

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİNİN WEB SİTELERİNİN TÜRK-
ÇE YAZI DİLİ KULLANIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya OĞUR

AĞUSTOS – 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİNİN WEB SİTELERİNİN
TÜRKÇE YAZI DİLİ KULLANIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya OĞUR

AĞUSTOS– 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİNİN WEB SİTELERİNİN
TÜRKÇE YAZI DİLİ KULLANIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya OĞUR

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Savaş EVREN

AĞUSTOS– 2021

GÜMÜŞHANE

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Web Sitelerinin Türkçe Yazı Dili Kullanımı Açısından İncelenmesi” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde saklanması-na izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

31/08/2021

.....

Derya OĞUR

ÖNSÖZ

“İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Web Sitelerinin Türkçe Yazı Dili Kullanımı Açısından İncelenmesi” adlı bu çalışmada, 81 ile ait web sitesinin yazılı içeriklerindeki yazım, anlatım ve noktalama hatalarını saptamak ve Türkçe dilinin doğru kullanılması için öneriler sunmak amaçlanmıştır.

Yüksek lisans tezimin her aşamasında bana yardımcı olan, çalışmamla ilgili karşılaştığım tüm sorunlarda büyük bir özveriyle bana yardımcı olan, bilgi ve tecrübesiyle yol gösteren değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Savaş EVREN’e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca çalışmam boyunca bana maddi ve manevi her konuda destek veren aileme teşekkürü bir görev bilirim. Özellikle eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, hayatımı renklendiren, her durumda anlayış gösteren değerli arkadaşım Ebru KUKU’ya, enerjisi ve desteğini hissettiğim Şeyma TERZİ’ye, beni sürekli yüreklendiren Türkçe öğretmenini aday ve sevgili gelinimiz Serap Zengin OĞUR’a çok teşekkür ederim.

Gümüşhane - 2021

Derya OĞUR

ÖZET

OĞUR, Derya. İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Web Sitelerinin Türkçe Yazı Dili Kullanımı Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021,(XIV + 115)

Dil, bir milletin tüm değerlerinin ete kemiğe bürünmüş biçimidir. Dilin doğru kullanımı, bu değerlerin korunması ve kuşaklara aktarılması açısından önem taşımaktadır. İnternet teknolojisinin gelişmesi, kültürel etkileşimi beraberinde getirmiştir. Bu etkileşim dil üzerinde bazı olumsuzluklara sebep olmuştur. Özellikle web sitelerinde ve sosyal medya araçlarında kullanılan yazı dilindeki bilinçsizlik, dil sorunlarına neden olmaktadır. Bu durumdan Türkçe yazı dili de etkilenmiştir. Kültürel kimliği yansıtan Türkçeyi korumak; öncelikle devletin görevi olduğu için bu çalışmada, il düzeyinde kültürün tanıtımından, turizmin geliştirilmesinden ve pazarlamasından sorumlu olan İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin (İKTM) web sitelerinin yazı dili yeterliliği ele alınmıştır. Web sitelerindeki tüm sayfaların yazılı içerikleri “Türkçe Yazı Dili Ölçeği” aracılığıyla incelenmiştir. İncelemelerde var-yok tekniği kullanılarak maddeye uygun bir hata varsa “1” yoksa “0” şeklinde manuel olarak kodlama yapılmıştır. Ayrıca web sitelerindeki örnek yazı dili hataları kayıt altına alınmıştır. Daha sonra verilere tanımlayıcı analizler uygulanıp hata sıklıkları değerlendirilmiş ve karşılaştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda; İKTM’lerin web sitelerinde en sık görülen yazım hatalarının, büyük harflerin ve kısaltmaların yazımında; en sık görülen anlatım bozukluklarının, sözcüğün yanlış yerde kullanılmasında ve ek yanlışlığı/eksikliği/fazlalığında, en sık karşılaşılan noktalama hatalarının ise kesme ve noktalı virgül işaretinin kullanımıyla ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bölgeler bazındaki incelemeler, yazım yanlışlıkları, anlatım bozuklukları ve noktalama hataları açısından en fazla hata yapan bölgelerin, Ege ve Doğu Anadolu; en az hata yapan bölgenin ise İç Anadolu Bölgesi olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular neticesinde İKTM’lere ve bundan sonra bu konuda araştırma yapacak kişilere bazı öneriler sonuç bölümünde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Yazı Dili, Turizm, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Web Siteleri.

ABSTRACT

OĞUR, Derya. Examining the websites of the Provincial Directorates of Culture and Tourism in terms of using Turkish written language and making suggestions, Master's Thesis, 2021, (XIV + 115)

Language is the embodiment of all the values of a nation. The correct use of language is important in terms of preserving these values and transferring them to generations. The development of internet technology has reflected cultural interaction. This interaction has caused some hitches on the language. The unconsciousness in the written language used especially in websites and social media tools cause language problems. Turkish written language was also affected by this situation. In this study, the written language proficiencies of the websites Provincial Directorate of Culture and Tourism (İKTİM), which is responsible for the promotion of culture at the provincial level, the development and marketing of tourism, is discussed. The written contents of all the pages on the websites were examined through the “The Turkish Written Language Scale”. In the examinations, using the yes-no technique, coding was done manually as “1” if there is an error suitable for the item, and “0” if there is no error. In addition, samples regarding writing language errors on the websites were recorded. As a result of the research; It has been determined that the most common typographical errors on the websites of İKTİMs are in the spelling of capital letters and abbreviations, the most common expression disorder is the use of the word in the wrong place and the additional inaccuracy/incompleteness/excess, and the most common punctuation error is the use of apostrophes and semicolons. In the analysis on the basis of regions, it is seen that Eastern Anatolia is the region that makes the most mistakes, and the region that makes the least mistakes is generally the Central Anatolia Region. As a result of the findings, some suggestions are presented to İKTİMs and to those who will conduct research on this subject in the future.

Keywords: Turkish Written Language, Tourism, Provincial Culture and Tourism Directorates, Web

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM V

ÖNSÖZ.....VI

ÖZET.....VII

ABSTRACTVIII

İÇİNDEKİLERIX

TABLolar LİSTESİ.....XIV

KISALTMALAR LİSTESİ.....XV

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL KAVRAMI VE TÜRKÇE3-50

1.1. Dil Kavramı3

1.2. Türkçenin Tarihsel Temelleri6

1.3. Türkçe Öğretimi12

1.3.1. Türkçe Öğretim Alanları13

1.3.1.1. Okuma Becerisi.....13

1.3.1.2. Dinleme Becerisi.....14

1.3.1.3. Konuşma Becerisi15

1.3.1.4. Yazma Becerisi16

1.4. Türkçeyi Doğru Kullanmanın Önemi.....18

1.5. Türkçe Yazı Dilinde Sık Karşılaşılan Hatalar20

1.5.1. Anlatım Bozuklukları	20
1.5.1.1. Anlamla İlgili Anlatım Bozuklukları	21
1.5.1.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanılması	21
1.5.1.1.2. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması	21
1.5.1.1.3. Anlam Belirsizliği	22
1.5.1.1.4. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması	22
1.5.1.1.5. Deyim ve Atasözü Yanlışlıkları	22
1.5.1.1.6. Çelişen İfadelerin Birlikte Kullanılması	23
1.5.1.1.7. Mantık Hataları	23
1.5.1.1.8. Tekrarlanan İfadeler	24
1.5.1.1.9. Anlamayı Güçleştiren Uzun Cümleler	24
1.5.1.2. Dil Bilgisiyle İlgili Anlatım Bozuklukları	25
1.5.1.2.1. Ek Yanlışlıkları/Eksikliği/Fazlalığı	25
1.5.1.2.2. Çatı Uyumsuzluğu	25
1.5.1.2.3. Özne Eksikliği	26
1.5.1.2.4. Nesne Eksikliği	26
1.5.1.2.5. Dolaylı Tümleç Eksikliği	27
1.5.1.2.6. Zarf Tümleci Eksikliği	27
1.5.1.2.7. Bağlaçlarla İlgili Hatalar	28
1.5.1.2.8. Yüklem Eksikliği	28
1.5.1.2.9. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu	29
1.5.1.2.10. Kip ve Kişi Uyumsuzluğu	29
1.5.1.2.11. Tamlama Yanlışlıkları	30
1.5.1.2.12. Fiilimsi Yanlışlıkları	30
1.5.1.2.13. Ek Eylem Eksikliği	31
1.5.2. Yazılı Anlatım Hataları	31
1.5.2.1. Düzeltme İşaretinin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	32
1.5.2.2. Soru Ekinin (mı/mi/mu/mü) Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	32
1.5.2.3. -ki Ekinin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	33
1.5.2.4. -de/da Ekinin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	33
1.5.2.5. Kısaltmaların Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	33
1.5.2.6. Bitişik/Ayrı Yazılan Sözcüklerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar ...	35

1.5.2.7. Sayıların Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	37
1.5.2.8. Tarihlerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	37
1.5.2.9. Büyük Harflerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	38
1.5.2.10. İkilemelerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	40
1.5.2.11. Pekiştirilen Kelimelerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	40
1.5.2.12. Ek Fiilin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	40
1.5.2.13. İle'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	41
1.5.3. Noktalama Hataları	41
1.5.3.1. Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	41
1.5.3.2. Virgül İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	42
1.5.3.3. Noktalı Virgül İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	43
1.5.3.4. Kesme İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	44
1.5.3.5. İki Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	45
1.5.3.6. Üç Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	46
1.5.3.7. Soru İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	46
1.5.3.8. Ünlem İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	47
1.5.3.9. Kısa Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	47
1.5.3.10. Uzun Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	48
1.5.3.11. Eğik Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	48
1.5.3.12. Tırnak İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	49
1.5.3.13. Yay Ayraç İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	49

İKİNCİ BÖLÜM

2. İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİ VE TÜRKÇE

KULLANIMI.....	51-58
2.1. İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Türkiye Turizm Sistemi içindeki Yeri.....	51
2.1.1. İKTM'lerin Devlet Sistemi içindeki Konumu:	51
2.1.2. İKTM'lerin İlişkili Olduğu Kurumlar	52
2.2. İKTM'lerin Görev ve Sorumlulukları	52
2.2.1. Kültür Faaliyetleriyle İlgili Görevler	53

2.2.2. Turizm Faaliyetleriyle İlgili Görevler	54
2.2.3. İdari ve Mali İşlerle İlgili Görevler	54
2.3. İKTM’lerde Kullanılan İletişim Araçları	55
2.4. İKTM’lerde Doğru Türkçe Kullanımının Önemi.....	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİNİN WEB SİTELERİNİN TÜRKÇE YAZI DİLİ KULLANIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ.....60-90

3.1. Araştırmanın Problemi	60
3.2. Araştırmanın Amacı	61
3.3. Araştırmanın Önemi	61
3.4. Araştırmanın Kapsamı.....	62
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	62
3.6. Araştırmanın Yöntemi	63
3.7. Araştırmanın Bulguları.....	64
3.7.1. Yazım Yanlışlarıyla İlgili Bulgular	64
3.7.1.1. Yazım Yanlışlarına İlişkin Genel Bulgular	65
3.7.1.2. Yazım Yanlışlarının Sayfalara Göre Dağılımı.....	65
3.7.1.3. Yazım Yanlışlarının Bölgelere Göre Dağılımı	70
3.7.1.3. Yazım Yanlışlarına İlişkin Örnekler.....	73
3.7.2. Anlatım Bozukluğuyla İlgili Bulgular.....	74
3.7.2.1. Anlatım Bozukluklarına İlişkin Genel Bulgular.....	74
3.6.2.1. Anlatım Bozukluklarının Sayfalara Göre Dağılımı	76
3.6.2.2. Anlatım Bozukluklarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	79
3.7.2.3. Anlatım Bozukluklarına İlişkin Örnekler	83
3.7.3. Noktalama Hatalarıyla İlgili Bulgular	84
3.7.3.1. Noktalama Hatalarına İlişkin Genel Bulgular	84
3.6.3.2. Noktalama Hatalarının Sayfalara Göre Dağılımı.....	85
3.6.3.1. Noktalama Hatalarının Bölgelere Göre Dağılımı	88
3.6.3.2. Noktalama Hatalarına İlişkin Örnekler.....	90

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	93
KAYNAKÇA	98
EKLER.....	110
Ek 1. Uzman Görüş Formu	111
Ek 2. Türkçe Yazı Dili Ölçeği.....	112
ÖZGEÇMİŞ.....	115

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yazım Yanlışığına İlişkin Genel Bulgular	65
Tablo 2. Yazım Yanlışıklarınnın Sayfalara Göre Dağılımı	68-69
Tablo 3. Yazım Yanlışıklarınnın Bölgelere Göre Dağılımı	71-72
Tablo 4. Anlatım Bozukluklarına İlişkin Genel Bulgular	75
Tablo 5. Anlatım Bozukluklarınnın Sayfalara Göre Dağılımı	77
Tablo 6. Anlatım Bozukluklarınnın Bölgelere Göre Dağılımı	80-82
Tablo 7. Noktalama Hatalarınnın Sayfalara Göre Dağılımı	87
Tablo 8. Noktalama Hatalarınnın Bölgelere Göre Dağılımı	89-90

KISALTMALAR LİSTESİ

İKTM	İl Kùltür ve Turizm Müdürlüğü
TDÖP	Türkçe Dersi Öğretim Programı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
KTB	Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Öğr.	Öğretmen
vd.	ve diğçerleri
vb.	ve benzeri
bs.	baskı

GİRİŞ

Dil, toplumsal kimliktir (Ünalın, 2005: 14). Kùltürel değeri somutlaştıarak millet olmanın temelini atan en önemli unsurdur (Göçer, 2012: 50). Milletleri oluşturan ve milletlerin yaşamasını sağlayan dilin korunması, doğru kullanılmasına bağılıdır. İletişimin en önemli aracı olan dilin doğru kullanımı her alanda önem taşımaktadır. Özellikle devlet kuruluşlarının, işletmelerin, belli bir amacı olan tüm örgütlerin örgüt içi ve örgüt dışı tüm iletişim faaliyetlerinde; dilin doğru kullanılması hedef kitleye ulaşmanın ön koşulu niteliğindedir(Kazancı,1995: 246). İletişimde kullanılan yazı dili hataları, pazarlama ve tanıtım alanında tüketicilerin gözünde olumsuz bir imajın oluşmasına neden olmaktadır. Yapılan araştırmalar dijital ortamlarda; hedef kitlenin dil hatalarından etkilendiğini, hataların dikkat dağıttığını, anlamayı zorlaştırdığını ve tercihlerini değiştirdiğini göstermiştir. Aynı zamanda yazı dilinin doğru kullanılmasının ürünün güven puanını arttırdığı ve tüketicinin olumlu yönde karar vermesini sağladığı belirlenmiştir (Fogg, 2001; Hilbrink, 2017; Jansen ve Roo, 2012;Kloet vd. 2003; Müller vd., 2019; Schindler ve Bickart, 2012).

Dilin doğru kullanılması, her alanda hizmet veren kurum ve kuruluşların imajına katkı sağlamaktadır (İşcan, 2011: 19). Bu durum özellikle İl Kùltür ve Turizm Müdürlükleri açısından önem arz etmektedir. Kùltürel bir değeri olan dilin korunmasından ve şehirlerin marka değeri kazanarak tutundurulmasından sorumlu olan İKTM'ler, dilin doğru kullanılmasında örnek teşkil etmelidir. Günümüzde internet teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak İKTM'ler; pazarlama iletişimi çalışmalarını yürütmek için sosyal medya araçlarını ve web sitelerini kullanmaktadır (İçöz vd., 1998: 27-40).

Sanal iletişim araçlarının İKTM'ler dâhil tüm kurum ve kuruluşların temel iletişim araçları haline gelmesi, araştırmacıların ilgisini de bu alana yöneltmiştir. Bu kapsamda, literatürde farklı kurumların web sitelerinin farklı yönleriyle incelendiği görülmektedir. Turizm ve diğeri pek çok alanda web siteleri; genellikle şekil, tasarım, pazarlama ve tanıtım faaliyetleri açısından değerlendirmiştir (Büyükerşen, 2000; Doğu, 2008; Evren, 2016; İnam, 2002; Korkut, 2012; Özüpek, 2010; Yurdakul ve Öksüz, 2007). Dil bilimi açısından web siteleri üzerine yapılan hiçbir araştırmaya rastlanmamıştır. Dilin doğru kullanılmasıyla ilgili yapılan çalışmalar genel anlamda; ders kitabı, gazete, öğ-

renci yazıları ve yazılı kâğıtları üzerine olmuştur (Çelikpazu, 2006; Hunutlu, 2007; İlaslan, 2007; Şamlıoğlu, 2011; Üstün, 2011).

Tüm bu değerlendirmelerden hareketle, Türkçeyi etkin ve doğru kullanması gereken kurumların başında gelen İKTM'lerin web sitelerinin Türkçe yazı dili kullanımı açısından incelendiği bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmaktadır.

S1. İKTM'lerin web sitelerinde en çok hangi tür yazı dili hatalarına (yazım hatası, anlatım bozukluğu, noktalama hatası) yer verilmektedir?

S2. İKTM'lerin web sitelerinde en sık hangi yazım hatası tiplerine rastlanılmaktadır?

S3. İKTM'lerin web sitelerinde en sık hangi anlatım bozukluğu tiplerine rastlanılmaktadır?

S4. İKTM'lerin web sitelerinde en sık hangi noktalama hatası tiplerine rastlanılmaktadır?

S5. İKTM'lerin web sitelerinde en çok yazım hatasına olan sayfalar hangileridir?

S6. İKTM'lerin web sitelerinde en çok anlatım bozukluğuna olan sayfalar hangileridir?

S7. İKTM'lerin web sitelerinde en çok noktalama hatasına olan sayfalar hangileridir?

S8. Yazım hataları hangi coğrafi bölgelerde artış göstermektedir?

S9. Anlatım bozuklukları açısından hangi coğrafi bölgelerde artış göstermektedir?

S10. Noktalama hataları açısından hangi coğrafi bölgelerde artış göstermektedir?

Genel olarak değerlendirildiğinde, literatürde daha önce böyle bir çalışmanın yapılmaması nedeniyle bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca yukarıdaki sorulara bulunan yanıtlarla ve bu yanıtlar doğrultusunda geliştirilen önerilerle İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerine, web sitelerinde Türkçe yazı dilinin doğru kullanımı noktasında fayda sağlanacağı ifade edilebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL KAVRAMI VE TÜRKÇE

1.1. Dil Kavramı

İnsanın varlığını ispatlayacağı en etkili araçlardan biri dildir. İnsan düşünen bir varlıktır. Duygularını, düşüncelerini, öğrendiklerini diliyle paylaşır. İnsan, kendini en çok diliyle ifade eder; birikimlerini diliyle aktarır. Dil, seslerin bir araya gelmesiyle oluşur ve aynı dili konuşan insanlar arasında belli bir kavrama karşılık gelir. Dil, özüne ait kurallarla insanların birbiriyle anlaşmasını sağlayarak uygarlıkların temelini atar. Dil, bu dünyayı yansıtmaya yarayan araçtır(Aksoy, 2008:6; Aktaş ve Gündüz, 2010:29; Ergin, 1993: 3; F. Güneş, 2007:24; Kaplan 2005: 39; Saussure, 1976: 110).

Türkçe Sözlük'te (2005: 137) dil: "İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma; lisan, zeban." diye ifade bulunmaktadır. Korkmaz vd. (2005: 3); insanoğlunu diğer canlılardan farklı kılan en temel özelliğin, zekâsı ve düşünme yeteneği olduğunu söylemektedir. Zekâ, duygu ve düşünce sisteminin insanın gizil gücü olduğunu; hayal eden, düşünen ve duygulanan kişilerin bunları somutlaştırma ihtiyacıyla davranış veya söz olarak yansıttığını ifade etmektedir. İşte bu eylemi yaparken insanın en önemli yardımcısının dil olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu bilgilerden hareketle, insanoğlunun iç dünyasını anlamlandıran, kendisini dış dünyaya aktarmasına yardımcı olan dilin en önemli fonksiyonu iç sesin ete kemiğe bürünmesidir.

Bazı araştırmacılar dili, özellik ve işlevlerine göre sınıflandırmışlardır. Gülsevin ve Boz (2006: 3-4) dili, özellik ve işlevlerine göre altıya ayırarak dilin en etkili bağ ve düşünmenin aracı olduğunu, evreni anlamlandırıdığını, işleyişinin gizil bir mantığa dayandığını, zamana bağlı olarak değişimler gösterdiğini, dün ile bugün arasında köprü vazifesi üstlendiğini ifade etmektedir.

Korkmaz vd. (2007: 8), dilin sosyal bir varlık olduğunu belirterek toplumdan topluma değiştiğine dikkat çekmektedir. İnsanların fitrat olarak farklılık göstermediklerini; zekâ, düşünce ve duygu bakımından benzer özellikler gösterdiklerini ancak zihinsel süreçler yoluyla oluşturulan kavramların ses kalıplarının bütün insanlarda aynı olmadığını söylemişlerdir. Bu nedenle dünyanın çeşitli köşelerine dağılan insan toplulukları

kendi iç dünyalarına ve düşünce sistemlerine bağlı olarak ayrı ayrı diller oluşturmuşlardır. Dilin iletişim kurma özelliği, anlatma ve anlamlandırma özelliği evrensel olsa da farklı anlamlarla farklı sembollerle farklı şekilde kavramlaştırılıp değişik toplumlarda, değişik biçimlerde kendini göstermiştir. Burada önemli olan nokta, her toplumun dile ihtiyaç duyması ve kendi dillerini ortaya çıkarmasıdır.

İnsanlar dili kullanarak birbirlerine duygularını, isteklerini ve fikirlerini aktarır. Bu aktarımlar toplulukları sıradan insan kitlesi olmaktan kurtararak milletlerin oluşmasını sağlar (Babacan, 2010: 12; Esengül, 2006: 2; Özbay, 1995: 13). Bu nedenle sahip olunan bütün değerleri bir araya getirerek onları tıpkı bir yapıştırıcı gibi bir arada tutan dil, toplumun ve milletin çekirdeği olarak tanımlanmaktadır. Ergin (1998: 13); kültürün taşıyıcısının dil olduğunu, tarih boyunca edinilen bütün birikimin kültürle ifade edildiğini, bu kültürün dille aktarılıp millet kavramını ortaya çıkardığını belirtmektedir. Dillerin gelişmişliğinin ilgili toplumun kültürüyle bağlantılı olduğunu ifade eden Babacan (2010: 19), bir toplumun kültür oluşturmadaki başarısının dile yansıdığına ve toplumsal tüm gelişmelerin dilde hayat bulduğuna dikkat çekmektedir.

Şahin (2007:285); kültürün içinde yer alan bütün göstergelerin dilin sözlüğünde bulunduğunu, dilin bir mutfak gibi kültüre dair tüm malzemeleri içinde barındırdığını ve dilin her kültürde düşünmenin, hayal kurmanın, iletişimin temeli olduğunu söylemektedir.

Dil, kültür kimliğiyle hem milletleri oluşturmakta hem de milletleri birbirinden ayırt etmektedir. Dil, toplumların varlığını devam ettiren, amaçsız insan topluluklarını ortak değerlerle birbirine bağlayan unsurdur. Toplumsal yaşayış içinde dilin görevi; kültür, insan, tarih, değerler, kimlik gibi malzemeleri birleştirmektir. Ortaya çıkan ürünün adı da “millet” olarak adlandırılmaktadır (Ergin, 1998: 4; Kokmaz vd., 2007: 21-22). Dil, bir milletin duygu ve düşünce tarzını yansıtmaktadır. Her milletin kendine ait, kendini anlattığı ana dili bulunmaktadır.

Türkçe Sözlük’te (2005: 23) ana dili “İnsanın çocukken ailesinden ve çevresindeki topluluktan öğrendiği dil” olarak tanımlanmaktadır. Ana dili, bireyleri birbirine bağlayarak onları amaçsızlıktan çıkarıp uluslaştıran en önemli unsurdur. Aynı ana dilini konuşan, birbirini dille tanıyan insanlar arasında aynı kanı taşıyormuş gibi bir his oluşmaktadır. Bu his, bireylerin sembollere yükledikleri anlamın aynı olmasından kaynaklanmaktadır. Ortak değerlere sahip olmanın hissiyle kişiler birbirlerine daha çok bağ-

lanmaktadır (Aksan, 1994: 63; Özdemir, 1983: 22). Bireyin toplumu özümsemesi, toplumun bir parçasıymış gibi hissetmesi ve topluma sahip çıkması ana dilini öğrenmekle mümkündür. Nitekim toplumda bireyler arasında uyumun ve iletişimin sağlıklı olması, ana dilinin doğru kullanılmasıyla mümkündür. Yazılan ya da söylenen kavramlarla ilgili zihinsel süreçlerin, aynı olması doğru iletişim kurulmasını sağlamaktadır (Karakuş, 2002: 15).

Kayaalp (1998: 89); ana dilini yazılı ve sözlü olarak doğru kullanabilen vatandaş olabilmenin ilk adımının devletin eğitim sistemine uymak olduğunu, sonrasında bu eğitimle kişinin etrafındaki insanlarla iletişim kurması ve toplum içerisinde kendini fark etmesinin gerçekleşeceğini söylemektedir.

İnsan doğarken içgüdüsel olarak dil duygusuyla dünyaya gelmektedir. İçinde yaşadığı, harmanlandığı, özümsemediği ana dilini sorgulamadan bebekliğinden itibaren zihnine yerleştirmeye başlamaktadır. Sorgulamadan kabul etmek her ana dili için gizli bir güç olmaktadır. Kaynağını bu gizli güçten alan dil duygusu, bireyi yönlendirmekte ve dil edinimi ortaya çıkmaktadır. Birey, üyesi olduğu toplum içinde dilini geliştirmektedir. Araştırmalara göre, 2-14 yaş aralığı dil edinimi ve gelişimi bakımından kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocukların dil edinimi kolaylaşmakta, belirtilen yaş aralığı dışındaki dönemlerde ise zorlaşmaktadır (Demirezen, 2003).

Özellikle bu yaşlarda çocuklara uygun planlamalarla dil becerisi kazandırılmalıdır. Dil ediniminin bir sisteme dayandırılması ve planlanan eğitimin toplumun bütün bireylerine konuşma, yazışma, anlaşma aracı olarak hizmet etmesi gerekmektedir. Dil eğitiminin bütün bireyleri kapsamı ve dilin toplumsal görevini tamamlaması devletin vazifesidir. Günümüzde, yaşamın her alanında dili doğru, etkili kullanabilen insanların yetiştirilmesini sağlayan dil eğitiminin önemi giderek artmaktadır (Türk Eğitim Derneği, 2007).

Kavcar vd. (2004:2); dilin, düşünceyi tetiklediğini ve ana dili bilinci edinilmeden düşüncenin gelişemeyeceğini söylemektedir. Okul çağında verilen müfredat temelli ana dili eğitimi, geleceğin nitelikli ve kendine güvenen insanının yetişmesinde etkili olmaktadır. Ana dil eğitiminde maksat, bireylere yeni bir dil öğretmek değil, insanların bildiği ve kullandığı dili daha bilinçli ve etkili kullanmasını sağlamaktır (Özbay, 2003: 3).

1.2. Türkçenin Tarihsel Temelleri

Türkçenin tarihi gelişimi İç Asya'da başlar. Göçebe bir yaşam biçimi sürdüren Türkler, tarih serüveninde birçok değişim ve gelişim yaşayarak büyük bir ulus haline gelmiştir. Bu birliktelik ve değişim beraberinde kullandıkları dilin de etkileşim geçirmesine sebebiyet vermiştir. Türkçe, Ural-Altay dil ailesi içerisinde ve Bağlantılı Diller (köke farklı görevlerde eklerin gelerek kelime türetildiği diller) grubunda yer almaktadır. Altay Dilleri, Türkçe, Moğolca, Mançu-Tunguzca, Korece ve Japoncanın oluşturduğu bir dil grubudur. Türkçe, otuza yakın lehçesiyle, Altay kolunun en yaygın olan ve en fazla konuşulan dilidir (Akar, 2005: 19; Bozkurt, 2002: 49–52).

Türk dil tarihiyle ilgili tartışmalar halen devam etmektedir. Örneğin Bozkurt (2002: 49), Ural-Altay dil ailesine giren diller arasındaki benzerliklerin bir akrabalığı kanıtlayacak ölçüde somut olmadığını ifade etmektedir. Yazara göre; ünlü uyumunun varlığı, sondan çekimli yapı kuruluşunun olması, sözcüklerde erkek-dişi biçiminde dil bilgisel bir gruplandırmanın bulunmaması, birtakım ses-yapı-söz dizimi ve sözcük benzerliklerinin olması, kimi çekim eklerinin yapım eki olarak da kullanılabilmesi gibi özellikler akrabalık bağı varlığını düşündürmektedir.

Sümer kaynaklarından elde edilen veriler doğrultusunda, Türk dilinin ilk izlerinin Hunlardan kalan birkaç kelime olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Moğolistan'da bulunmuş olan altı satırlık Çoyr Yazıtı (687-692), Türkçenin tarihini aydınlatan, bilinen en eski metin olarak ifade edilmiştir (Mermer, 2009: 2).

25 Kasım 1893 tarihinde Danimarkalı Bilgin V. Thomsen tarafından Orhun Yazıtları okunarak, bu anıtlardaki dilin Türkçe olduğu anlaşılmıştır. Köktürklerden kalan Köl Tigin, Bilge Kağan ve Tonyukuk Anıtları hacim olarak en büyük Türkçe metinlerdir. Orhun Yazıtları, Bilge Kağan'ın beylerine ve halkına seslenerek onları ana yurdu terk etmemeleri, Çinlilerin entrikalarına karşı uyanık olmaları hususunda uyaran etkili bir anlatım ve hitabet örneğidir (Ercilasun, 2004: 128; Mermer, 2009: 2; Tekin, 1995: 15).

Akar (2005: 54), Türk dilini yedi dönemde incelemektedir. Bu dönemler aşağıda özetlenmiştir.

1. Altay Çağı: Altay dillerinin henüz bağımsız diller olarak ortaya çıkmadıkları dönemdir. Bu döneme ait olarak, ortak dilden geldikleri düşünülen birtakım kelimeler dışında hiçbir dil belgesi bulunmamaktadır. Dil birliği tarihi, tam olarak tespit edileme-

miş, yaklaşık olarak M.Ö. 9000 olduğu tahmin edilmektedir. Bu dili, Altay Dağları ile Mançurya'daki Kingan Dağları arasındaki bölgelerde göçebelerin ve avcı topluluklarının kullandığı düşünülmektedir (Akar, 2005: 54; Eker, 2006: 108).

2. En Eski Türkçe Çağı: Türkçenin, Altaycadan ayrılıp bağımsız olmaya başladığı bir devirdir. Bu devrelerin sürelerinin başlangıç ve bitiş tarihlerinin belli olmamasına rağmen Sümerce ile Türkçe arasında kelime alışverişinin olduğu dönem olarak düşünülmüştür (Akar, 2005: 54; Üstüner, 2015: 44).

3. İlk Türkçe Çağı: Bugün bilinen Türk boylarının dillerinin oluştuğu dönemdir. Zaman olarak yaklaşık M.Ö. X.-M.S. IV. yüzyıl olarak tahmin edilmektedir. Bu devre ait dil malzemesi olarak şahıs, yer ve bazı araç gereç adları bulunmaktadır. Hun, Bulgar, Avar, Sabır, Hazar vb. Türk kavimlerinin dilleri bu devirde incelenmektedir. Türkçe bu dönemde “Eski Doğu Türkçesi” ve “Eski Batı Türkçesi” olarak iki ayrı lehçeye sahiptir. Doğudakine “Şaz Türkçesi”, batıdakine “Lir Türkçesi” denmektedir (Akar, 2005: 54).

4. Eski Türkçe Çağı: Bu dönemdeki dil, Batı Moğolistan'daki Altay Dağları bölgesinde yaşayan ve aynı tarihlerde Çin'in kuzeyinde, bugünkü Moğolistan'da, büyük bir göçebe devleti kuran (550-630/680-745) Köktürklerin dilidir. Ayrıca 8. yüzyıl ortalarında Moğolistan'daki Göktürk egemenliğine son vererek orada Uygur Devleti'ni (840-1250) kuran Maniheizt ve Budist Uygurların dilidir (Bozkurt, 2002: 61; Akar, 2005: 55). Uygur Türkçesi, Köktürkçeye dayanan, onun devamı olan bir dönemdir. Ergin (2013: 14), bu dönemi sekizinci asırdan başlatıp 12-13. asra kadar devam ettirmektedir. Orhun Yazıtları, Yenisey Yazıtları ve Uygur yazmaları bu döneme aittir. Türk tarihinde çok önemli bir yeri olan Uygurlar hakkında tüm bilinenler, Çin kaynaklarından ve bazı Uygur Yazıtlarından öğrenilmektedir (Gülensoy, 2000: 101–102). Türkler; Maniheizt ve Budist inanç sonrasında, İslâm kültüründen etkilenmiştir. Bu etkileşim yazı dil birliğini bozarak Eski Türkçenin ömrünü tamamlamasına neden olmuştur (Akar, 2005: 110).

5. Orta Türkçe Çağı: Eski Türkçeden sonra ortaya çıkan, ilk İslam metinlerinin de yazıldığı bu dönem, 11-15. yüzyılları kapsamaktadır (Bozkurt, 2002: 11; Üstüner, 2015: 44). Bu dönemde Türkçe; batıda Oğuzca, kuzeyde Kıpçakça, doğuda da Çağatayca olmak üzere üç farklı coğrafyada üç yazı dili oluşturmuştur. Karahanlı ve Harezm Türkçeleri, Eski Türkçe ile Orta Türkçe arasında ses ve yapı bakımından köprü oluş-

turmaktadır. Karahanlı Türkçesi ses ve yapı itibarıyla Eski Türkçeye daha yakındır. Harezmi Türkçesi ise Harezmi bölgesinde, Kıpçak-Türkmen-Çağatay etkisiyle ortak Türkçe kimliği taşımaktadır(Akar, 2005: 134).

Gülensoy (2000: 112): 11–15. yüzyıllar arası eserlerde, İslam kültürünün etkisiyle Uygur, Mani yazıları yanında Arap yazısının kullanıldığını, bu dönemde Arapça ve Farsça sözcüklerin sayısında önemli miktarda artış olduğunu söylemektedir. Bu dönemde önemli eserler verilmiştir. Örneğin bu dönemin en önemli eserlerinden biri olan “Divanü Lügat-it Türk” Kaşgarlı Mahmut tarafından Araplara, Türkçe öğretmek ve Türkçenin Arapça gibi büyük bir dil olduğunu kanıtlamak amacıyla yazılan sözlük niteliğinde bir eserdir (Bozkurt (2002: 117- 144).Yine bu dönemde Yusuf Has Hacip tarafından yazılan Kutadgu Bilig, Türk dünyasının siyasal yönünü sergileyen en önemli eserdir. Bu eser Türk kültürünün yasa ve yargı konularını aydınlatmaktadır. Ögütname niteliği taşıyan eserde ahlak değerleri sunulurken devlet yönetimiyle ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler sembollerden yararlanarak ifade edilmiştir (Ercilasun, 2004: 332). Bu iki eserden başka Edip Ahmet tarafından yazılan “Atabet’ül Hakayık”; konu, içerik, dünya görüşü ve yapı bakımından ilk iki eserin etkisi altındadır. Türk-İslam kültürü içinde bireyin ahlakı, eğitimi ve terbiyesi üzerine yazılmış yapıtların en önemlilerinden biridir (Karahana, 2018: 183).

Ahmet Yesevi’nin kâinattaki varlıkların özünü ve özelliklerini, kendi iç sorgulamalarıyla güzel ahlaka dayanan düşüncelerini hece ölçüsü ve halk diliyle anlattığı “Hikmetler” adlı eseri; Burhane’ddin oğlu Nasurü’ddin’in peygamberlerin yaşamından kesitleri öyküleyerek sunduğu “Kıyasü’lEnbiya” adlı eseri; “Oğuz Kağan Destanı” gibi eserler dönemin ve Türk yazısının en önemli kanıt eserleridir (Ercilasun, 2004: 297).

Orta Türkçenin son evresini Oğuz şivesi oluşturmaktadır. Bu kısmı Ergin (2013: 19) 13. asırdan günümüze kadar gelen “Batı Türkçesi Yazı Dili” olarak nitelendirip kronolojik sıraya ayırmıştır:

1. Eski Anadolu Türkçesi
2. Osmanlıca
3. Türkiye Türkçesi

Ergin (2013: 20), Eski Anadolu Türkçesi döneminin 13, 14 ve 15. asırlarda yazılan ve konuşulan Türkçe olduğunu belirtmiştir. Bu dönemi, yabancı unsurların dili etkilemesi açısından en temiz dönem olarak nitelendirmektedir. Cümle yapısı olarak Türk-

çenin başlangıçtan bugüne kadar hep aynı kalan normal cümle yapısının dışına çıkılmamıştır. Hem nesirde hem şiirde Türk cümlesi bu devirde normal, sade, anlaşılan bir niteliktedir. Eski Türkçe dönemini, Selçuklu Türkçesi olarak adlandıran Bozkurt (2002: 231–243); Oğuzcanın özelliklerini taşıyan ve 12. yüzyıl sonlarında başladığı varsayılan bu dönemde bilim, öğretim ve dış yazışma dili Arapçanın, yazın dili olarak da Farsçanın kullanıldığını belirtmektedir.

Korkmaz (2003: 276), Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna kadar olan dönemde Anadolu beyliklerinin Türkçeyi koruduğunu, beyliklerin Arapça ve Farsçaya karşı Türkçeyi hâkim kılma mücadelesi yürüttüğünü söylemektedir. Karamanoğlu Mehmet Bey, çıkardığı fermanla 15 Mayıs 1277'de devlet dili olarak Türkçeyi zorunlu kılmıştır. “Bugünden sonra divanda, dergâhta, bârigâhta, mecliste, meydanda Türkçeden başka dil konuşulmaya!” şeklindeki buyruğu, Anadolu'da Türkçecilik alanında bir çığır açmıştır. Böylece, bilim ve edebiyat alanında Türkçe eserler verilmeye başlanmıştır (Akar, 2005: 232). Aynı şekilde doğuda da Ali Şir Nevai, Türkçenin zenginliklerini fark edip Türkçe ile Farsçayı karşılaştıran ve dilimizi üstün tutan eser “Muhakemetü'l-lugateyn”i yazma gereğini duymuştur. Nevai eserinde Türkçenin sözcük hazinesi bakımından Farsçadan çok daha zengin olduğunu söyleyerek Türkçenin zenginliğine örnekler vermiştir. XIII. yüzyıla damgasını vuran kişilerden biri de Yunus Emre'dir. Yazma geleneği bulunmayan bir dille şiirler, ilahiler söylemiş halk kitleleri arasında Türkçeyi kulaklara yerleştirmiştir. Ayrıca Türkçeye saygınlık ve resmiyet kazandırmıştır. Risaletü'n-Nushiyye ve Divan adlı eserlerinde kullandığı saf, akıcı ve durulmuş Türkçesiyle çağları aşma başarısı göstermiştir (Karahan, 2018: 78)

6. Yeni Dönem Türkçesi: 16. yüzyıldan itibaren başlayarak 19. yüzyıl sonlarına kadar devam eden bu dönemde gelişmeler ve değişimler yaşanmıştır (Üstüner, 2015: 202). Osmanlı Beyliği'ni kuran Osman Bey'in, Anadolu Türklerini Osmanlı bayrağı altında toplamak istemesi sebebiyle bu dönem Osmanlıca adıyla adlandırılmaktadır. Osmanlıca, Türkçenin söz dizimi kurallarına göre oluşmuştur. Fakat Arap, Fars ve Türk kelimeleriyle tanınmaz hale gelmiştir. Yalnızca sarayın yazışma dili olarak kullanılmaktadır (Bozkurt, 2002: 259–260). Bu devrede Türkçe, Arapça ve Farsça unsurları tarafından istila edilmiştir. Türk yazı dili Osmanlıca devrinde Türkçe, Arapça ve Farsçadan meydana gelen karışık ve yapay görüntü sergilemektedir (Ergin, 2013: 21-25). Arapça ve Farsça sözcükleriyle bu dillerin birtakım kurallarının da dile girmesi, Osmanlı İmpa-

ratorluğu'nda 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren iki dilin kullanılmasına sebep olmuştur (Gülensoy,2000: 218–219).

7. Modern Türkçe: Bu dönem 20. yüzyılın başından günümüze kadar devam eden süreyi kapsamaktadır (Güneş, 2002: 38). Bu dönem milliyetçilik akımlarının da etkisiyle aydınların edebiyat yoluyla düşüncelerini halka iletmek istemesiyle dilde yapılan değişimleri içermektedir. Aydınlar; bu düşünceyi gerçekleştirmek için halka, onun anlayabileceği bir dille hitap etmek istemektedir. Bunun da yazı dilini konuşma diline yaklaştırmakla veya onu büsbütün sadeleştirmekle mümkün olacağını düşünmektedir (Akar, 2005: 292). Bu amaçla Arapça ve Farsça sözcüklere dokunmadan dili tamlamalardan kurtararak yazıda anlamı temele alan düzeltmeler yapılmıştır (Gülensoy 2000, 220–221). Ayrıca Tanzimat aydınları; Batı'dan gelen demokrasi, hürriyet, eşitlik... gibi düşüncelerin halk arasında yayılabilmesi ve yazı diliyle konuşma dili arasındaki farklılığın yok edilmesi için dili sadeleştirmiştir. Bu sadeleşme; süslemelerden ve tamlamalardan uzak olan,halkın anlayabileceği Türkçe dilini beraberinde getirmiştir (Koç, 2007: 23).

Tanzimat'la nesir dilinde başlayan gelişmeler şiir dilinde de görülmeye başlamıştır. Tanzimat şairleri, şiirin biçimine dokunmadan vatan, hürriyet, kanun gibi kavramları eserlerinde işlemiştir. Topluma hitap etme mecburiyeti, nesirde olduğu gibi şiirde de sadeleşmeyi sağlamıştır (Ercilasun, 2005: 468–469).

Bu dönemde başka bir sorun, Batı hayranlığının başlamasıdır. Doğudaki Arapça ve Farsça kelimeler ve tamlamalar terk edilerek özellikle Fransızca kelimelere ilgi artmıştır. Osmanlı Devleti'nde bu karmaşık dil sorunu ilk olarak Kanun-i Esasi'nin hazırlanması sırasında fark edilmiştir. Bu nedenle Kanun-ı Esasi'nin 18. maddesinde, devlet memuru olabilmek için Türkçe bilmek şartı yer almıştır(Akalın, 2002: 20).

Meşrutiyet döneminde en önemli dil-kültür hareketi 1911'de Ömer Seyfeddin ve Ali Canip'in başlattığı “Yeni Lisan” hareketidir. “Milli Edebiyat” hareketini başlatan bu yazarlara göre ulusal bir yazın ancak ulusal bir dil ile oluşmaktadır. 1911'de Selanik'te çıkarılmaya başlanan “Genç Kalemler” dergisinde Ömer Seyfeddin'in imzasız olarak kaleme aldığı “Yeni Lisan” makalesinde (8 Nisan 1911) Arapça ve Farsça tamlamalardan ve İstanbul halkının bilmediği sözcüklerden arınmış bir dil, kurtuluş yolu olarak görülmüştür. Böylece Osmanlı Türkçesi dönemi bitmiş, Türkiye Türkçesi dönemi başlamıştır (Ercilasun, 2005: 469).

Türkiye Türkçesi, Batı Türkçesinin üçüncü devresidir. Bugün de devam etmekte olan bu devre, ilk yıllarında temiz Türkçenin sayısız örneklerini vererek Osmanlıcayı kısa zamanda gerilerde bırakmıştır. Türkiye Türkçesi, Arapça ve Farsça tamlamalardan tamamen arınmıştır. Bu devrede cümleler; eski devrelerdeki karışık ve manasız uzunluktan kurtularak kısa, derli toplu ve yanlışsız hâle gelmiştir (Ergin, 2005: 29-32).

Türk dili tarihinde, Mustafa Kemal Atatürk'ün çok farklı bir yeri ve önemi bulunmaktadır. Latin harflerinin 1 Kasım 1928'de kabul edilmesiyle devletin bütün kurum ve kuruluşlarında alfabe seferberliği başlatılmıştır. Gazi Mustafa Kemal, kara tahta başına geçerek halka okuma ve yazmanın önemini anlatmıştır. Bu çalışmaların hız kazanması için "Millet Mektepleri" açılmıştır (Akar, 2005: 310- 311).

Atatürk dil üzerinde önemle durmuştur. Dil için yapılan çalışmaları desteklemiştir. Dille ilgili yapılan çalışmaları devlet güvencesine almıştır. Türk milletinin varlığını, Türk diliyle bütünleştiren Atatürk'ün şu sözleri, dile verdiği önemi göstermektedir (Korkmaz, 2003: 145):

Türkiye Cumhuriyetini kuran Türk halkı, Türk milletidir. Türk milleti demek, Türk dili demektir. Türk dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz felaketler içinde ahlakını, ananelerini, hatıralarını, menfaatlerini, kısacası bugün kendi milliyetini yapan her şeyin dil sayesinde muhafaza olduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir.

Tarihte olduğu gibi günümüzde de geniş bir coğrafyada konuşulan Türkçe, artık çoğu yerde karşılaşılan bir dil konumundadır. Balkanlardan başlayarak Büyük Okyanus'a kadar olan bölgede, Kuzey Buz Denizi'nden başlayarak Tibet'i içine alan geniş bir coğrafya Modern Türkçenin yayıldığı alandır. Modern Türkçe günümüze kadar çeşitli nedenlerden dolayı bazen kollara bazen de ağızlara ayrılmıştır. Günümüzde bu kollardan birçoğu devlet dili olarak kullanılmaktadır. Mesela Türk lehçelerinden 14 tanesi (Kazakistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan Cumhuriyetleri ile Dağıstan, Tuva, Saha/Yakut, Karaçay- erkes, Tataristan, Başkurdistan, Çuvaş, Kabartay - Balkar, Hakas Cumhuriyetleri), kendi ülkelerinin adını taşıyarak belirli konumlara gelmiştir (Özyetkin, 2006: 15).

Türk dilinin Oğuz kökenli batı kolunu oluşturan Türkiye Türkçesi; Türkiye Cumhuriyeti'nde 83 milyon 614 bin 362 kişi(<https://data.tuik.gov.tr/Bulten-Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclar>, 2021) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 1 Ocak 2020 tarihi Avrupa Birliği İstatistik Dairesi, Eurostat'ın verile-

rine göre 888.000 kişi (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_and_population_change_statistics#Population_change_at_national_level, 2021) tarafından resmi dil olarak kullanılmaktadır. Bunun yanında Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Eski Yugoslavya, Makedonya, Irak vb. ülkelerde azınlık dili olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Almanya, Hollanda, Belçika, Fransa, İsviçre, İngiltere, İsveç, Danimarka, Kanada, ABD, Avustralya, Suudi Arabistan, İsrail, Rusya vb. ülkelerde de 3,5 milyon Türk vatandaşı tarafından konuşulmaktadır (Demir ve Yılmaz, 2009: 54).

1.3. Türkçe Öğretimi

Türkçe öğretimi; yorumlama, irdeleme, anlama, anlatma ve iletişim kurma becerilerinin kazanılması ve bunların geliştirilmesi esasına dayanmaktadır. Bireylerin dili öğrenmesi belli bir süre içerisinde gerçekleşmektedir. Bireyler öğrenmeye öncelikle geçmiş öğrenmeleriyle ilişkilendirerek başlamaktadır. Bu başlangıcın özünde bireyin kendini ve çevresini anlamlandırması yatmaktadır. Kavramlar yoluyla kurduğu iletişim sayesinde bireyin çevresiyle iletişimi gerçekleşmekte ve sosyalleşmesi başlamaktadır. Aslında sosyalleşme sürecindeki olayları yorumlama ve ifade edebilme gibi faaliyetlerin gelişmesini sağlayan okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi öğrenme alanlarıdır. Bireyler içinde yaşadıkları toplumun dilini doğru ve etkili kullanarak diğer bireylerle iletişim kurmaktadır. Bu iletişimin sağlıklı olması iyi bir dil öğretimiyle mümkün olmaktadır (Dilidüzgün, 2017: 112).

Türkçe öğretimi devletin sorumluluğundadır. Bazı kanunlarla da Türkçe korunmuştur. Türkçe eğitim ve öğretiminin yasal dayanağını 1982 Anayasası teşkil etmektedir. Türk dili, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 3. maddesinde belirtilen: "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir." ifadesiyle güvence altına alınmıştır. Anayasanın 42. maddesinde ise Türk vatandaşlarına; hiçbir dilin ana dili gibi okutulamayacağı, eğitim ve öğretim hakkından kimsenin yoksun bırakılmayacağı hükmü yer almaktadır (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, 2021).

Türkçe eğitim ve öğretiminin en önemli yasal dayanaklarından biri de 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'dur. Bu kanunda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri" doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) ile öğretim amaç ve kazanımları belirlenmiştir.

TDÖP, öğrencilerin yaşamları boyunca kullanabilecekleri dinleme, okuma, konuşma, yazma ile ilgili öğrenme alanlarının gelişmesini amaçlamaktadır. Ayrıca programda, öğrencilerin dil ve zihinsel beceriler kazanması ve bu becerileri kullanarak sosyalleşmesine katkıda bulunmak hedeflenmiştir (MEB, 2018: 9).

1.3.1. Türkçe Öğretim Alanları

2019 TDÖP’te “Kazanımlar ve Açıklamalar” başlığıyla Türkçe öğretim alanları belirlenmiştir. Bu alanlar; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sıralanmaktadır. Programda bu alanlar beceri olarak ifade edilerek sınıf düzeylerine uygun kazanımlarla farklı başlıklarda gruplandırılmıştır([https://mufredat.meb.gov.tr Dosyalar/2019571639225302T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf](https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2019571639225302T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf), 2021). Aşağıda bu becerilerle ilgili detaylar yer almaktadır:

1.3.1.1. Okuma Becerisi

Okuma; görme, algılama, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi göz, ses ve beyin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreçtir. Bu süreç görme, anlama ve zihinde yapılandırma olmak üzere üç aşamayı içermektedir. Görme aşamasında yazıdaki çizgi, harf ve semboller algılanmaktadır. Ardından kelime ve cümleler tanınmakta, ilgi duyulan ve gerekli görülen bilgiler seçilmektedir. Seçilen bilgiler; sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma, sorun çözme ve değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek anlamlandırılmaktadır. Son aşamada ise anlamlandırılan bilgiler ön bilgilerle birleştirilerek bütünleştirilmekte ve zihinde yapılandırılmaktadır (Güneş, 2017: 117; MEB, 2009: 16).

2019 TDÖP’te okuma becerisi alanında “Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlamak” ifadesi yer almaktadır (MEB, 2019:8). Okuma alışkanlığı, bilginin biçimlendirildiği bu dönemde toplumsal kimliğin kazanılmasında etkili unsurlardan biri olarak öngörülmektedir. Bu alışkanlığın kazanılmasında çocukluk ve gençlik dönemi büyük önem taşımaktadır (Yılmaz vd., 2009:22). Çocuklar ve gençler okumayı çevresindeki modellerden öğrenmektedir. Aile, bu dönemde en önemli model olmaktadır (Dökmen,1994: 20-21).

Aile; özellikle okul öncesi dönemde kitap, şarkı ve şiir aracılığıyla çocuğun konuşma ve yazma diline ilgi duymasını sağlamakta ve okuma becerisinin temelini atabilmektedir (Yavuzer, 2001: 45).

Okuma alışkanlığının kazandırılmasında ikinci rol öğretmenindir. İlköğretim yıllarında çocuğun kitap okuma sevgisi kazanması öğretmenin sorumluluğundadır. Çocuk önce ailesini sonra öğretmenini taklit etmektedir. Özellikle küçük yaş grubundaki çocukların okuma alışkanlığı kazanması için öğretmen ile ailenin iş birliği içinde olması gerekmektedir (Gündüz, 2015: 26- 37).

Okuma, özellikle Türkçe derslerinde geliştirilmesi için çaba harcanan bir beceridir. Çünkü öğrenmenin temelini, sağlıklı okuma oluşturmaktadır. Güngör(2009: 38), kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için Türkçe derslerinde uygulanabilecek yöntemleri şu maddelerle ifade etmektedir:

- Sınıf kitaplıkları oluşturularak sınıf panosunda öncelikli okunması gereken kitapların listesi asılmazdır.
- Öğretmenler serbest okuma zamanları belirleyerek öğrencinin sevdiği kitabı okuması için ortam hazırlamalıdır.
- Okul içinde kitap okumanın önemini anlatıldığı panolar oluşturulmalıdır.
- Velilerin evde okuma saatleri belirlemeleri sağlanmalıdır.
- Öğretmenler, sınıf içinde kitap tanıtımı yaparak öğrencilerin merak etmesini sağlamalıdır.
- Öğrencilerin okudukları kitapları arkadaşlarıyla paylaşması için sınıf içi etkinlikler yapılmalıdır.

1.3.1.2. Dinleme Becerisi

Dinleme, ses ve konuşmaların anlamlandırılarak zihinde yapılandırıldığı karmaşık bir süreçtir. İşitme, dinleme sürecinin ilk aşamasıdır. Bu aşamada sesler ve konuşmalar işitilmektedir. İkinci aşamada sesler ve konuşmalara dikkat yoğunlaştırılmakta, ilgi duyulanlar ve gerekli görülenler seçilmektedir. Seçilen bilgi ve düşünceler sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz, sentez, değerlendirme gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilerek bireyin ön bilgilerine göre anlamlandırılmaktadır. Son aşamada ise anlamlandırılan bilgi, duygu ve düşünceler bireyin ön bilgileriyle birleştirilerek bü-

tünleştirilmekte ve zihindeki yapıya yerleştirilmektedir. Böylece işitilenler zihinde yapılandırılmakta ve dinleme süreci de tamamlanmış olmaktadır (MEB, 2009: 13).

Dinleme becerisi, insanların birbiriyle iletişim kurmasını sağlamanın yanında öğrenme, anlama ve zihinsel becerilerini geliştirmesini de sağlamaktadır (Güneş, 2007: 74). Dinleme sürecinde, dikkati yoğunlaştırma önemli bir beceri olmaktadır. Dikkatin yoğunlaştırılması; işitilenlerin seçilmesi, işlenmesi ve anlamlandırılmasında belirleyici olmaktadır. Öğrencinin dinleme amacını belirlemesi, dikkatinin yoğunluğunu arttırmaktadır (MEB, 2009: 14).

Dinleme becerisi; alınan mesajları niteliğinden, mesaj kaynağının görsel davranışlarından, iletişim aracı olan sesin nasıl kullanıldığından, öğrenmenin yapıldığı ortamdan ve dinleyenin zihinsel süreçlerinden etkilenmektedir (Çiftçi, 2007: 170). TDÖP (2009: 14), öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmenin ilk evresinin, dinleme kurallarını öğretmek olduğunu söylemektedir. Bu çerçevede programda; dinlemeye hazırlık, dinleme amacını belirleme, amaca uygun yöntem seçme, dikkatini yoğunlaştırma ve görgü kurallarına uygun dinleme ile ilgili kazanımlar yer almaktadır. Ardından öğrencilerin dinlediklerini anlama ve zihinde yapılandırma becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla ön bilgilerini kullanma, görsellerden yararlanma, zihninde canlandırma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflama, değerlendirme, özetleme gibi çeşitli becerileri geliştirmeye dönük kazanımları sıralamaktadır. Ayrıca bilgi edinme ve eğlenme amaçlı dinleme, seçici dinleme, sorgulayıcı dinleme, not alarak dinleme gibi tür, yöntem ve teknikleri içeren kazanımlara da yer vermektedir.

1.3.1.3. Konuşma Becerisi

Türkçe öğretiminin önemli bir alanı da konuşmadır. Konuşma; zihindeki duygu, düşünce ve bilgilerin sözle ifade edilmesidir. Konuşma süreci ön bilgileri gözden geçirme, düzenleme ve aktarma olmak üzere üç aşamayı içermektedir. Konuşmaya zihinde yapılandırılmış duygu, düşünce ve bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlanmaktadır. İkinci aşamada konuşmanın amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenmektedir. Belirlenen amaç ve yöntemlere göre aktarılacak duygu, düşünce ve bilgiler seçilmektedir. Seçilen duygu, düşünce ve bilgiler sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, özetleme, sorgulama, analiz-sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek

düzenlenmektedir. Düzenleme sonucu aktarılmasına karar verilen duygu, düşünce ve bilgiler; ses, hece, kelime ve cümleler aracılığıyla aktarılmaktadır(MEB, 2009: 15).

Konuşma öğrenme alanı, öğrencilerin başka insanlarla iletişim kurmalarını, onlarla birlikte ortak bir karara varmalarını, iş birliğine sahip olmalarını, karşılaştıkları herhangi bir durumu çözmelerini sağlamaktadır. Öğretmenin de derslerde uyguladığı konuşma etkinliklerinde öğrencileri aktif tutması ve her bir öğrenciye söz hakkı vererek kendilerini ifade etmelerini sağlaması gerekmektedir. Öğrencilerin okulda öğrendiklerini günlük hayatlarında kullanmaları, kendilerini doğru ve etkili ifade etmeleri, konuşan birilerini doğru anlayıp yorum yapmaları gibi durumlar diğer dil becerilerini de etkilemektedir (MEB, 2006:6).

İnsanda konuşma becerisi; tasarımlar, düşünme ve gözlem yeteneğiyle beraber gelişmektedir. Bu becerisinin gelişmesinde bireysel farklılıklar ve çevre etkili olmaktadır. Özellikle aile faktörü çocuğun ilk yıllarında konuşmasını şekillendirmektedir. Mesela, boğazdan çıkarılan “h” ve “k” sesleri tamamen çevreden etkilenmektedir. Bu durum fark edilip örgün eğitimle düzeltilmezse kalıcı hale gelerek kişinin ileriki yaşantısında ve kariyerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir(Başaran ve Erdem, 2009: 745). TDÖP’te (2009: 15),konuşma becerisinin küçük yaşlarda kazanılması için sınıf içi uygulamalara yer verilmiştir. Bu uygulamalar içerisinde, öğrencilerin konuşmaya zihinsel olarak hazırlanması, konuşmalarının karşılaştırılması, düşüncelerini mantıksal bütünlük içinde sunmaları gibi konuşma ve zihinsel becerileri geliştirici etkinlikler yapılmalıdır.

1.3.1.4. Yazma Becerisi

2006 yılı TDÖP’te yazma becerisi; bireylerin başkalarıyla iletişim kurmasında ve kendini doğru, etkili bir şekilde ifade etmesinde kullanılan en etkili araçlardan biri olarak gösterilmektedir. Programda yazma öğrenme alanının geliştirilmesi adına amaçlara yer verilmiştir. Bu amaçlarla öğrencilerin duygu, düşünce, hayal ve tecrübelerini Türkçenin imkânlarından yararlanarak Türkçenin kurallarına uygun olarak anlatmaları, bunları yazı olarak anlatmayı alışkanlık haline getirmeleri ve bu öğrenme alanında yeteneği olan öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeleri istenmektedir(MEB, 2006: 7).

Öğrenciler, yazma becerileri yoluyla düşüncelerini sıralama, sınırlama, düzenlemeyi ve yazma kurallarını uygulamayı öğrenirler. Yazma becerileri dinleme, konuşma

ve okuma becerileriyle doğrudan ilişkilidir. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme-leri sürekli okumalarına, yazmalarına ve yazdıklarını incelemelerine bağlıdır. Yazma becerileri; öğrencilerin düşüncelerini geliştirme, bilgilerini düzenleme, dili etkili kul-lanma, öğrenme, düşünme, anlama, iletişim kurma ve duygularını aktarma becerilerini de geliştirmektedir (MEB, 2009: 17).

Yazma becerisi gelişmiş bireyler yazı yazarken kendi düşünce dünyalarını etkili bir şekilde ifade etmektedir. Bu durum onların sanat değeri taşıyan ürünler ortaya koy-malarını sağlamaktadır. Yazma becerilerini geliştirmede Türkçe öğretmenlerinin görevi, her bireyin yazma alanında gelişmesine katkıda bulunmaktır (Elbir ve Yıldız, 2012: 3).

Yazma becerisi, dil bilgisi öğretimini de gerekli kılmaktadır. Dil bilgisi becerisi-nin öğrenme alanlarının hepsinde kullanılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bece-rinin kazanılmasında kuralların kelime, cümle ve metin üzerinde uygulamalı olarak öğ-retilmesi gerekmektedir (MEB, 2006: 7).

Sağır (2002: 19), dil bilgisi becerileriyle geliştirilecek anlama becerileri sayesin-de akademik anlamda öğrenci başarısının da artacağına dikkat çekmektedir. Başarının artış sebebini, öğrencinin zihinsel süreçlerini daha hızlı yönetmesiyle açıklamaktadır. Dil bilgisi becerisi sayesinde öğrenci; dilin varlığını koruma, devam ettirme, dilsel bece-rilerin farkında olma, dilin sistematliğini çözme, düşünceye şekil verme ve etkili bir ile-tişim kurma görevlerini yerine getirmektedir. Bu nedenle gerek kişisel gerekse toplum-sal açıdan dil bilgisi eğitimi ve öğretimi oldukça önemlidir (Kaygusuz, 2006: 14).

Dil bilgisi öğretimi yapılırken birtakım zorluklarla karşılaşilmektedir. İşcan ve Kolukısa (2005: 299-308); ilköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretiminin durumu, so-runları ve çözüm önerileri üzerine yaptıkları araştırmada dil bilgisi öğretiminde karşıla-şılan en önemli sorununun dil bilgisi kurallarının ezberletilmesi ve dil bilgisi öğretimi-nin bağımsız bir ders olarak işlenmesi olduğunu söylemektedir.

Türkçe öğretiminde tüm öğrenme alanlarını (okuma, anlama, konuşma ve yaz-ma) bir bütün olarak ele alıp uygulama aşamasında da öğretmeni meslek içi eğitmek ve sınıf içinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını sağlamak, dil öğretimi açısından önem arz etmektedir. Öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerinde; öğrencilerin farklılıklarını dikkate alarak belirlenen okuma metinlerinde, dilin kurallarını öğretirken basitten kar-maşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru bir yaklaşım izlemesi ve dil

bilgisi kurallarını günlük yaşamla ilişkilendirip öğrenciyi güdülemesi, dil öğretiminde istendik sonuçların elde edilmesini sağlamaktadır (Demirel ve Şahinel, 2006: 22).

1.4. Türkçeyi Doğru Kullanmanın Önemi

Dil, gerek bireysel açıdan gerekse toplumsal açıdan bir millet için en önemli dinamiklerden biridir. Bireysel açıdan; kişi duygularını, düşüncelerini, hayallerini, tasarılarını ve isteklerini sözlü veya yazılı olarak dille anlatabilmektedir. Toplumsal açıdan ise toplum düzeninin sağlanmasında dilin işlevi büyüktür. Milletler yüzyıllardan beri süzülüp gelen kültürü dil aracılığı ile oluşturur, geliştirir ve geleceğe aktarır (Göçer, 2014: 23). Biyolojik varlığımız dışında her türlü etkinlik, düşünce, davranış hayal ve benzeri yapıp etmelerin tamamı dille gerçekleşmekte ve ifade edilmektedir. Bir dili doğru ve güzel konuşmak beceri gerektirmektedir. Bu becerinin kazanılmasında dil kurallarını bilmenin de katkısı bulunmaktadır (Aktaş, 2010: 39-40).

Dildeki sorunlar zamanla dilde yozlaşmalara sebep olmaktadır. Dilde yaşanan yozlaşmanın kültürel yabancılaşmayı da beraberinde getireceği öngörülebilmektedir. Toplumsal kültürün oluşması dille sağlanacağı için ilk yabancılaşmanın bu noktadan başlayacağı değerlendirilmektedir (Yaman ve Erdoğan, 2007: 239). Türkçe harflerin kullanımında başlayan özensizlik, Türkçesi olan terimlerin bile İngilizcelerini kullanma özentisine dönüşmektedir (Öner, 2006:257). Hâlbuki Türkçe diline has olan her söyleyiş, her ifade, belli bir birikimi, tarihi değeri ve dil zenginliğini içinde taşımaktadır. Farklı kültürleri taklit etme, başkalaşma isteği dilin temeline yapılan bir saldırıdan farksızdır. Türkçeye sokulmak istenen her türlü sözcük, yabancı kullanım, farklı ses özellikleri, bir virüs gibi Türkçenin bünyesini, güzelliğini, doğallığını ve öz benliğini bozmaktadır (Tosun, 2005:146).

İnternet ortamında yazı dili kullanımında kolayı tercih ederek bazı seslerin yazılmaması ya da değiştirilmesi, yazı dilinin bozulmasına yol açmaktadır. Bir araştırmada, incelenen MSN ve forum yazışmalarında yazılı anlatım kurallarının önemsenmediği belirlenmiştir (Yaman ve Erdoğan, 2007: 246).

Özellikle Covid-19 virüsünün 2020 yılında insanları evde kalmaya zorlaması nedeniyle insanların internet teknolojilerine ilgisi arttırmıştır. Bu teknolojiyle insanlar evden birçok ihtiyacını karşılamaktadır. Ancak bu teknoloji insanlara kolaylıklar sunar-

ken bir yandan da kültür ve diller üzerinde ciddi daralmalara ve hatta yok olmalara sebep olmaktadır.

Basın- yayın araçlarında görülen yabancı sözcük kullanma tutkusu/özentisi, kelime ve bilgi eksikliği, özensizlik Türkçenin yanlış kullanılmasına yol açmaktadır. Ayrıca haber programlarında, reklamlarda, yarışmalarda, eğlence programlarında, yemek programlarında kullanılan dil hataları insanlara örnek oluşturmaktadır (Şuataman, 2013: 407-410). Örneğin dilimizde “örümcek adam”, “spider man”e yenilmiştir. Futbol içerikli spor programlarında ise yabancı terimlerin “korner, transfer, penaltı” fazlaca kullanılması, özellikle maç yorumlarında “argo ve kahvehane ağzının” kullanılması dikkat çekmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle hızlanan sanal basında da durum gittikçe kötüye gitmektedir (Sis, 2006: 210-221).

Çakır ve Topçu’nun (2005: 95); internet dili kullanıcılarının zihin haritalarını çıkarmaya yönelik yaptığı araştırmada, katılımcıların % 40’ı internette kullanılan dilin İngilizce olmasına karşı çıkmakta, Türkçe dilinin korunması gerektiğine, milli hassasiyetlerin önemli olduğuna ve İngilizcenin, Türk kültürüne yönelik yapılan saldırının bir parçası olduğuna inanmaktadır.

Türk dilinin yozlaşmasından sadece teknoloji sorumlu olmamaktadır. Türkiye’de kullanılan İngilizce dili de dil sorunlarına neden olmaktadır. Demirci (2001: 68), yabancı dille eğitim yapan bir lisede okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı bir araştırmada; öğrencilerin bir sözcüğün Türkçesini bulmakta zorlandıklarını, Türkçe yazım kurallarında hatalar yaptıklarını ve Türkçe dilini kullanırken akıcı konuşmakta zorlandıklarını tespit etmiştir.

Dilin doğru kullanılması ve dil sorunlarının çözülmesi için iyi ve güçlü bir ana dili eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Aytaş ve Çeçen, 2010: 80). Dil öğretiminden beklenen, Türk dilinin zenginliğinin bireyi etkilemesi ve bireyin bu dili hayatının tüm alanlarında doğru kullanmayı ve kullandırmayı ilke edinmesidir. Bilgen (2007: 2), “Dil Kirliliği” adlı çalışmada tüm resmi yazışmalarda kullanılan Türkçeye özen gösterilmesini ve bu özenin başta TBMM olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarında resmi bir politika olarak benimsenmesini önermektedir. Hem yazı hem de konuşma dilinde gittikçe artan özensizliğinin kabalaşmaya yol açtığını belirten yazar, dilin de hava, su, toprak gibi insan yaşamının temel kaynakları arasında olduğunu ve korunması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda, toplumda dil bilincinin oluşması çalışmalarına, TBMM’nin

yanında, Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığının öncülük etmesini, TDK ve Dil Derneklerinin de bu çalışmalarda etkin rol oynamasını önermektedir.

1.5. Türkçe Yazı Dilinde Sık Karşılaşılan Hatalar

Türkçe öğretiminin temelinde, okuduğunu ve dinlediğini doğru anlayabilen, okuduklarını ifade eden, duygu ve düşüncelerini konuşarak ve yazarak doğru anlatabilen, dili doğru kullanabilen bireyler yetiştirmek yer almaktadır. İyi bir yazı dili güçlü bir birikimi gerekli kılmaktadır. Bu birikimin açık, duru ve anlaşılır bir biçimde okuyucuya ya da dinleyiciye aktarılması önem arz etmektedir (Kavcar vd.,2007: 15).

Türkçede yazı dilinde sık karşılaşılan hatalar birçok araştırmacı tarafından (Babacan,2010; Kavcar, 2004) “Anlatım Bozuklukları, Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri” başlıklarıyla ele alınmıştır. Bu çalışmada da bu başlıklar ele alınarak alt başlıklar ve örneklerle aşağıda anlatılmıştır.

1.5.1. Anlatım Bozuklukları

Cümlelerin anlaşılmasını güçleştiren söz kusurları, anlatım bozukluğu olarak ifade edilmektedir (Kavcar vd.,2007: 28). Yalçın (2005: 236) ise anlatım bozukluğunu, dil kurallarının ihlal edilmesi olarak tanımlamaktadır. Anlatım bozukluğu konusuyla ilgili farklı gruplandırmalar yapılmaktadır.

Babacan (2010: 57-77), anlatım bozukluğu konusunu “anlamla ilgili anlatım bozuklukları” ve “dil bilgisiyle ilgili anlatım bozuklukları” şeklinde iki grupta incelemektedir. Yazara göre anlamla ilgili anlatım bozuklukları; gereksiz sözcük kullanımı, sözcüğün yanlış yerde kullanılması, anlam belirsizliği, sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, deyimlerin ve atasözlerinin yanlış kullanımı, çelişen ifadelerin birlikte kullanılması, mantık hataları, tekrarlanan ifadeler ve anlamayı güçleştiren uzun cümlelerdir. Dil bilgisiyle ilgili anlatım bozuklukları ise ek yanlışlıkları/eksikliği/fazlalığı, çatı uyumsuzluğu, özne eksikliği, nesne eksikliği, dolaylı tümleş eksikliği, zarf tümleci eksikliği, bağlaçlarla ilgili hatalar, yüklem eksikliği, özne-yüklem uyumsuzluğu, kip ve kişi uyumsuzluğu, tamlama yanlışlıkları, fiilimsi yanlışlıkları, ek eylem eksikliği şeklindedir. Bu çalışmada, Babacan (2010: 57-77)’ın sınıflandırması temel alınmıştır. Anlatım bozukluğu konusu anlamsal ve dil bilgisel yönden incelemiştir. Aşağıda bahsi geçen anlatım bozuklukları alt başlıklar halinde örnek cümleler verilerek açıklanmıştır.

1.5.1.1. Anlamla İlgili Anlatım Bozuklukları

Bu bölümde; gereksiz sözcük kullanımı, sözcüğün yanlış yerde kullanılması, anlam belirsizliği, sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, deyimlerin ve atasözlerinin yanlış kullanımı, çelişen ifadelerin birlikte kullanılması, mantık hataları, tekrarlanan ifadeler ve anlamayı güçleştiren uzun cümleler alt başlıklar halinde açıklanmıştır.

1.5.1.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanılması

Cümlenin anlamını çeşitli yönlerden etkilemeyen ek, kelime ve kelime grupları; bulunduğu cümle için gereksizdir. Eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanımı anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır (Gülsevin ve Boz, 2006: 176). Bir cümlede, bir kelimenin anlamının başka bir kelimedede olması ya da aynı cümle içerisinde bir ekin anlamının başka bir ekte olması gereksiz olarak ifade edilmektedir (Babacan, 2010: 67).

Örneğin; “Fakirlik, fukaralık, yoksulluk ateşten gömlek!” cümlesinde “fakirlik, fukaralık, yoksulluk” aynı anlamlı sözcüklerdir. Bu cümlenin duru bir cümle olması ve okuyucuyu sıkıkmaması için eş anlamlı üç kelimededen yalnız birinin kullanılması yeterlidir (Bahadır, 2005: 78). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcükler ya da sözcük grupları aynı anlama gelmektedir (Pekaz, 2007: 220).

Bu konu için herkesin *fikir ve görüşünü* almalısınız.

Bu gece hava sıcaklığı *sıfırın altında eksi sekiz* dereceymiş.

1.5.1.1.2. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması

Cümle içinde kelimelerin bulunduğu yerler, cümleye farklı anlamlar verebilmektedir. Önce kullanılması gereken unsurların sonra, sonra kullanılması gereken unsurların önce kullanılması anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır. Bu durum cümle içerisinde anlatımın akışını bozmaktadır (Aktaş ve Gündüz, 2010: 75; Babacan 2010: 7; İlaslan, 2007: 20).

Örneğin; “Yeni okula girmiştım” cümlesinde “yeni” kelimesinin yeri yanlıştır. Bu şekilde okulun yeni olduğu sanılmaktadır. Oysa asıl anlatılmak istenen, okula yeni girildiğidir (Üstün, 2011: 62). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcükler cümlede yanlış yerde bulunmaktadır (Pekaz, 2007: 223).

İzinsiz inşaata girmek yasaktır.

Her yolda kalana yardım etmeliyiz.

1.5.1.1.3. Anlam Belirsizliği

Sözcüğün ya da eklerin yanlış kullanılmasından kaynaklanan, anlamayı engelleyen belirsizlikler olarak ifade edilmektedir (Demirci, 2009: 102). Cümlelerin tam bir yargı bildirmesi ve anlamda bütünlük sağlanması için cümlede anlam belirsizliğinin bulunmaması gerekir. Cümlede genel olarak onun ve senin zamirinin belirsizliğinden ya da noktalama işaretlerinin eksikliğinden kaynaklanan anlam belirsizliği anlatım bozukluğuna neden olur (İlaslan, 2007: 22).

Örneğin; “Aslan nasıl avlanır, bilmiyorum.” cümlesinde “Aslan, avını nasıl yakalar?” ve “Avcı, aslanı nasıl avlar?” şeklinde iki anlam çıkmaktadır (Üstün, 2011: 70). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcüklerin anlamlarında belirsizlik bulunmaktadır (Şamlıoğlu, 2011: 89).

“Kardeşiyle televizyon izlerken *arkadaşını* aradı ve ondan özür diledi.” Bu cümlede “arkadaşını” kelimesi “senin arkadaşını” mı yoksa “onun arkadaşını” mı karşılamaktadır, belli değildir.

“Dergideki *yazılarını* severek okuyorum. Bu cümlede “yazılarını” sözcüğünün zamiri “senin” mi yoksa “onun” mu belli değildir.

1.5.1.1.4. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Aynı kökten türeyen ya da şekil olarak benzeyip anlamları karıştırılan kelimelerin cümle içerisinde birbirlerinin yerine kullanılması anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır (Bilgin, 2006: 582). Örneğin; “Çocukların birbiriyle uygunluk içinde olmaları beni sevindirdi.” cümlesinde “uygunluk” sözü yanlış anlamda kullanılmıştır. Bu cümlede “uyum” kelimesi kullanılmalıdır (Üstün, 2011: 64). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcükler yanlış anlamda kullanılmıştır (İlaslan, 2007: 27).

O arabayı almak istiyorsan bazı isteklerinden *kesinti* yapmalısın. (fedakârlık)

İnsanın kendisine *özverisi* olursa başaramayacağı şey yoktur. (güven)

1.5.1.1.5. Deyim ve Atasözü Yanlışlıkları

Deyimler kalıplaşmış ifadeler olduğu için cümle içinde deyimlerin eş veya yakın anlamına uygun kelimelerle değiştirilmesi ya da anlamına uygun olmayan bir cümlede kullanılması anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır (İlaslan, 2007: 26). Deyimler ve

atasözlerinin kullanımıyla ilgili iki tür yanlışlık yapılmaktadır. Birinci yanlışlık, deyimler ve atasözlerinin kalıplaşmış olması nedeniyle bu kalıplara karşılık gelen eş anlamlı sözcüklerin yerlerine getirilmesidir. İkinci yanlışlık ise deyim ya da atasözünün ilettiği anlamla, cümlelerin taşıdığı anlam arasında uyumsuzluğun olmasıdır (Babacan, 2010: 73).

Örneğin; “Ona veremeyeceğim hiçbir hesabım yoktur, başım açıktır.” cümlesinde kullanılan deyimde “başım” kelimesi yerine “alnım” kelimesi kullanılmalıdır (Üstün, 2011: 67). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan deyimlerde yanlışlık yapılmıştır (Şamlıoğlu, 2011: 87-88).

Ateş olsan *cürmün* kadar yer yakarsın. (cirmin)

Bu işi de *gözüne yüzüne* bulaştırdı. (yüzüne gözüne)

1.5.1.1.6. Çelişen İfadelerin Birlikte Kullanılması

Anlamca çelişen, birbirine zıt düşen, birbirinin yerini tutmayan kelimelerin aynı cümlede kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğudur (Babacan, 2010: 72; İlaslan, 2007: 21). Cümlede anlatılmak istenenin açıkça ifade edilmesi gerekmektedir. Kullanılan kelimeler arasında yaşanan çelişki yazının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır (Gülsevin ve Boz 2006: 179).

Örneğin, “Onunla hemen hemen tam beş yıldır görüşmedik.” cümlesinde kesinlik anlamı veren “tam” kelimesi ve yaklaşık anlamı veren “hemen hemen” ikilemesi bir arada kullanıldığı için çelişki oluşmaktadır (Üstün, 2011: 63). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcükler anlamca çelişmektedir (Pekaz, 2007: 222).

Kuşkusuz çalışmalarının ödülünü eninde sonunda *belki* alacaksın.

Kesinlikle yarın onlar *gelebilirler*.

1.5.1.1.7. Mantık Hataları

Bir cümlede önem sırasına uyulmaması ya da yanlış sözcüğün seçimi mantıksal tutarsızlıklara neden olmaktadır. Kişilerin zihninde karmaşaya neden olan bu durum genellikle uzun cümlelerde görülen dikkatsizlikler sonucu olmaktadır (Babacan, 2010: 73). Mantık hatalarının temelinde, olayları geniş açıyla görememek bulunmaktadır (Hunutlu, 2007: 43-44).

Örneğin; “Ne mutlu bize ki yarınlara ulaşabildik.” cümlesinin doğrusu “Ne mutlu bize ki bugünlere ulaşabildik.” olmalıdır. Çünkü yarın henüz gelmemiştir (Pekaz, 2007: 224). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcük ve söz gruplarında mantık hatası bulunmaktadır (Şamlıoğlu, 2011: 85).

Millet Meclisi *üye tam sayısının bir fazlası* bulunursa hükümet düşer. (üye tam sayısının yarısının bir fazlası)

Son turda atlet, *arkasındaki* yarışçıyı bir hamlede geçti. (ilerisindeki)

1.5.1.1.8. Tekrarlanan İfadeler

Tekrarlanan ifadeler gereksiz kelime kullanımı gibidir. Ancak gereksiz kelime kullanımında genelde eş anlamlı iki sözcük veya birbirlerinin anlamını karşılayan ifadeler bir arada kullanılırken, tekrarlanan ifadelerdeki anlatım bozukluklarında aynı sözcüğün cümlelerin farklı yerlerinde gereksiz yere tekrar edilmesi söz konusudur (Üstün, 2011: 70).

Örneğin; “Beni en çok üzen olaylardan biri de zaman zaman gündeme getirip de çözemediğimiz sorunlarımızdan biridir.” cümlesinde “biri” belgisiz zamirinin iki defa kullanılması anlatım bozukluğuna neden olmaktadır. Cümlelerin doğrusu: “Beni en çok üzen olaylardan biri de zaman zaman gündeme getirip de çözemediğimiz sorunumuzdur” (Bahadır, 2005: 98). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcükler tekrar etmiştir (Üstün, 2011: 70).

Bu olaya *üzülen* çocuklar çok *üzülmüştü*.

Yaşadığım şehir, İstanbul’da *yaşıyorum*.

1.5.1.1.9. Anlamayı Güçleştiren Uzun Cümleler

Bir yazının okunabilirliği, onun kolay ya da güç anlaşılır olmasıyla ilişkilendirilmektedir. Okunabilirliğin ölçütü olarak metindeki kelime ve cümle uzunlukları dikkate alınmaktadır. Cümleler kısa ve herkesin anlayabileceği kadar açık olmalıdır. Okunabilirliğin artışıyla cümle uzunluğunun doğrudan ilişkisi bulunmaktadır (Berberoğlu ve Tuncer, 2009: 11; Demirci, 2009: 159; MEB 2006: 428).

Örneğin; “Parlak mavi ayın pırıltılı ışığı şelaleden düşen sudan yansıyarak sol gözünde belirsiz şekillerin oluşmasıyla korkunç ve devasa halüsinasyonlar görmesi nedenlerinden oluşan bir dizi sanrılar hayatının en genç ve körpe yıllarını ziyan etti.” cüm-

lesi çok uzun olduğu için yazar birçok hata yapmıştır. Gereksiz sözcük kullanmıştır. Halusinasyon ve sanrı ile genç ve körpe kelimeleri birbirini karşılayan kelimelerdir.

1.5.1.2. Dil Bilgisiyle İlgili Anlatım Bozuklukları

Doğru seslerin doğru kavramlarla örtüşmesi gibi temel dil becerilerinin öğretilmesi süreci dil bilgisi kazanımı içerisindedir. Türkçe; parçadan bütüne, basitten karmaşığa, kolaydan zora sistematigi içerisinde kurulmuştur. Bu sistematik belli bir mantığa dayandırılmaktadır. Bu mantığın öğretilmesi de ancak temelde belirli bir sistemle yani dil bilgisi öğretimiyle mümkündür(Kaygusuz, 2006: 15).

Bu bölümde dil bilgisel anlatım bozuklukları; ek yanlışlıkları/eksikliği/fazlalığı, çatı uyumsuzluğu, özne eksikliği, nesne eksikliği, dolaylı tümleç eksikliği, zarf tümleci eksikliği, bağlaçlarla ilgili hatalar, yüklem eksikliği, özne-yüklem uyumsuzluğu, kip ve kişi uyumsuzluğu, tamlama yanlışlıkları, fiilimsi yanlışlıkları, ek eylem eksikliği şeklinde on üç alt başlıkta ele alınmıştır.

1.5.1.2.1. Ek Yanlışlıkları/Eksikliği/Fazlalığı

Bir ekin yanlış kullanılması, fazla ya da eksik olması yapısal yönden anlatım bozukluğuna yol açmaktadır. Türkçede isimlerin çokluk durumlarını bildirmek için kullanılan “ler/lar” ekinin birkaç, birçok, her vs. gibi çokluk ifadesi taşıyan belirsizlik sıfatıyla birlikte kullanılması anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır. İyelik eklerinin kelimedede fazladan kullanılması da yapısal bozukluklara neden olmaktadır (İlaslan, 2007: 36).

Örneğin, “Her türlü olaylarda aynı kişinin adı geçiyordu.” cümlesinde “olaylarda” kelimesi çoğul ekiyle yanlış kullanılmıştır. Bu cümlede “olayda” kelimesi kullanılmalıdır (Üstün, 2011: 79-80). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcüklerdeki ekler yanlış kullanılmıştır (Pekaz, 2007: 241-244).

Hepinizi başarılar dilerim. (hepinize)

Sana çok iyi tanıdığımı söyleyebilirim.(seni)

1.5.1.2.2. Çatı Uyumsuzluğu

Bu anlatım bozukluğu türüne genellikle birleşik veya sıralı cümlelerde rastlanılmaktadır. Bu cümlelerde aynı özneyi alan yüklemlerin her ikisi de etken ya da her ikisi de edilgen olmalıdır. Yani cümle tek bir çatıya bağlanmalıdır. Birleşik cümlelerde, yan

cümlelerin yüklem çatısıyla temel cümlelerin yüklem çatısı, öznesine göre etkenlik ve edilgenlik yönünden uyumlu olmalıdır. Aksi durumda anlatımda bozukluk oluşmaktadır (Bahar, 2006: 18).

Örneğin, “Bütün sahipsiz hayvanlar toplanıp şehir dışına götürecektir.” cümlesinde “toplanıp” kelimesi edilgen özellik taşımasına rağmen “götürecek” kelimesi etken özellik taşıdığı için anlatım bozukluğuna neden olmuştur. Cümle, “Bütün sahipsiz hayvanlar toplanıp şehir dışına götürülecek.” şeklinde yazılmalıdır (Üstün, 2011: 80). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan sözcüklerde çatı uyumsuzluğu bulunmaktadır (Şamlıoğlu, 2011: 105).

Çamaşırları tek tek katlayıp dolabın çekmecesine *yerleştirildi*. (yerleştirdi)

Türkçede artık sıkça yabancı sözcükler kullanılmaya *başladı*. (başlandı)

1.5.1.2.3. Özne Eksikliği

Özne eksikliği, cümlede öznenin olmaması veya özne olamayacak bir sözcüğün özne gibi görev yapması durumlarında görülen anlatım bozukluğudur. Özellikle sıralı ve bağlı cümlelerde ortak olarak kullanılan öznenin cümlede bulunan bütün yüklemlere uyması gerekmektedir. Özne, bu eylemlerden birine uymazsa anlatım bozukluğuna neden olmaktadır (Bilgin, 2006: 586).

Örneğin, “Annemin sinirleri epeyce bozulmuş ve çok üzülmüştü.” cümlesinde birinci cümlelerin yüklemi “bozulmuş” sözcüğü özne olarak “annemin sinirleri” söz grubunu karşılarken ikinci cümlelerin yüklemi olan “üzülmüştü” sözcüğü “annemin sinirleri” söz grubunu karşılamamaktadır. Cümle, “Annemin sinirleri epeyce bozulmuş ve annem çok üzülmüştü.” şeklinde yazılmalıdır (Üstün, 2009: 73). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan söz ve söz grubu cümlede eksik olan öznenin yerine kullanılmıştır (Pekaz, 2007: 230).

Şehit ailelerinin en büyük yardımcısı odur, (*onlar*) hep ondan yardım isterler.

Denizli’de havalar açık; (*Denizli*) artık yağmurdan, sisten arınmış durumda.

1.5.1.2.4. Nesne Eksikliği

Sıralı ve bağlı cümlelerde ortak öge olarak kullanılan nesne, cümledeki yüklem-lerin tesir ettiği varlığı karşılamazsa anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır. Dil bilimsel

açından nesne eksikliğini anlamanın yolu, sıralı ya da bağlı olan cümlelerin her iki yüklemine de “neyi, kimi” sorularını sorup cevap alabilmektir (Ergin, 2000: 406).

Örneğin, “Annesine saygı duyar ve çok severdi.” cümlesinin ikinci yargısında nesne eksikliği gözlenmektedir. İkinci cümleye “neyi, kimi” soruları sorulduğunda “annesine” cevabı yerine annesini ya da onu cevabı verilmelidir. Cümle, “Annesine saygı duyar ve annesini(onu) çok severdi.” şeklinde olmalıdır. (Üstün, 2011: 74-75). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan söz ve söz grubu cümlede eksik olan nesnenin yerine kullanılmıştır (Şamlıoğlu, 2011: 110).

Genç şairlere pek yüz vermez, acımasızca (*onları*) eleştirirdi.

Buna ancak müdür karar verir ve (*bunu*) uygular.

1.5.1.2.5. Dolaylı Tümleç Eksikliği

Birden çok yüklemi olan cümlelerde yani sıralı ve bağlı cümlelerde dolaylı tümleç, bütün yüklemelerin ortak ögesi olmadığı halde böyle bir görünüm sergilemekteyse cümlede anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır (Bilgin, 2002: 590).

Örneğin, “Düşman kenti bombaladı ama giremedi.” cümlesinin ikinci yargısında dolaylı tümleç eksikliği gözlenmektedir. İkinci cümledeki “giremedi” fiili “kime, kimde, kimden, neye, nerede, nereden” sorularına “kenti” kelimesiyle yanlış cevap vermektedir. Cümle, “Düşman kenti bombaladı ama kente giremedi.” şeklinde olmalıdır (Üstün, 2011: 76). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan söz ve söz grubu cümlede eksik olan dolaylı tümlecin yerine kullanılmıştır (Şamlıoğlu, 2011: 111).

Ankara’ya yerleşmiş, bir türlü (*Ankara’dan*)kopamamıştı.

Geçen ay İstanbul’a gelip on gün (*İstanbul’da*) kalmıştı.

1.5.1.2.6. Zarf Tümleci Eksikliği

Zarf tümleci yani zaman tamlayıcısı cümlede yardımcı öğelerden biridir. Cümlede yüklem zamanını, nedenini, yönünü, vasıtasını ve niceliğini belirtmektedir. Sıralı ve bağlı cümlelerde zarf tümleci, cümledeki yüklemelerin ortak ögesi olmadığı halde böyle bir görünüm sergilemekteyse cümlede anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır (Ergin, 2000: 408).

Örneğin, “Onu her zaman destekledim, savunmasız ve yalnız bırakmadım.” cümlesinde “her zaman” ifadesi ortak zarf tümleci olarak kullanılmış ve cümle: “Onu

her zaman destekledim, *her zaman* savunmasız ve yalnız bırakmadım.” şeklinde anlaşılmaktadır. Söz konusu zarf tümleci eksikliği, ikinci cümlenin başına “hiçbir zaman” ifadesi getirilerek giderilmektedir. Bu cümle “Onu her zaman destekledim, *hiçbir zaman* savunmasız ve yalnız bırakmadım.” şeklinde olmalıdır (Bahadır, 2005: 189). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan söz ve söz grubu cümlede eksik olan zarf tümlecinin yerine kullanılmıştır (Üstün, 2011: 76).

Arkadaşlarını aradı, sonra (*onlarla*) buluştu.

Bir daha seni görmek ve (*seninle*)karşılaşmak istemiyor.

1.5.1.2.7. Bağlaçlarla İlgili Hatalar

Bağlaçlar, eş görevli iki sözcük, sözcük grubu ya da cümleyi birbirine bağlar. Cümlelerin bağlaçlarla kazandıkları anlam bulunmaktadır. Eğer cümle bu anlamı karşılamazsa anlatılmak istenen anlatılamaz ve anlatım bozukluğu ortaya çıkar (İlaslan, 2007: 32-33).

Örneğin; “Ne öğrenciler ne de öğretmenler bu karardan hoşlanmadılar.” cümlesinde bağlaç temelli anlatım bozukluğu vardır. “Ne... ne” bağlacının kullanıldığı cümlelerde yüklem olumlu kullanılmalıdır. Cümle “Ne öğrenciler ne de öğretmenler bu karardan hoşlandılar.” biçiminde düzeltilmelidir. Aşağıdaki örneklerde italik yazılan bağlaçların yerine cümle sonlarında parantez içinde yazılan bağlaçlar kullanılmalıdır (Şamlıoğlu, 2011: 98).

Çok yetenekli bir çocuk *ama* bir o kadar gayretli. (ve)

Yanlış bir şey yapsan da kızmaz *ama* inanılmayacak kadar anlayışlıdır. (çünkü)

1.5.1.2.8. Yüklem Eksikliği

Yüklem, cümlenin temel ögesidir. Yargı bildiren kelime veya kelime grubu yüklem olarak adlandırılmaktadır. Yüklem eksikliği diye nitelendirilen anlatım bozukluğu, bileşik ve sıralı cümlelerde görülmektedir. Bu tür cümlelerde tek bir yüklem kullanmak ya da birden fazla yargıyla anlatılacak cümleyi tek bir yargıyla ifade etmek anlatım bozukluğuna neden olur (Ergin, 2000: 405; Pekaz, 2007: 227).

Örneğin, “Orada, deniz kıyısında poğaçalarımızı, böreklerimizi ve meyve sularımızı içtik.” cümlesinde “poğaçalarımızı, böreklerimizi” ifadesinin “içtik” yüklemine bağlanması anlatım bozukluğuna sebep olmuştur. Cümle, “Orada deniz kıyısında poğa-

çalarımızı, böreklerimizi yedikve meyve sularımızı içtik.” şeklinde düzeltilmelidir (Şamlıoğlu,2011:113). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan kelimeler cümlede eksik olan yüklem yerini kullanılmıştır (Pekaz, 2007: 228).

Bu davranışıyla bize yarar mı sağladı zarar mı (*verdi*), belli değil.

Çayı az (*severim*),kahveyi hiç içmem.

1.5.1.2.9. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

Yüklem ve özne, cümlelerin temel öğeleridir. Bu iki öge olmadan bir ifade cümle değeri taşımaz. Özne yüklem uyumunda, tekillik-çoğulluk ve kişi bakımından uygunluk aranır. Bu kural dikkate alınmazsa özne ve yüklemdeki çoğul ekleri fazlalık yaparak anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır. Bir cümlede özne insansa ve tekilse yüklem tekil, özne insansa ve çoğulsa yüklem de çoğul olur. Bitki, hayvan, organ, cansız varlıklar ve zaman adları, çoğul özne olarak kullanılırsa yüklem tekil olur. Bununla birlikte söze saygı, alay ya da küçümseme anlamı katmak istenirse özne tekil olarak kullanılır, yüklem de çoğul olur (Bilgin 2006:584; Demirci, 2009: 138).

Örneğin, “Bu iş yerini ben ve öğretmen arkadaşım Ali açtı.” cümlesinde özne “ben ve Ali” olduğu için çoğuldur ve yüklem çoğul olmalıdır. Cümle, “Bu iş yerini ben ve öğretmen arkadaşım Ali açtık.” şeklinde düzeltilmelidir (Üstün, 2011: 83). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan kelimelerin yerine cümle sonlarında parantez içinde yazılan kelimeler kullanılmalıdır (Bahadır, 2005: 164- 165).

Her işçi kendi haklarını *savunmalıdırlar*. (savunmalıdır)

Mart ayları en soğuk *aylardır*. (aydır)

1.5.1.2.10. Kip ve Kişi Uyumsuzluğu

Birden çok yargılı cümlelerde kip ve kişi eklerinin birbirine uymamasından veya özne ile yüklem arasındaki kişi ekinin uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğudur (Şamlıoğlu, 2011:113).

Örneğin, “Beni dinlese daha başarılı oluyor.” cümlesinde “oluyor” yüklemi şimdiki zamanı karşılarken istenilen zaman geniş zamandır. Cümle, “Beni dinlese daha başarılı olur.” şeklinde düzeltilmelidir. Aşağıdaki örneklerde italik yazılan kelimelerin yerine cümle sonlarında parantez içinde yazılan kelimeler kullanılmalıdır (İlaslan, 2007: 33).

Çocuklar ders *çalışıyor*, biz yemek hazırlıyorduk. (çalışıyordu)
Bu işi ancak ben ve sen *halledebilirsin*. (halledebiliriz)

1.5.1.2.11. Tamlama Yanlışlıkları

Tamlama, aralarında bazı eklerle ilgi kurulan en az iki kelimeden oluşan söz öbekleridir. Tamlamayı oluşturan birinci kelime, “tamlayan” ikinci kelime ise “tamlanan” olarak nitelendirilmektedir. Tamlayan -ın, -in, un, -ün ekleriyle tamlanan ile ilgi kurarken; tamlanan -ı, -i, -u, -ü eklerini alarak bu ilgiyi tamamlar. Bazen iki kelimeden oluşan tamlayan, tek bir kelime olan tamlanan ile ilgi oluşturmak ister. Bu durumda tamlayan eklerine dikkat edilmemesi anlatım bozukluğuna neden olmaktadır (Gülsevin ve Boz, 2006: 180).

Örneğin, “Yıllarca Ankara’da yaşadım ama soğuşuna alışamadım.” cümlesinde “soğuşuna” tamlananının, tamlayanı eksiktir. Cümle, “Yıllarca Ankara’da yaşadım ama Ankara’nın soğuşuna alışamadım.” şeklinde düzeltilmelidir (Şamlıoğlu, 2011: 90- 94). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan kelimelerle cümledeki tamlama yanlışlıkları düzeltilmiştir (Bahadır, 2005: 132- 133).

Meclis, ekonomi *alanında* ve sosyal alanda pek çok yenilik yapmak üzere toplandı.

Toplantıda milli *sorunlar* ve yöre sorunları tartışıldı.

1.5.1.2.12. Fiilimsi Yanlışlıkları

Fiil kök veya gövdelerinden türeyen, eylem anlamı taşıdıkları halde isimleşen, cümle içerisinde yan cümlecik olabilen sözcüklerdir. Bu kelimelerin cümle içinde eksik kullanılması ya da yanlış eklerle kullanılması anlatım bozukluğuna neden olmaktadır (Babacan, 2010: 76).

Örneğin, “Ona buraya gelmeden önce mi sonra mı telefon ettin?” cümlesinde “Gelmeden sonra mı telefon ettin?” şeklinde bir anlam çıkartılmaktadır. Cümlede fiilimsinin eksik kullanılması söz konusudur. Cümle “Gelmeden önce mi geldikten sonra mı telefon ettin?” şeklinde düzeltilmelidir (İlslan, 2007: 31). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan kelimelerle cümledeki fiilimsi yanlışlıkları düzeltilmiştir (Şamlıoğlu, 2011: 96).

Kardeşimin eve ne geldiğini ne de gidişini (*gittiğini*) gördüm.

Törene saygı duruşunda (*bulunularak*) ve ant içilerek başlandı.

1.5.1.2.13. Ek Eylem Eksikliği

İsim soylu sözcüklerin yüklem gibi görev yapmasını sağlayan eklere ek eylem denir. Ek eylemlerin cümlede kullanılmaması anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır. Ek eylemin anlatım bozukluğuna yol açması, birinci cümlemin yüklemine ek eylem ekini almayarak ikinci cümlemin yüklemine ek eylemine bağlanması durumudur (Bahar, 2006: 19).

Örneğin; “Ayşe dürüst ama çalışkan değildi.” cümlesinde “dürüst” ve “çalışkan” sözcükleri, “değildi” ek eylemine bağlanarak “Ayşe dürüst değildi ama çalışkan değildi.” anlamına sebep olmuştur. Cümle “Ayşe dürüsttü ama çalışkan değildi.” şeklinde düzeltilmelidir (Bahadır, 2005: 208). Aşağıdaki örneklerde italik yazılan eklerle cümledeki ek eylem eksiklikleri düzeltilmiştir (İlaslan, 2007: 34).

Yaşlı şair geleneklere bağlı(*ydı*) ama yeniliklere kapalı değildi.

Çalışkan bir insan(*dı*) ancak şansı pek açık değildi.

1.5.2. Yazılı Anlatım Hataları

Dili oluşturan sözcüklerin doğru olarak yazıya geçirilmesi çok önemlidir (Demirci, 2009: 25). Bir dilin sözcüklerinin doğru olarak yazıya geçirilmesini sağlayan, kuralları önceden belirlenmiş, ortak yazma biçimine yazım (imla) denmektedir (Kavcar vd., 2007: 50).

Yazı diline aktarılan ifadelerde düzeltme işaretinin, bağlaçların, kısaltmaların, birleşik kelimelerin, sayıların, tarihlerin, büyük harflerin, ses olaylarına maruz kalan kelimelerin, ek alan kelimelerin ve sözcüklerin yazımında dikkat edilmesi gereken kurallar, TDK tarafından hazırlanan Yazım (İmla) Kılavuzu’nda açıklanmıştır. Bir dilin kipteki, basındaki, sosyal medyadaki, süreli ve süresiz yayımlardaki kullanımı; içinde bulunduğu toplumun kültür ve gelişmişlik düzeyini göstermektedir (Bahadır, 2005: 237).

Bu bölümde yazılı anlatım hataları; düzeltme işaretlerinin kullanımındaki yanlışlıklar, soru ekinin (mı/mi/mu/mü) yazımıyla ilgili yanlışlıklar, -ki ekinin yazımıyla ilgili yanlışlıklar, -de ekinin yazımındaki yanlışlıklar, kısaltmaların yazımıyla ilgili yanlışlıklar, bitişik/ ayrı yazılan sözcüklerle ilgili yanlışlıklar, sayıların yazımında yapılan yanlışlıklar, tarihlerin yazımında yanlışlıklar, büyük harflerin kullanımındaki yanlışlıklar, ikilemelerin yazımıyla ilgili yanlışlıklar, pekiştirilen kelimelerin yazımıyla ilgili yanlış-

lıklar, ek fiilin yazımında yanlışlıklar, ile'nin yazımıyla ilgili yanlışlıklar olmak üzere on üç alt başlıkta ele alınmıştır.

Aşağıda bahsedilen yazılı anlatım hataları, Türk Dil Kurumunun resmi internet sitesindeki Türkçe Yazım Kılavuzu'ndaki kurallar dikkate alınarak açıklanmıştır. Bu kurallara dikkat edilmediği durumlarda yazılı anlatım hataları yapılmaktadır.

1.5.2.1. Düzeltme İşaretinin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Yazılışları bakımından benzeyen ancak anlamları bakımından farklı olan kelimeleri birbirinden ayırt etmek için okunuşu uzun olan sesin üzerinde kullanılan işarettir (Komisyon, 2000: 55). Örneğin, “Uzun bir süre bekledim ama hala gelmedi.” cümlesinde kullanılan “hala” kelimesi babanın kız kardeşi olan hala anlamında mı yoksa zarf görevinde kullanılan henüz anlamında mı kullanılmıştır? Bu konuda anlamsal bozukluğu engellemek adına cümleyi şöyle yazmak daha doğru olacaktır: “Uzun bir süre bekledim ama *hâlâ* gelmedi.” (TDK, 2017: 38). Aşağıdaki cümlelerde italik yazılan kelimeler, düzeltme işaretinin cümlede kullanımına ilişkin örneklerdir: (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/duzeltme-isareti/>, 2021).

Adamın *hâli* aklımdan gitmiyor.

Babam *halden* sebze almaya gitti.

1.5.2.2. Soru Ekinin (mı/mi/mu/mü) Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Soru anlamı içeren mı/mi/mu/mü eki, ilgili olduğu kelimedenden hem ayrı yazılır hem de kelimenin son ünlüsüne göre ünlü uyumlarına girerek kişi ekleriyle bitişik yazılabilmektedir (Korkmaz, 2003: 196).

Örneğin, “Sizinle bu konuda uzlaşamayacak mıyız?” cümlesinde -mı eki ilgili kelimedenden ayrı yazılmamış ve yanlışlığa sebep oluşturur. Cümle, “Sizinle bu konuda uzlaşamayacak mıyız?” şeklinde yazılmalıdır (Pekaz, 2007: 161). Aşağıdaki cümlelerde italik yazılan soru ekinin (mı/mi/mu/mü) cümlede yazımına ve anlamına ilişkin örnekler verilmiştir (TDK, 2017: 30):

Güzel *mi* güzel bir arabası var! (pekiştirme)

Gelecek *miydi*? (soru)

1.5.2.3. -ki Ekinin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede -ki eki farklı görevlerde ve biçimlerde kullanılmaktadır. Bağlaç görevinde olan -ki, kelimedenden ayrı yazılırken diğer -ki ekleri kelimeye bitişik yazılmaktadır. Sıfat yapan -ki, ilgi zamiri olan -ki ve zaman anlamı taşıyan -ki ekleri kelimeye bitişik yazılmaktadır. Ünlü uyumlarına uymamaktadır (Güneş, 2007: 116).

Örneğin, “Şimdi ki çocuklar daha akıllı.” cümlesinde -ki eki zaman anlamı taşıdığı halde ayrı yazılarak yazım yanlışlığına sebep olmuştur. Cümle, “Şimdiki çocuklar daha akıllı.” şeklinde yazılmalıdır (Bahadır, 2005: 258). Aşağıdaki cümlelerde italik yazılan -ki ekinin cümlede yazımına ve görevine ilişkin örnekler verilmiştir (Pekaz, 2007: 163):

Düşüncemdeki kara noktayı bulamadım. (sıfat yapan -ki)

Bizimki hemen bunu babama söylemiş. (ilgi zamiri olan -ki)

Eve gel *ki* sana doyayım. (bağlaç olan -ki)

1.5.2.4. -de/da Ekinin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede -de/da ekinin kullanımı iki şekildedir: bulunma hal eki olan -de/da ve bağlaç olan -de/da. Bulunma hal eki olan -de, eklendiği kelimeye bitişik yazılmakta ve eklendiği kelimenin ünsüzlerine göre değişime uğrayarak “-te, -ta” şeklini alabilmektedir. Bağlaç olan -da/de ise ilgili olduğu kelimedenden ayrı yazılmakta ve kendisinden önceki kelimenin ünlüsüne uyum sağlamaktadır (Şimşek, 1997: 85).

Örneğin, “Kıyafetler birer sosyal statü göstergesi olarak ta kullanılabilmektedir.” cümlesinde -de/da bağlacının kullanımında hata yapılmıştır. Bağlaç olan -de/da ünsüz uyumuna uymadığı için cümlede yazılışı değişmemektedir. Cümle, “Kıyafetler birer sosyal statü göstergesi olarak da kullanılabilmektedir.” şeklinde yazılmalıdır (Bahadır, 2005: 248). Aşağıdaki cümlelerde italik yazılan -de/da ekinin cümlede yazımına ve görevine ilişkin örnekler verilmiştir (TDK, 2017: 30-32):

Ayşe *de* geldi. (bağlaç)

Ayşe *yolda* kaldı. (bulunma hal eki)

1.5.2.5. Kısaltmaların Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede, söyleyiş ve yazım kolaylığına bağlı olarak kısaltmalar yapılmaktadır. Bir kelime, terim ya da özel adın baş harflerinin kullanılarak daha kısa ifade edilmesidir

(Komisyon, 2000: 56). TDK tarafından kısaltmaların yazımına ilişkin kurallar belirlenmiştir. Aşağıda, TDK tarafından hazırlanan kısaltma kuralları ve örnekler ele alınmıştır. Yazılı anlatımda belirlenen kurallara dikkat edilmemesi yazım yanlışlığına sebep olmaktadır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari-kisaltmalar/>, 2021).

Kurum, kuruluş, kitap, dergi vb. adlarının kısaltmaları; genellikle ilk harflerinin alınmasıyla oluşturulmaktadır. Ancak bazen kısaltmanın akılda kalabilmesi için kelimelerin ilk harflerinin yanında diğer harfleri de kullanılabilir. Bu tür kısaltmalar oluşturulurken hiçbir noktalama işareti kullanılmamaktadır. Örneğin TDK, Türk Dil Kurulunun baş harflerinin kullanılmasıyla; BOTAŞ ise Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin bazı harflerinin kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Ayrıca hiçbir noktalama işareti kullanılmamıştır.

Elementlerin ve ölçülerin milletlerarası kısaltmaları, dilimizde de olduğu gibi kabul edilmiştir. Örneğin, cm (santimetre) kısaltması dünyanın her yerinde aynı şekildedir.

Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarıyla ölçülerin dışında kalan kelime veya kelime gruplarının kısaltılmasında genellikle küçük harfler kullanılmaktadır. Ancak kısaltılan kelime özel isimse kısaltmanın ilk harfi büyük yazılmaktadır. Bu tür kısaltmaların sonunda nokta işareti kullanılmaktadır. Örneğin İng. (İngilizce) kısaltması özel isim olduğu için büyük harfle başlarken çev. (çeviren) kısaltması küçük harfle başlamakta ve sonunda nokta işareti bulunmaktadır.

Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu, büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde ise kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınmış ve kesme işaretiyle kısaltmadan ayrı yazılmıştır. Örneğin, “THY”de kısaltmasına getirilen ek “Türk Hava Yolları” ifadesine göre değil son harfinin okunuşuna göre yazılmış ve kesme işaretiyle ayrılmıştır ancak “kg”dan kısaltması küçük harfle yapıldığı için kendisine gelen ek kilogram ifadesine göre yazılmıştır.

Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamaktadır. Bu tür kısaltmalarda ek noktadan ve üs işaretinden sonra, kelimenin veya üs işaretinin okunuşuna göre yazılmaktadır. Örneğin, “Alm.dan (Almancadan) ve m²’ye (metrekareye)” kısaltmalarında nokta ve üs işareti kullanıldığı için kısaltmalara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır. Aşağıdaki cümlelerde italik ya-

zılan kısaltmaların cümlede yazımına ve görevine ilişkin örnekler verilmiştir (TDK, 2017: 41- 42):

Arkadaşım ASELSAN’da çalışıyor.

Bu kalem 20 cm’yi geçmez.

1.5.2.6. Bitişik/Ayrı Yazılan Sözcüklerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Birleşik sözcükler, tek bir kavramı veya anlamı karşılamak üzere en az iki sözcüğün birleşmesiyle kurulan sözcüklerdir. Türkçede kelime türetme yollarından biri olan birleşik sözcükler bazen ayrı bazen de bitişik yazılmaktadır. TDK tarafından bitişik yazılma hususları açıklanarak kurala bağlanmıştır. Birleşik kelimelerin bitişik yazılma kuralları şöyledir (<https://www.tdk.gov.tr/category/icerik/yazim-kurallari>, 2021):

Birleşik kelimeyi oluşturan iki kelimededen en az birinin ses olayına ya da anlam değişmesine uğraması bitişik yazılma sebebidir. Örneğin; “pazar-ertesi” kelimesi ses kaybına, “hanımgöbeği” kelimesi ise anlam değişmesine uğradığı için bitişik yazılmıştır.

Zarf fiil (-a, -e, -ı, -i, -u, -ü) ve sıfat fiil (-an/-en, -r/-ar/-er/-ır/-ir, -maz/-mez ve -miş/-miş) ekleriyle oluşturun kelimeler bitişik yazılmaktadır. Örneğin; “cankurtaran” kelimesi sıfat fiil (-an), “alıverdi” kelimesi ise zarf fiil (-ı) ekiyle oluşturulan birleşik kelime olduğu için bitişik yazılmıştır.

Bir veya iki unsurunun emir kipiyle kurulması ya da görülen geçmiş zaman eklerini (-dı / -di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) alarak kalıplaşması sonucu oluşan kelimeler bitişik yazılmaktadır. Örneğin, “gecekondu” kelimesi geçmiş zaman eki (-du) ile “yap-boz” kelimesi ise emir kipiyle oluşturulan birleşik kelime olduğu için bitişik yazılmaktadır.

İki veya daha çok kelimededen oluşmuş yer adları, sıfat tamlaması ve belirtisiz isim tamlaması kalıbındaki yer adları ve kişi adları, unvanlarından oluşmuş yer adları bitişik yazılmaktadır. Örneğin; “Akdeniz” kelimesi sıfat tamlamasından, “Gümüşhane” kelimesi iki kelimenin birleşmesinden, “Osmanpaşa” kelimesi ise kişi ad ve unvanından oluşan birleşik kelimeler olduğu için bitişik yazılmıştır.

Somut olarak yer bildirmeyen “alt”, “üst” ve “üzeri” kelimeleri, ara yönleri belirten kelimeler ve “baş” sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları bitişik yazılmaktadır. Örneğin; “akşamüstü” yer bildirmeyen üst, “yüzbaşı” baş sözüyle kurulan sıfat tamlaması

ve “güneybatı” ara yön adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler olduğu için bitişik yazılmıştır.

“Ev”, “hane”, “zede” ve “efendi” kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılmaktadır. Örneğin; “öğretmenevi” ev kelimesi, “dershane” hane kelimesi, “depremzede” zede kelimesi ve “hanımefendi” efendi kelimesi kullanılarak oluşturulan birleşik kelimeler olduğu için bitişik yazılmaktadır.

Birleşik kelimelerin bitişik yazılma kuralları yukarıda anlatılmıştır. Bu kurallara dikkat edilmemesi yazım yanlışlığına sebep olmaktadır. Aşağıda *birleşik kelimelerin ayrı yazılma* hususları anlatılmaktadır (TDK,2017: 24-25):

Hayvan türlerinden, bitki türlerinden, nesne ve alet adlarından birinin adıyla kurulan birleşik kelimeler ayrı yazılmaktadır. Örneğin, “Ankara kedisi” hayvan türlerinden, “armut kurusu” bitki türlerinden, “duvar saati” nesne adlarından biriyle kurulan birleşik kelime olduğu için ayrı yazılmıştır.

Ulaşım, durum ve bilim anlamıyla kurulan birleşik kelimeler ayrı yazılmaktadır. Örneğin, “kara yolu” ulaşım, “iş birliği” durum, “yer bilimi” ise bilim anlamıyla kurulan birleşik kelime olduğu için ayrı yazılmıştır.

Yiyecek, içecek, gök cisimleri ve organ adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler ayrı yazılmaktadır. Örneğin; “çiğ köfte” yiyecek, “Çoban Yıldızı” gök cismi, “serçe parmak” organ adlarından biriyle kurulan birleşik kelime olduğu için ayrı yazılmıştır.

Renklerden birinin adıyla kurulmuş isim tamlamaları ve sıfat fiil ekleriyle (-r/-ar/-er, -maz/-mez ve -an/-en) kurulan sıfat tamlamaları ayrı yazılmaktadır. Örneğin “boncuk mavisi” renklerden, “tükenmez kalem” ise sıfat fiil eklerinden (-mez) biriyle kurulan birleşik kelime olduğu için ayrı yazılmıştır.

Dış, iç, alt, üst, ana, ön kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler ayrı yazılmaktadır. Örneğin; “çağ dışı” dış kelimesi, “hafta içi” iç kelimesi, “su altı” alt kelimesi, “yer üstü” üst kelimesi, “ana dili” ana kelimesi ve “ön yargı” ön kelimesi ile oluşturulan birleşik kelimeler olduğu için ayrı yazılır.

Yukarıda birleşik kelimelerin hem bitişik hem de ayrı yazılma kuralları anlatılmıştır. Türkçe yazı dilinde birleşik kelimelerle ilgili bahsedilen kurallara uyulmadığı zaman yazım yanlışları görülmektedir.

1.5.2.7. Sayıların Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Dilimizde sayıların yazımında kurallar bulunmaktadır. Sayıların yazımında belirlenen kurallara uyulmadığı zaman yazım yanlışları görülmektedir. Sayıların yazımındaki kurallar şöyledir (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/sayilarin-yazilisi/>, 2021):

Edebi metinlerde geçen, küçük sayılar, yüz, bin, milyon, trilyon, katrilyon gibi sayılar yazıyla saat, tarih, para tutarı, ölçü, istatistik verilerine ilişkin sayılar rakamla ifade edilmektedir. Örneğin, “2 haftada, bir kg patates yedim.” cümlesinde sayıların yazımında yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “İki haftada, 1 kg patates yedim” şeklinde yazılmalıdır.

Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla ifade edilmektedir. Örneğin, “Merdivenleri 2’şer 2’şer tırmandı.” cümlesinde üleştirme sayıları rakamla yazıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Merdivenleri ikişer ikişer tırmandı.” şeklinde yazılmalıdır.

Sıra sayıları yazıyla ya da rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda rakamdan sonra nokta işareti kullanılabilir ya da rakamdan sonra kesme işareti kullanılarak sayıya gelen ek yazılabilmektedir. Örneğin, “Sınavda 8.’inci oldum.” cümlesinde sıra sayısının yazımında yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Sınavda 8. oldum.” ya da “Sınavda 8’inci oldum.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.2.8. Tarihlerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Tarihlerin yazımıyla ilgili birtakım kurallar bulunmaktadır. Belirlenen kurallara dikkat edilmemesi yazım yanlışlığına sebep olmaktadır. Tarihlerde aylar, rakam ya da yazıyla yazılabilmektedir. Belirli bir günü ifade etmeyen gün ve ay isimleri küçük harfle başlar. Belirli bir tarihi ifade eden gün ve ay isimleri büyük harfle başlar. Aylar yazıyla ifade edilirse gün ve yıl arasında herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz (Güneş, 2007: 62).

Örneğin, “19-10-2020’de İzmir’e gittim.” cümlesinde tarihlerin yazımında yanlışlık yapılmıştır. Cümle; “19 Ekim 2020’de İzmir’e gittim.”, “19/10/2020’de İzmir’e gittim.” ya da “19.10.2020’de İzmir’e gittim.” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 49).

1.5.2.9. Büyük Harflerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçe yazı dilinde birliğin sağlanması için büyük harflerin yazım kuralları bilinmelidir. TDK tarafından büyük harflerin yazımına ilişkin kurallar belirlenmiştir. Aşağıda, TDK tarafından hazırlanan büyük harflerin yazımındaki kurallar ve örnekler verilmiştir(<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/buyuk-harflerin-kullanildigi-yerler>, 2021).

Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümlelerle iki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar ve sonlarında uygun noktalama işareti kullanılır. Örneğin; Atatürk“muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!” dedi, cümlesinde “muhtaç” kelimesi tırnağın içinde olduğu için büyük harfle başlamalıdır. Cümle şu biçimde yazılmalıdır: Atatürk “Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!” dedi.

Rakamla başlayan cümlelerde, rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle başlamamaktadır. Örneğin, “2007 Yılında Türk Dil Kurumunun 75. Yılıni kutladık.” cümlesinde geçen “yıl” kelimeleri rakamdan sonra yazıldığı için küçük harfle başlamalıdır. Cümle, “2007 yılında Türk Dil Kurumunun 75. yılını kutladık.” şeklinde yazılmalıdır.

Özel adlar, takma adlar ve unvanlar büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “cumhurbaşkanı mustafa Kemal paşa, Trabzon’a geldi.” cümlesinde özel ad, takma ad ve unvan küçük harfle başladığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa, Trabzon’a geldi.” şeklinde yazılmalıdır.

Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya unvan sözleri büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Uzak Doğu’dan gelen heyeti vali dün kabul etti.” cümlesinde “vali” kelimesi makamın unvanı olduğu için büyük harfle başlamalıdır. Cümle, “Uzak Doğu’dan gelen heyeti Vali dün kabul etti.” şeklinde yazılmalıdır.

Saygı bildiren sözlerden sonra gelen kelimeler büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Sayın bakan, ilimize geldi.” cümlesindeki “bakan” kelimesi saygı bildiren sözden sonra geldiği için büyük harfle başlamalıdır. Cümle, “Sayın Bakan, ilimize geldi.” şeklinde yazılmalıdır.

Din, dil, devlet, millet adları büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Türk Devletleri, türkçe ve Müslümanlık çağrısı yaptı.” cümlesinde “türkçe” kelimesi dil adı olduğu

için büyük harfle başlamalıdır. Cümle, “Türk Devletleri, Türkçe ve Müslümanlık çağrısı yaptı.” şeklinde yazılmalıdır.

Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar ancak özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. adlar küçük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Ağrı dağı, ağrı ilinde bulunur.” cümlesinde yer adı, yer adından sonra gelen tür adı ve yer adına dâhil olmayan ad küçük harfle başladığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Ağrı Dağı, Ağrı ilinde bulunur.” şeklinde yazılmalıdır.

Mahalle, cadde, saray, köprü adları büyük harfle başlar. Örneğin, “Dolmabahçe caddesi’nde, Dolmabahçe sarayı bulunmaktadır.” cümlesinde cadde ve saray kelimesi küçük harfle başladığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Dolmabahçe Caddesi’nde, Dolmabahçe Sarayı bulunmaktadır.” şeklinde yazılmalıdır.

Kurum, kuruluş, kurul, merkez, bakanlık, üniversite, fakülte, bölüm, kanun, tüzük, yönetmelik ve makam sözleri asılları kastedildiğinde büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Her yıl meclis 1 Ekim’de toplanır.” cümlesinde “meclis” sözüyle kurum kastedildiğinden büyük harfle başlamalıdır. Cümle, “Her yıl Meclis 1 Ekim’de toplanır.” şeklinde yazılmalıdır.

Ulusal, resmî ve dinî bayramlarla kurultay, açık oturum vb. toplantıların her kelimesinin ilk harfi büyük harfle yazılmaktadır. Örneğin, “Türk Dili kurultayı, Cumhuriyet bayramı’nda yapıldı.” cümlesinde “kurultay” ve “bayram” kelimeleri küçük harfle yazıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Türk Dili Kurultayı, Cumhuriyet Bayramı’nda yapıldı.” şeklinde yazılmalıdır.

Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Kurtuluş savaşı, kahramanlık destanıdır.” cümlesinde “savaş” kelimesi tarihi olay olduğu için büyük harfle başlamalıdır. Cümle, “Kurtuluş savaşı, kahramanlık destanıdır.” şeklinde yazılmalıdır.

Para birimleri ve özel adın yerine geçen “o” zamiri cümle içinde küçük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Ben ve O, 100 Dolar biriktirdik.” cümlesinde “O” zamiri ve “Dolar” para birimi büyük harfle başladığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Ben ve o, 100 dolar biriktirdik.” şeklinde yazılmalıdır.

Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlamaktadır. Örneğin, “Antep Fıstığını çok severim.” cümlesinde “Fıstık” ke-

limesi yer adından türediği için küçük harfle yazılmalıdır. Cümle, “Antep fıstığını çok severim.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.2.10. İkilemelerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede ikilemeler sıklıkla kullanılmaktadır. İkilemelerin yazımını bilmek de dil birliği açısından çok önemlidir. İkilemelerin arasında hiçbir noktalama işareti kullanılmamaktadır. İkilemeyi oluşturan kelimeler ayrı yazılmaktadır (Göker, 2001: 210).Aşağıda ikilemelerin yazımıyla ilgili kurallar örneklerle açıklanmıştır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/ikilemelerin-yazilisi>, 2021).

Örneğin, “Bu işi yan, yana yapacaksınız.” cümlesinde “yan, yana” ikilemesini oluşturan kelimelerin arasında virgül olduğu için ikilemenin yazımında yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Bu işi yan yana yapacaksınız.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.2.11. Pekiştirilen Kelimelerin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede pekiştirilen kelimeler sıfat veya zarf göreviyle kullanılmaktadır. Pekiştirme, kelimenin ilk hecesine getirilen "m, p, r, s" ünsüzlerinden biriyle yapılmaktadır. Bu şekilde oluşturulan pekiştirme kelimeler bitişik yazılmaktadır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/pekistirmeli-sozlerin-yazilisi>, 2021).

Örneğin, “Bem beyaz kuşlar gökyüzüne yükseldi.” cümlesinde “Bem beyaz” kelimesi “m” ünsüzü ile oluşturulmuş pekiştirme kelimesi olmasına rağmen ayrı yazıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Bembeyaz kuşlar gökyüzüne yükseldi.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.2.12. Ek Fiilin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Ek fiil ekleri (idi, imiş, ise, iken) ayrı yazılabildiği gibi bitişik de yazılabilmektedir. Ünsüzle biten kelimelere bitişik yazılan ek fiil eklerinde, -i ünlüsü düşerek büyük ünlü uyumuna uymaktadır. Ünlüyle biten kelimelere bitişik yazılan ek fiil eklerinde ise araya -y ünsüzü girerek -i ünlüsünün düşmesine neden olmaktadır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/ek-fiilin-yazilisi>, 2021).

Örneğin, “Seninle küçük kaçamaklar yapıyoridik.” cümlesinde “yapıyoridik” kelimesi ek fiil eki almasına rağmen -i ünlüsünü düşürmediği ve büyük ünlü uyumuna

uymadığı için yanlış yazılmıştır. Cümle, “Seninle küçük kaçamaklar yapıyorduk.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.2.13. İle’nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede “ile” edat ve bağlaç olarak kullanılmaktadır. Hem kelimeler arasında hem de kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılarak kullanılmaktadır. Bitişik yazılması durumunda, başındaki “i” ünlüsü düşerek ünlü uyumuna uymaktadır (TDK,2017: 29).

Örneğin, “Tren le Ankara’ ya gitti.” cümlesinde “Tren le” kelimesi “i” ünlüsünü düşürdüğü için kendinden önceki kelimeye bitişik yazılmalıdır. Cümle, “Trenle Ankara’ya gitti.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.3. Noktalama Hataları

Noktalama işaretleri konuşma dilindeki nefesin, duyguların, jest ve mimiğin yazı dilindeki şeklidir. Türkçede noktalama işaretlerinin kullanılmasına, Tanzimat Dönemi’nde başlanmıştır (Güneş, 2017: 201).

Noktalama işaretleri; duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlelerin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek için kullanılmaktadır (Kavcar vd.,2007: 42). Noktalama işaretlerinin bir cümlede kullanılmaması, birden çok anlamın çıkmasına neden olmaktadır(Babacan, 2010: 77). Aşağıda noktalama işaretlerinin kullanımına ilişkin bilgiler, ilgili kurallar ve örnekler alt başlıklar halinde anlatılmıştır:

1.5.3.1. Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Nokta, en çok kullanılan noktalama işaretidir. Nokta işaretinin fazla ya da eksik kullanılmasıyla ilgili yanlışlıklar yapılmaktadır. Aşağıda noktanın kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler ele alınmıştır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar>, 2021):

Tamamlanmış cümlelerin ve kısaltmaların sonunda kullanılmaktadır. Örneğin, “Müdür, Öğr. Hülya Hanım’ı görmek istedi” cümlesinde “Öğr,” virgülle kısaltıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Müdür, Öğr. Hülya Hanım’ı görmek istedi.” şeklinde yazılmalıdır.

Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılmaktadır. Örneğin, “Tren 09:15’te kalktı.” cümlesinde saat ve dakika iki nokta işaretiyle ayrıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Tren 09.15’te kalktı.” şeklinde yazılmalıdır.

Sayılardan sonra “-inci, -ıncı, -üncü, -uncu” ekinin yerini tutarak sayının sırasını belirtmektedir. Örneğin, “Ben 2.’inci sırada oturuyorum.” cümlesinde 2’den sonra gelen nokta işareti “-inci” anlamının yerine kullanıldığı için tekrar yazılması yanlışlığa sebep olmuştur. Cümle, “Ben 2. sırada oturuyorum.” ya da “Ben 2’nci sırada oturuyorum.” şeklinde yazılmalıdır.

Kitap, dergi vb. künyelerin sonunda kullanılır. Örneğin, “Agâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK Yayınları, Ankara, 1960,” künyesinin sonunda virgül kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Künye, “Agâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK Yayınları, Ankara, 1960.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.3.2. Virgül İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Noktalama yanlışlarının büyük bir bölümü virgül işaretinin kullanımıyla ilgilidir (Akbayır, 2007:98). Aşağıda virgülün kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar>, 2021):

Eş görevli sözcükleri ve söz gruplarını ayırmak için kullanılmaktadır. Örneğin, “Sert yapılı; geniş omuzlu bir adamdı.” cümlesinde “sert yapılı” ve “geniş omuzlu” söz grupları noktalı virgülle ayrıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle “Sert yapılı, geniş omuzlu bir adamdı.” şeklinde yazılmalıdır.

Uzun cümlelerde özneyi belirtmek için kullanılır. Örneğin, “Aynur Hanım uzun uzun düşünüp önemli kararlar aldı.” cümlesinde öznedenden sonra virgül kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Aynur Hanım, uzun uzun düşünüp önemli kararlar aldı.” şeklinde yazılmalıdır.

Cümle başlarındaki cevap ünlemlerinden (evet, hayır, yok, peki, pekâlâ, hayhay, baş üstüne, tamam vb.) sonra kullanılır. Örneğin, “Hayır Ali bizimle değildi!” cümlesinde “Hayır” cevap ünleminden sonra virgül kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Hayır, Ali bizimle değildi!” şeklinde yazılmalıdır.

Ara söz ve ara cümleleri belli etmek için kullanılır. Örneğin, “Şimdi efendiler beni dinlerseniz size bir soru soracağım.” cümlesinde “beni dinlerseniz” ara sözü virgül içine alınmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Şimdi efendiler, beni dinlerseniz, size bir soru soracağım.” şeklinde yazılmalıdır.

Tırnak içine alınmamış aktarma cümlelerin sonunda kullanılır. Örneğin, “Yarın gidiyorum dedi.” cümlesinde “Yarın gidiyorum” aktarma cümlesinden sonra virgül kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Yarın gidiyorum, dedi.” şeklinde yazılmalıdır.

Kitap, dergi vb. künyelerinde yazar, eser, basımevi vb. ifadelerini ayırmak için kullanılır. Örneğin, “Falih Rıfkı Atay Tuna Kıyıları Remzi Kitabevi İstanbul 1938.” künyesinde yazar, eser, basımevi vb. ifadeleri virgülle ayrılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Künye, “Falih Rıfkı Atay, Tuna Kıyıları, Remzi Kitabevi, İstanbul,1938.” şeklinde yazılmalıdır.

Cümle içinde geçen de/da, ve, veya, ya da, yahut gibi bağlaçlardan önce ya da sonra virgül kullanılmamaktadır. Örneğin, “Seni de, orada görmüşler.” cümlesinde “de” bağlacından sonra virgül kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Seni de orada görmüşler.” şeklinde yazılmalıdır.

Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül kullanılmamaktadır. Örneğin, “Seninle buluştukça, acılarım hafifliyor.” cümlesinde “buluştukça” zarf fiilinden sonra virgül kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Seninle buluştukça acılarım hafifliyor.” şeklinde yazılmalıdır.

Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül kullanılmamaktadır. Örneğin, “Hem, gider hem, ağlar.” cümlesinde “Hem... hem” tekrar bağlacından sonra virgül kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Hem gider hem ağlar.” şeklinde yazılmalıdır.

Şart ekinden sonra virgül kullanılmamaktadır. Örneğin, “Arkadaşı gelirse, o da gelir.” cümlesinde şart eki alan “gelirse” kelimesinden sonra virgül kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Arkadaşı gelirse o da gelir.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.3.3. Noktalı Virgül İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede noktalı virgül işareti diğer noktalama işaretlerine göre daha az kullanılmaktadır (Pekaz, 2007:194). Aşağıda noktalı virgölün kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için kullanılmaktadır(TDK, 2017: 54). Örneğin, “Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul kız çocuklara ise İnci, Çiçek adları verilir.” cümlesinde erkek ve kız çocuk isimlerinin gruplandırılmasında noktalı virgül kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul; kız çocuklara ise İnci, Çiçek adları verilir.” şeklinde yazılmalıdır.

Cümlede biçim olarak birbirinden ayrı ama anlamca birbirine bağlı cümleleri ayırmak için kullanılmaktadır (Şimşek, 1997: 119).Örneğin, “At ölür, meydan kalır yiğit ölür, şan kalır.” atasözünde birbirine anlamca bağlı cümleler arasında noktalı virgül kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.3.4. Kesme İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Harflerin üst kısmında kullanılan virgül işareti olarak tanımlanmaktadır (Ergin, 2000: 184). Aşağıda kesme işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır(TDK, 2017: 54):

Özel adlara gelen çekim eklerini ayırmak için kullanılmaktadır. Örneğin, “Emrahı sınıfta göremedim.” cümlesinde “Emrahı” özel adına gelen çekim eki kesme işaretiyle ayrılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Emrah’ı sınıfta göremedim.” şeklinde yazılmalıdır

Kişi adlarından sonra gelen unvanlara ve kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılmaktadır. Örneğin; “Nihat Beyin TV’si bozulmuş.” cümlesinde “Bey” unvanına ve “TV” kısaltmasına gelen ek, kesme işaretiyle ayrılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Nihat Bey’in TV’si bozulmuş.” şeklinde yazılmalıdır.

Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde; büyük harfle yazılan kanun, tüzük, yönetmelik ifadelerine gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaktadır. Örneğin, “Bu Kanunun 17. Maddesi bizi ilgilendiriyor.” cümlesinde “Kanun” kelimesine gelen ek kesme işaretiyle ayrılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Bu Kanun’un 17. Maddesi bizi ilgilendiriyor.” şeklinde yazılmalıdır.

Özel adlar için yay ayraç içinde bir açıklama yapıldığında, kesme işareti yay ayraçtan önce kullanılmaktadır. Örneğin; “Yunus Emrenin (1240?-1320) şiirleri insanı etkiler.” cümlesinde yay ayraç içindeki açıklamadan önceki özel isme gelen ek, kesme

işaretiyle ayrıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Yunus Emre’nin (1240?-1320) şiirleri insanı etkiler.” şeklinde yazılmalıdır.

Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesme işaretiyle ayrılmamaktadır (Komisyon, 2000: 48). Örneğin, “Anıtkabir, Ankara’nın kalbidir.” cümlesinde “Ankara” özel adına gelen yapım eki kesme işaretiyle ayrıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Anıtkabir, Ankaralının kalbidir.” şeklinde yazılmalıdır.

Kurum, kuruluş, dernek, işyeri; dil, din, mezhep, akım adları kesme işaretiyle ayrılmamaktadır (Güneş, 2007: 207). Örneğin, “Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde tüm sorunlar dile getiriliyor.” cümlesinde “Türkiye Büyük Millet Meclisi” kurum adına gelen ek, kesme işaretiyle ayrıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Türkiye Büyük Millet Meclisinde tüm sorunlar dile getiriliyor.” şeklinde yazılmalıdır.

1.5.3.5. İki Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

İki nokta işareti genellikle kendinden sonra gelecek ifadeye dikkati çekmek için kullanılmaktadır (Banguoğlu, 2004:133). Aşağıda iki nokta işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonunda kullanılmaktadır (Şimşek, 1997: 119). Örneğin, “Millî Edebiyat akımının temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar...” cümlesinde “sıralayalım” ifadesinden sonra iki nokta işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Millî Edebiyat akımının temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım: Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar...” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 43).

Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonunda kullanılmaktadır (Komisyon, 2000: 42). Örneğin, “Kendimi takdim edeyim Meclis kâtiplerindenim.(Faliş Rıfkı Atay)” cümlesinde “Kendimi takdim edeyim” cümlesinden sonra iki nokta işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle “Kendimi takdim edeyim: Meclis kâtiplerindenim. (Faliş Rıfkı Atay)” şeklinde yazılmalıdır(TDK, 2017: 43).

Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra kullanılmaktadır. Örneğin, “Gülsüm Ağabeyim dışarıda mı?/ Binnaz Değil.” karşılıklı konuşmasında konuşan kişiden sonra iki nokta işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Karşı-

lıklı konuşma, “Gülsüm: Ağabeyim dışarıda mı?/ Binnaz: Değil.” şeklinde yazılmalıdır (Şimşek, 1997: 120).

1.5.3.6. Üç Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Belirli bir düşünmeyi ve ihtimali içeren noktalama işaretidir (Ergin, 2000: 184). Aşağıda üç nokta işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Cümle içinde varlıkları sıralarken benzerlerinin devam ettiğini göstermektedir. Örneğin, “Gece şehrin meydanı panayıra dönmüştü: tahtadan yapılmış kulübeler, sadece önleri örtülü arabalar” cümlesinin sonunda benzerlerinin devam ettiğini gösteren üç nokta işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Gece şehrin meydanı panayıra dönmüştü: tahtadan yapılmış kulübeler, sadece önleri örtülü arabalar...” şeklinde yazılmalıdır (Şimşek, 1997:120).

Kaba sayıldığı ya da başka bir sebebi olduğu için açıkça yazılmak istenmeyen kelimelerin yerine kullanılmaktadır. Örneğin, “Arabacı B'a yaklaştığını söylüyor.” cümlesinde açıkça yazılmak istenmeyen “B'a” ifadesinde üç nokta işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Arabacı B...'a yaklaştığını söylüyor.” şeklinde yazılmalıdır (Komisyon, 2000: 43).

Ünlem ve seslenmelerde anlatımı kuvvetlendirmek için kullanılır. Örneğin, “Koca Ali Koca Ali (Ömer Seyfettin)” seslenmesinden sonra üç nokta işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Koca Ali... Koca Ali...(Ömer Seyfettin)” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 44).

1.5.3.7. Soru İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Bir şeyin cevabının öğrenilmek istendiği durumlarda kullanılmaktadır (Banguoğlu, 2004: 135). Aşağıda soru işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Soru eki veya sözü içeren cümlelerin sonunda kullanılmaktadır. Örneğin, “Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı(Faruk Nafiz Çamlıbel).” cümlesi soru anlamı içermesine rağmen soru işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı?(Faruk Nafiz Çamlıbel).” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 46).

Bir bilginin kesinliğinin tam olarak bilinmediği durumlarda kullanılmaktadır. Örneğin, “Ankara'dan Konya'ya 1,5 saatte gidebildiğine inanmıyorum.” cümlesinde kesinliği olmayan “1,5” ifadesinin yanında soru işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Ankara'dan Konya'ya 1,5(?) saatte gidebildiğine inanmıyorum.” şeklinde yazılmalıdır(<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar>, 2021).

Soru ekinin (mi/ mı/mü/mu) cümle içinde zaman anlamı kazanması durumunda, cümle sonunda soru işareti kullanılmamaktadır. Örneğin, “Akşam oldu mu sürüler eve döner?” cümlesindeki “mu” eki zaman anlamı taşıdığı için cümlede soru işaretinin kullanılması yanlışlığa sebep olmuştur. Cümle, “Akşam oldu mu sürüler eve döner.” şeklinde yazılmalıdır (Komisyon, 2000: 44).

1.5.3.8. Ünlem İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Konuşma dilindeki sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları yazılı dilde ifade eden noktalama işaretidir (Z.Güneş, 2007: 207). Aşağıda ünlem işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılmaktadır. Örneğin, “Ordular İlk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri (Atatürk)” cümlesi seslenme ve uyarı anlamı taşımasına rağmen ünlem işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri!(Atatürk)” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 47).

Alay, eğlenti gibi duyguları anlatan söz ya da söz gruplarından hemen sonra yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılmaktadır. Örneğin, “Bu senin yüzücülük Kaliforniya’da mıydı?” cümlesinde “yüzücülük” kelimesiyle alay edilmesine rağmen yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Bu senin yüzücülük (!) Kaliforniya’da mıydı?” şeklinde yazılmalıdır (Banguoğlu, 2004: 136).

1.5.3.9. Kısa Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Noktalama işareti olarak adlandırılmasına rağmen yazıya yardımcı unsur olarak görev yapmaktadır (Banguoğlu, 2004: 136). Aşağıda kısa çizgi işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Satıra sığmayan kelimeleri bölmek ve kelimelerin kök, ek ve hecelerini ayırmak için kullanılmaktadır. Örneğin, “Öğretmen ‘gör dü m’ kelimesini tahtaya yazarak kök

ve ek ayrımını öğrencilere gösterdi.” cümlesinde satıra sığmayan kelime bölünmüş ancak “gör dü m” kelimesinin kök ve ek ayrımı kısa çizgiyle yapılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Öğretmen ‘gör-dü-m’ kelimesini tahtaya yazarak kök ve ek ayrımını öğrencilere gösterdi.” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 48).

Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başında ve sonunda kullanılmaktadır. Örneğin, “Örnek olsun diye örnek istemez ya söylüyorum.” cümlesinde “örnek istenmez ya” ara cümlesi kısa çizgi arasında gösterilmediği için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Örnek olsun diye -örnek istemez ya söylüyorum.” şeklinde yazılmalıdır (Komisyon, 2000: 51).

Kısa çizgi işareti “ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılmaktadır. Örneğin, “Aydın İzmir yolu yapım çalışmaları devam ediyor.” cümlesinde “Aydın İzmir” şehirlerinin arasında kısa çizgi kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Aydın- İzmir yolu yapım çalışmaları devam ediyor.” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 48).

1.5.3.10. Uzun Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Kısa çizgiden biraz daha uzun olan konuşma çizgisi olarak da adlandırılan işarettir (Güneş, 2007: 210). Aşağıda uzun çizgi işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılmaktadır. Örneğin, “Frankfurt’a gelene herkesin sorduğu şudur: Eski şehri gezdin mi?” cümlesinde “Eski şehri gezdin mi?” ifadesini uzun çizginin kullanılmaması yanlışlığa sebep olmuştur. Cümle, “Frankfurt’a gelene herkesin sorduğu şudur:—Eski şehri gezdin mi?” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 49).

1.5.3.11. Eğik Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Türkçede, genellikle ayırma işareti olarak görev yapmaktadır (Şimşek, 1997: 123). Aşağıda eğik çizgi işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Şiir alıntılarının yan yana yazılması durumunda dizeleri birbirinden ayırmak için kullanılmaktadır. Örneğin, "Sonra büyür daha da Korkunç yalnızlığımız." dizeleri yan yana yazılmasına rağmen aralarında eğik çizgi kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır.

Dizeler, "Sonra büyür daha da / Korkunç yalnızlığımız." şeklinde yazılmalıdır (Güneş, 2007: 210).

Adres yazarken apartman ile daire numarası, semt ile şehir adları arasında kullanılmaktadır. Örneğin, "Altay Sokağı No.: 21 6 Kurtuluş ANKARA" adresinde apartman ile daire numarası, semt ile şehir adları arasında eğik çizgi kullanılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Adres, "Altay Sokağı No.: 21 / 6 Kurtuluş / ANKARA" şeklinde yazılmalıdır(TDK, 2017: 49).

1.5.3.12. Tırnak İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Düz yazıda önemli yere vurgu yaparak önemli olanın cümle içinde ayırt edilmesini sağlamaktadır (Banguoğlu, 2004: 138). Aşağıda tırnak işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Başka birinden veya bir yazıdan olduğu gibi aktarılan ifadeler tırnak içine alınmaktadır. Örneğin, Atatürk'ün Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir. cümlesi tırnak içine alınmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, Atatürk'ün "Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir." şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 50).

Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınmaktadır. Örneğin; Kendi Gök Kubbemiz adlı şiiri inceledik, cümlesinde eser ismi tırnak içine alınmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle; "Kendi Gök Kubbemiz" adlı şiiri incelediler, şeklinde yazılmalıdır (Komisyon, 2000: 46).

1.5.3.13. Yay Ayraç İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar

Yay ayraç işareti doğrudan cümlenin yapısına girmeden cümleye yardım eden rakam, işaret, kelime gibi unsurları içine alan noktalama işaretidir (Eker, 2003: 462).Aşağıda yay ayraç işaretinin kullanımına ilişkin kurallar ve yanlış kullanımlarıyla ilgili örnekler anlatılmıştır:

Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan açıklayıcı ifadeleri göstermek için kullanılmaktadır. Örneğin, "Kıbrıs Anadolu'dan ancak 45 mil 75 km kadar uzaktadır." cümlesinde "45 mil" ifadesinin "75 km" ile açıklamasının yapılmasına rağmen yay ayraç içine alınmaması yanlışlığa sebep olmuştur. Cümle, "Kıbrıs Anadolu'dan ancak 45 mil (75 km) kadar uzaktadır." şeklinde yazılmalıdır (Banguoğlu, 2004: 139).

Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini ve durumunu açıklamak için kullanılmaktadır. Örneğin, “Ayşe söze girdi kendinden emin bir şekilde” cümlesinde “kendinden emin bir şekilde” ifadesi konuşanın hareketini açıklamasına rağmen yay ayraç içine alınmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Ayşe söze girdi (kendinden emin bir şekilde)” şeklinde yazılmalıdır (Komisyon, 2000: 50).

Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya kaynağı göstermek için kullanılmaktadır. Örneğin, “Eşin var, aşîyanın var, baharın var ki beklerdin. Mehmet Akif Ersoy” aktarma cümlesinde yazarın adının ve soyadının yay ayraç içinde gösterilmemesi yanlışlığa sebep olmuştur. Cümle; “Eşin var, aşîyanın var, baharın var ki beklerdin. (Mehmet Akif Ersoy)” şeklinde yazılmalıdır (TDK, 2017: 52).

Metin içindeki bir ifadeyi alaya almak veya küçümsemek için yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılmaktadır. Örneğin, “Çeşitli buluşların !sahibi olduğunu söylüyor.” cümlesinde “buluşların” ifadesi alaya alınmasına rağmen ünlem işareti yay ayraç içinde gösterilmediği için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Çeşitli buluşların (!) sahibi olduğunu söylüyor.” şeklinde yazılmalıdır (Şimşek, 1997: 124).

Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için yay ayraç içinde soru işareti kullanılmaktadır. Örneğin, “Fuzuli, 1496 ?yılında doğdu.” cümlesinde “1496” tarihi şüpheli olmasına rağmen soru işareti yay ayraç içine alınmamıştır. Cümle, “Fuzuli, 1496 (?) yılında doğdu.” şeklinde yazılmalıdır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar>, 2021).

İKİNCİ BÖLÜM

2. İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİ VE TÜRKÇE KULLANIMI

2.1. İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Türkiye Turizm Sistemi içindeki Yeri

İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri (İKTM), Kültür ve Turizm Bakanlığının Taşra Teşkilatını oluşturmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'a göre (Madde 27): Bakanlık, 27.9.1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanun, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun olarak gerekli gördüğü illerde taşra teşkilâtı kurmaya yetkilidir (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4848.pdf>, 2021). Türkiye'de her ilde bir adet olmak üzere 81 İl Müdürlüğü bulunmaktadır. Bu Müdürlükler, İl Valiliklerine bağlı olarak görev yapmaktadır (Atasoy, 2018: 11).

Türkiye'de İKTM'ler, il düzeyinde destinasyon yönetiminden sorumlu olan organizasyonlardır. Bu müdürlükler, kültür ve turizmle ilgili hizmetleri yürütmekte ve bulundukları illerde turistleri etkileyen tüm faaliyetleri belirlemektedir. Bakanlık Makamının 20.10.2011 tarih ve 214199 sayılı Olurları ile yürürlüğe giren "Kültür ve Turizm Bakanlığı İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik"te: İKTM'ler, kendisine bağlı birimlerin faaliyetlerini yönetme ve denetleme görevini üstlenmektedir. Ayrıca Bakanlığın merkez teşkilatına bağlı birimleri arasında da koordinasyon görevini yürütmektedir (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-html>, 2021).

2.1.1. İKTM'lerin Devlet Sistemi İçindeki Konumu

İKTM'ler devlet sistemi içinde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak hizmetlerini yürütmektedir. Bakanlık, üç teşkilattan oluşmaktadır. Bunlar: "Merkez Teşkilatı, Taşra Teşkilatı ve Yurt dışı Teşkilatı"dır (<https://www.ktb.gov.tr/TR-96132/teskilat-semasi.html>, 2021). İKTM'ler, Bakanlığın "Taşra Teşkilatı" içerisinde bulunmaktadır (<https://www.ktb.gov.tr/TR-96134/tasra-teskilati.html>, 2021). Görev ve

sorumlulukları yönetmelikle düzenlenmiştir. Bu Yönetmelik 16/4/2003 tarih ve 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 27. maddesi dikkate alınarak hazırlanmıştır (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html>, 2021).

2.1.2. İKTM'lerin İlişkili Olduğu Kurumlar

İKTM'ler hem kendisine bağlı birimlerin faaliyetlerini yönetme ve denetleme hem de Bakanlığın "Merkez Teşkilatı"na bağlı birimleri arasında koordinasyon sağlama görevini yürütmektedir. İKTM'lerin ilişkili olduğu iç paydaşları ve dış paydaşları bulunmaktadır.

İç paydaşlar şunlardır: İKTM çalışanları ve Bakanlık Merkez Birimleri, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü, Yurtdışı Teşkilatı ve Taşra Teşkilatı(Öztürk, 2010: 106).

Dış paydaşlar şunlardır: Başbakanlık, Maliye Bakanlığı, Sayıştay, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları, TBMM, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Çevre ve Orman Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İl Özel İdareleri, Belediyeler, Kamu İktisadi Teşebbüsler, üniversiteler, Merkez Bankası, Kalkınma Bankası, TRT, RTÜK, Kamu İhale Kurumu, YÖK, sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, medya, vatandaşlar, firmalar, girişimciler, sanatçılar ve sanat toplulukları, ikili kültürel ve turizm anlaşması yapılan ülkeler, yabancı büyükelçilikler ve bakanlığın ilişkili olduğu uluslararası kuruluşlar (Öztürk, 2010: 107).

2.2. İKTM'lerin Görev ve Sorumlulukları

İKTM'ler, hizmetin özellikleri göz önünde bulundurularak şubeler ve şubelere bağlı ihtisas şefliklerinden meydana gelmektedir. Kültür ve Turizm Müdürlükleri esas olarak: Kültür İşleri Şube Müdürlüğü, Turizm İşleri Şube Müdürlüğü ve İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü ile bu şubelere bağlı şefliklerinden oluşmaktadır. Bakanlık Makamının 20/10/2011 tarih ve 214199 sayılı Olurları ile yürürlüğe giren "Kültür ve Turizm Bakanlığı İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çar-

İşma Esasları Hakkında Yönetmelik”e göre, İKTM’lerin görevleri üç alanda ele alınmaktadır: Kültür faaliyetleri ile ilgili görevler, turizm faaliyetleriyle ilgili görevler ve idari mali işlerle ilgili görevler (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html>, 2021). Aşağıdaki İKTM'lerin belirlenen alanlarla ilgili görevlerine ilişkin detaylar yer almaktadır.

2.2.1. Kültür Faaliyetleriyle İlgili Görevler

İKTM’ler, illerin kültür faaliyetleriyle ilgili çalışmalarını yürütmekle görevlidir. Aşağıda İKTM’lerin kültür faaliyetleriyle ilgili görevleri ele alınmıştır (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html>, 2021):

İKTM’ler, Bakanlığın kanun, yönetmelik, plan, program ve emirlerine göre belirlenen kültür faaliyetlerini gerçekleştirerek, bu faaliyetlerin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için konferans, sergi, panel, kurs vb. etkinlikler düzenlemektedir. Ayrıca il içinde düzenlenen her türlü tören, kutlama haftasıyla ilgili üzerine düşen görevleri yerine getirmektedir.

İldeki kültür ve turizm bilincinin geliştirilmesi için folklor değerlerini araştırarak kültür faaliyetlerinin yapılması için teşvik etmektedir. Bu amaçla ilgili kamu kurum, kuruluş, özel sektör ve üniversitelerle iş birliği yaparak ilgili personele eğitim verilmesini sağlamaktadır. Kültür çalışmalarını “Halk kültürü” çatısı altında birleştirerek kültürle ilgili bilimsel çalışmaları desteklemektedir. Bu çalışmalarla "Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi"nin kurulmasına öncülük etmektedir. Okuma kültürünün kazandırılması ve yaygınlaştırılması için kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyon sağlamaktadır.

İKTM’ler, “Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları” kararlarının uygulanmasını sağlamaktadır. Müze Müdürlükleri ve Taşınır Kültür Varlığı Ticarethaneleri ile Koleksiyonerleri tarafından yürütülen faaliyetleri takip ederek denetlemektedir. Aynı zamanda “Sit Alanlarında Kalan Taşınmazların Hazine Taşınmazları ile Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik” kapsamında taşınmaz malların sahipleri tarafından yapılan başvuruları inceleyerek yardım taleplerini değerlendirmektedir.

Dünyadaki tüm sanat alanlarını takip etmek de İKTM’lerin görevleri arasındadır. Sanatsal gelişmelerin milli kültür anlayışına uygun yürütülmesine sağlayarak belgesel

nitelikli film gibi sanatsal çalışmalara yardımcı olmaktadır. Ayrıca "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" ve "Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun" ile ilgili görevleri de yürütmektedir.

2.2.2. Turizm Faaliyetleriyle İlgili Görevler

İKTM'ler, illerin turizm faaliyetleriyle ilgili çalışmaları yürütmekle görevlidir. Aşağıda İKTM'lerin turizm faaliyetleriyle ilgili görevleri ele alınmıştır (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html>, 2021):

İKTM'ler, Bakanlığın kanun, yönetmelik, plan, program ve emirlerine göre belirlenen turizm faaliyetlerini gerçekleştirerek turistik değerlerin tanıtımını yapmak ve yaygınlaştırmak için konferans, sergi, panel, kurs vb. etkinlikler düzenlemektedir. İlin kültür ve turizm ilgili değerlerini içeren "Kültür ve Turizm Envanteri" hazırlamaktadır. Ayrıca turizm potansiyelini tespit ederek turizmin on iki aya yayılması için çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışma sürecinin içerisinde, turist rehberi yetiştirmek için hizmet içi seminerler de düzenlemektedir.

Turizme konu olan yatırımlarla ilgili çalışmaları yürütmektedir. İldeki turizm talep ve türleriyle ilgili gelişmelere yönelik yatırımları yönlendirmektedir. Yatırımların öngörülen sürede gerçekleşip gerçekleşmediğini takip ederek raporlamaktadır. Bakanlık belgeli turizm ve yatırım işletmelerinin uygulayacakları fiyatları onaylamaktadır. Seyahat acentelerini de denetlemektedir. Bu çalışmalarla ilgili istatistik verilerini Bakanlığın ilgili birimlerine aylık ve yıllık bültenler için sunmaktadır.

Yerli ve yabancı seyahat ticareti kuruluşları ve basın yayın organlarıyla iş birliği yapıp projeler geliştirerek yörenin gelişmesine ve tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. İlin kültür ve turizm sorunlarının çözümüne yönelik alınan kararların uygulanmasıyla ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bakanlık hizmet alanına giren konularda ülkeye gelen yabancıların yapacakları gezi ve incelemelere yardımcı olmaktadır.

2.2.3. İdari ve Mali İşlerle İlgili Görevler

İKTM'ler, illerin turizm ve kültür faaliyetleriyle ilgili idari ve mali işleri yürütmekle görevlidir. Aşağıda İKTM'lerin idari ve mali işlerle ilgili görevleri ele alınmıştır

(<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html>, 2021):

İKTM'ler, il düzeyinde adli ve idari karar makamlarında Bakanlığı temsil ederek resmi yazışmalar yapmaktadır. Bu yazışma ve işlemler için düzenli defter tutarak desimal numaralarla dosyaları arşivlemektedir. Bakanlığın diğer kurum ve kuruluşlarla yaptığı anlaşmalarda il adına verilen hizmet ve görevleri yerine getirmektedir. Müdürlüğün ve ilgili birim personelinin özlük, disiplin, atama, ödüllendirme işlemlerini yürütmektedir. Personelin verimliliğini arttırmak için hizmet içi eğitimler yapmaktadır. Bakanlığın görevlendirdiği personelin de çalışmalarına yardımcı olmaktadır.

Mali konularda, Müdürlük ve bağlı birimlerin taşınır mal, satın alma, kamulaştırma ve kiralama işlemlerini yapmaktadır. Yatırım bütçesinden gönderilen ödenekleri, usulüne uygun harcayarak belgelerini Bakanlığa göndermektedir. Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünün görev alanına giren konularda Bakanlıkça verilen talimatları yerine getirmektedir.

Denetleme ve değerlendirme hususunda, Müdürlükçe yapılan inceleme sonuçlarını raporla Bakanlığa bildirmektedir. İlde yapılan kültür ve turizmle ilgili toplantı ve yayınları da takip etmektedir. Müdürlüğe yapılan ihbar ve şikâyetleri değerlendirip sonuçlandırmaktadır.

2.3. İKTM'lerde Kullanılan İletişim Araçları

İKTM'ler, yöreyi tanıtmaya ilişkin tüm faaliyetleri planlayıp uygulamaktadır. Bu görevi yerine getirirken tanıtıcı broşür, tanıtım kitapları, belgesel, film gibi her türlü somut ve sanal materyalden faydalanmaktadır (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html>, 2021).

Günümüzde sanal materyal kullanılmasına imkân veren internet teknolojileri, çok güçlü araç olarak tanımlanmaktadır (Özdemir, 2007: 889). Türkiye İstatistik Kurumunun en son yaptığı "Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı (Ağustos/2020)" araştırması, internet kullanım oranının 16-74 yaş grubundaki bireyler için bir önceki yıla göre %75,3'ten %79'a yükseldiğini göstermiştir. Aynı gruptaki erkeklerin internet kullanım oranı % 84,7; kadınların ise %73,3 olarak belirlenmiştir. Türkiye genelinde internet erişim imkânına sahip hanelerin oranı bir önceki yıla göre %88,3'ten %90,7'ye

yükselmiştir ([https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BTKullanim-Arastirmasi,2021\)](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BTKullanim-Arastirmasi,2021))).

Her yıl dünya genelinde ve ülkeler bazında internet ve sosyal medya kullanımına dair ortak rapor hazırlayan We are social ve Hootsuite şirketlerinin ocak ayında yayımladığı “Dijital 2021” raporu, COVID 19 salgının insanları evde tutmasına ilişkin sonuçları göstermektedir. Bu raporda, Türkiye’nin 2020 yılında internet kullanıcı sayısının bir önceki yıla göre 3,7 milyon artarak 65,8 milyon olduğunu göstermektedir. Sosyal medya kullanıcı sayısının ise bir önceki yıla göre %11 artış göstererek 60 milyon olduğunu, bu artışla birlikte toplam nüfusun %70,8’inin sosyal medya kullandığını ifade etmektedir. Ayrıca günlük sosyal medya kullanım süresinin 2 saat 57 dakika olduğu açıklanmıştır. Sosyal medya web sitelerinden YouTube 50,6 milyon (Türkiye, dünyada 12’nci sırada), Instagram 46 milyon (Türkiye, dünyada 12’nci sırada), Facebook 38 milyon (Türkiye, dünyada 12’nci sırada), Snapchat 11,1 milyon (Türkiye, dünyada 11’inci sırada), Twitter 11,1 milyon (Türkiye, dünyada 11’inci sırada), LinkedIn 9,8 milyon (Türkiye, dünyada 14’üncü sırada) kişi tarafından kullanılmaktadır (<https://wearesocial.com/digital,2021>).

İnternetin ve sosyal medya kullanımının bu derece yaygın olması günümüzün pazarlama ve tanıtım anlayışında da değişikliklere neden olmuştur. Turizm ve seyahat olgusunun ham maddesinin bilgi paylaşımı olması sebebiyle turizmde internetin kullanımı gerekli hale gelmiştir (Aslan vd., 2014: 4; Rızaoğlu, 2004:121-136; Sarı ve Kozak, 2005: 249). Turizm işletmeleri, ulusal ve yerel turizm örgütleri, turizm destinasyonları, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, sahip oldukları web sitelerini ve sosyal medya hesaplarını kullanarak insanlarla iletişim kurmaktadır (Cengiz ve Akkuş, 2015: 442; İçöz vd.,1998: 27-40; Kazancı, 2004: 300). Türkiye’de turistik destinasyonların tanıtımı ve pazarlanması görevini her ilde faaliyet gösteren İKTM’ler yürütmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığının taşra örgütlenmesini oluşturan bu müdürlükler sahip oldukları web sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında somut ve somut olmayan kültürel öğelerini tanıtmaktadır (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html,2021>).

Türkiye’deki İKTM’lerin web siteleri, turistlerin ihtiyaç duyduğu turizme konu olan her unsur (doğal ve kültürel çekicilikler, destinasyona ulaşım, konaklama ve yiyecek-içecek tesisleri, destinasyonun tarihi vb.) ilgili bilgiye kolaylıkla ulaşma imkânı

sağlamaktadır. Sosyal medyayı ise ağırlıklı olarak hedef kitleye ulaşmak ve müşteri kitlesini arttırmak amacıyla kullanılmaktadırlar. İKTM'lerin sosyal medya kullanımı üzerine yapılan bir araştırmada; kullandıkları en yaygın sosyal medya aracının Facebook olduğu belirlenmiştir (Taştepe, 2019: 30- 92).

Destinasyon yönetim örgütü olan İKTM'lerin, iletişim kurma yollarından en önemlisi tanıtımdır. Tanıtım faaliyetlerinde internetin yanında haber, röportaj, resim, fotoğraf, fuarlar, sergiler, destekleyiciler, filmler ve reklamlardan faydalanmaktadır. 2023 Turizm Stratejisi'nde; tanıtım ve pazarlamanın temel amacının ulusal, bölgesel ve yerel olarak markalaşmanın sağlanmasında internetin etkin kullanılması olduğu belirtilmektedir(<https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf>, 2021).

Türkiye, dünya turizm pazarında yer edinmek için birçok faaliyet yürütmektedir. Bu faaliyetlerden en önemlisi reklam faaliyetleridir. Dünyadaki önemli TV kanallarında, yüksek baskı sayısına sahip gazete ve dergilerde, sinema, radyo, çevrimiçi satış yapan sitelerde reklam kampanyaları yürütmektedir. Ayrıca ülkelerinde kanaat önderi olarak bilinen ünlüleri, gazetecileri, seyahat yazarlarını, program yapımcılarını, belgeselcileri, seyahat sektörü temsilcilerini vb. ülkede misafir etmektedir. Bu çalışmayla kanaat önderlerinin ülkelerine döndüklerinde Türkiye'ye yönelik olumlu izlenimlerini anlatmaları hedeflenmektedir. Türkiye'nin tanıtımı için çeşitli özel etkinlikler düzenlenmekte; kültürel, sportif ve sanatsal boyut taşıyan önemli organizasyonlarda Türkiye'nin tanıtımını yapmaktadır (Aksungur, 2008: 93-94).Bu tanıtım çalışmalarında ana aktör Kültür ve Turizm ve Bakanlığı olmakla birlikte, bakanlığa bağlı İKTM'ler de önemli destekleyici rolündedir.

Günümüzde internet, turistik ürün satın alma sürecinde en önemli araçlardan biri haline gelmiştir. İKTM'ler üzerine yapılan bir araştırmada; 48 İKTM'nin Facebook hesabına sahip olduğu, bu hesaplarda iletişim bilgilerinin yer aldığı ve destinasyona ilişkin fotoğrafların paylaşıldığı bulgularına ulaşılmıştır (Cinnioğlu ve Polat, 2016: 46). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sosyal medya hesaplarına (Facebook, Twitter ve Youtube) ilişkin bir araştırmada, yapılan paylaşımların oranının % 61,5 fotoğraf, % 33.1 video, %3.2 afiş olduğu belirlenmiştir. Görsel olmadan yapılan paylaşımların oranının ise %2.2 olduğu tespit edilmiştir (Duğan ve Aydın, 2018: 7).

Tüm bu bilgiler gösteriyor ki: İKTM'ler iletişim aracı olarak çoğunlukla internet (web sitesi, sosyal medya) kullanmaktadır. İnternetin yanında TV, haber, röportaj, re-

sim, fotoğraf, fuarlar, sergiler, destekleyiciler, filmler, broşürler, afişler ve reklamlardan faydalanmaktadır.

2.4. İKTM’lerde Doğru Türkçe Kullanımının Önemi

İletişim teknolojilerinin hızla yayılması ile birlikte bilgiye ulaşma imkânları da artmıştır. Bu hızlı değişim dünya kültürlerini ve dillerini olumsuz yönde etkilemektedir. İngilizce gittikçe artan bir geçerlilik kazanırken, öteki diller yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. UNESCO’nun günümüzde yeryüzünde konuşulan diller konusunda yaptığı araştırmanın sonucuna göre, konuşulan ortalama altı bin dilin yarısından fazlası kaybolma tehlikesi içindedir. Her on dört günde bir, bir dil yeryüzünden silinmektedir (Tosun, 2005:145). Küreselleşme ile İngilizce; teknolojinin dili haline gelerek başka kültür ve diller üzerinde daralmalara, değişmelere sebep olmuştur. Türkçe de bu durumdan olumsuz etkilenerek yabancı sözcükler ve yanlış kullanımlarla yazı dili görüntüsünü değiştirmiştir (Akalin, 2003: 776; Karahisar, 2013: 70; Öner, 2006:257; Temur ve Vuruş, 2009: 233-235).

İnternetin Türkçe üzerine etkileri üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Özellikle web sitelerinde ve sosyal medyada kullanılan dil incelenerek Twitter, MSN, Facebook, forum kayıtlarına bakılmıştır. Araştırma sonuçları sosyal medyadaki Türkçenin, özüne aykırı olarak özensiz kullanıldığını ve yapısının değiştirildiğini ortaya koymuştur(Aktaş ve Şentürk, 2014; Temur ve Vuruş, 2009; Yaman ve Erdoğan, 2007).

İnternet ve teknoloji kullanımında bilinçsizlik, Türkçede bozulmalara neden olarak Türk kültürünü ve toplumunu da etkilemektedir (Karahisar, 2013: 81). Dil bir milletin kimliğidir. Dil, kültürün bağlayıcı unsurudur. Dolayısıyla dilin doğru kullanımı bir milleti oluşturan tüm öğeleri birbirine bağlamaktadır (Ergin, 1998: 4; Kokmaz vd., 2007: 21-22). Bilgen (2007: 2), “Dil Kirliliği” adlı çalışmada tüm resmi yazışmalarda kullanılan Türkçeye özen gösterilmesinin ve bu özenin başta TBMM olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarında resmi bir politika olarak benimsenmesinin çok önemli olduğunu ifade etmektedir. Dilin korunmasının, toplumsal bilinçlenmenin bir parçası olduğunu vurgulamaktadır.

Dilin doğru kullanımı sadece kültürel açıdan değil pazarlama açısından da oldukça önemlidir. Araştırmalar, pazarlama iletişimi araçlarında bulunan yazım ve/veya baskı hatalarının müşteriler üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Örneğin

Schindler ve Bickart (2012), çevrimiçi müşteri yorumlarındaki yazım ve dilbilgisi hatalarının, ilgili yorumların yardım ediciliği ve değerliliği üzerindeki etkilerini incelediği çalışmalarında; anlamsız ifadelerin, dilbilgisi ve yazım yanlışlarının okuyucuyu etkilediğini, iletişimci hakkında olumsuz çıkarımlara sebep olduğunu ve yorumu değersizleştirdiğini ortaya çıkarmışlardır. Öte yandan Müller, Martin-Lacroux ve Lacroux (2019), müşterilerin baskı hatalarını mı yoksa imla hataları mı daha çok önemsediklerini belirlemeye yönelik çalışmalarında; baskı hatalarının müşteriler tarafından önemsenmediği ancak insanların yazım hatalarını fark ettiklerinde markaya olan güveninin azaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Stiff (2012) ise geribildirim yorumlarındaki yazım ve dilbilgisi hatalarının, tüketici tutum ve davranışlarına etkisini incelediği çalışmasında; olumlu yorumlardaki yazım ve dilbilgisi hatalarının; hedefin itibarını, ikna ediciliğini ve hedefle ilgili para harcama arzusunu olumsuz yönde etkilediğini belirlemiştir. Bu tarz çalışmalara sınırlı sayıda olsa da turizm literatüründe rastlamak da mümkündür. Örneğin Hilbrink (2017), otellere ilişkin çevrimiçi yorumların negatiflik-pozitiflik dengesi ve yazım hatalarının yorumun güvenilirliği, otele yönelik tutum, rezervasyon eğilimi ve elektronik ağızdan ağıza pazarlama eğilimi (eWOM) üzerindeki etkilerini incelemiştir. Yazarın deneysel bir tasarım kullanarak 3 x 2 (dil: iyi yazılmış incelemelere karşı kötü yazılmış incelemeler X değerlik: olumluya karşı olumlu ve olumsuz yorumların karışımı) anket tekniğine başvurduğu çalışmada; doğru dil kullanılan yorumların, hatalı incelemelere kıyasla tüketicilerin otele karşı tutumu ve rezervasyon niyeti üzerinde daha fazla olumlu etkiye sahip olduğun tespit edilmiştir.

Tüm bu değerlendirmelerden de anlaşıldığı üzere, dilin doğru kullanılması ve korunması hem kültürel açıdan hem de pazarlama açısından oldukça önemlidir. Türkiye’de dilin doğru kullanmasını, devletin koruyucu ve bütünleştirici gücü belirlemektedir. Türkçeyi korumak ve güvence altına almak hem devletin hem de devleti oluşturan organların görevidir (İşcan, 2011: 19). Bu organlardan biri de kuşkusuz, İKTM’lerdir. Zira bu örgütler, Kültür ve Turizm Bakanlığından aldıkları yetki ile il düzeyinde kültürün korunması ve kültürle en iç içe olgulardan biri olan turizmin geliştirilmesinden, ilgili destinasyonun yönetiminden-pazarlamasından sorumludur. Bu nedenle çalışmada devletin dil, kültür ve turizm açısından en önemli organlarından biri olan İKTM’lerin insanlara yansıyan yüzü olan web siteleri, Türkçe yazı dili kullanımı açısından incelenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜKLERİNİN WEBSİTELERİNİN TÜRKÇE YAZI DİLİ KULLANIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bu bölümde çalışmanın problemine, amacına, önemine, kapsamına, sınırlılıklarına ve yöntemine yer verilmiştir. Bölümün devamında ise 81 ilde bulunan İKTM'lerin hazırladığı web sayfalarının Türkçe yazı diline uygunluğuna ilişkin bulgular ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Problemi

Dil, toplulukların değerlerin içinde barındıran, millet olmanın temelini atan en önemli iletişim aracıdır. Dilin toplumsal kimlik göstergesi olması nedeniyle doğru kullanılması ve korunması önem arz etmektedir. Özellikle devlet kuruluşlarının, işletmelerin, belli bir amacı olan tüm örgütlerin amaçlarında dilin doğru kullanılması yer almalıdır. Bu örgütler pazarlama iletişimi faaliyetlerinde, dili doğru kullanarak hedef kitlenin algısını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalar; yazılı pazarlama araçlarında yapılan gramer hatalarının ve baskı hatalarının, hedef kitlenin tutumunu olumsuz yönde etkilediğini ve markaya olan güveni azalttığını ortaya çıkarmıştır (Müller, Martin-Lacroux ve Lacroux, 2019; Schindler ve Bickart, 2012).

Her alanda hizmet veren örgütlerin iletişim araçlarında dili doğru kullanması temel görevi olmalıdır (Bilgen 2007: 4). Özellikle kültürün tanıtımı, korunması ve pazarlanmasından sorumlu olan İKTM'lerindilin doğru kullanılmasına öncülük etmesi beklenmektedir. Ancak araştırma öncesinde İKTM'lerin web sitelerinde yapılan ön incelemeler, Türkçe kullanımı noktasında bazı sorunlar olduğuna işaret etmiştir. Oysa web siteleri günümüzde insanların temel bilgi edinme mecrası haline gelmiş, buna bağlı olarak tüm işletmelerin ve kamu kurumlarının da temel iletişim aracı durumuna gelmiştir. Literatür incelendiğinde farklı kurumların web sitelerinin, farklı yönleriyle incelendiği görülmektedir. Turizm ve diğer bilim dallarında web siteleri; genellikle şekil, tasarım, pazarlama ve tanıtım faaliyetleri açısından değerlendirilmiştir (Büyükerşen, 2000; Doğu, 2008; Evren, 2016; İnam, 2002; Korkut, 2012; Özüpek, 2010; Yurdakul ve Ök-

süz, 2007). Dil bilimi açısından web sitelerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda; kültürün ve turizmin korunmasından, pazarlanmasından sorumlu olan İKTM'lerin kullandıkları yazı dilinin doğruluğu, önemli bir soru haline gelmiştir. Bu noktadan hareketle araştırmanın problemi şu şekilde ifade edilebilir: *İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Türkçe yazı dilini temel iletişim araçları olan web sitelerinde ne ölçüde doğru kullanmaktadır?*

3.2. Araştırmanın Amacı

Literatürde birçok web sitesi farklı açılardan incelenmiş olmasına rağmen özellikle internetin ve teknolojinin etkisiyle kullanımına dikkat edilmeyen Türkçe yazı diliyle ilgili hiçbir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda tezin amacı; Türkçeyi doğru kullanması gereken kurumların başında gelen İKTM'lerin web sitelerin Türkçe yazı diline uygun hazırlanıp hazırlanmadığının tespit edilmesidir. Bu sayede hem literatüre katkı sunulması hem de İKTM'lere uygulama katkısı sunulması hedeflenmektedir.

3.3. Araştırmanın Önemi

Dil bilimi ve turizmi bir araya getiren disiplinler arası nitelikteki bu çalışmanın hem literatüre hem de uygulamaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Literatür açısından bakıldığında, turizm alanında web sitesi incelemesini temel alan pek çok çalışma yapıldığı görülmektedir (Atıf, 2018; Taş, Akkaşoğlu ve Akyol, 2018; Uygur, Sürücü ve Sergen, 2018; Zafiropoulus ve Vrana, 2006). Ancak bu çalışmalar genellikle ilgili web sitelerinin şekilsel özellikleriyle ilgilidir. Türkçe alanındaki çalışmalarda ise genellikle öğrencilerin yaptıkları yazım hataları, ders kitaplarındaki hatalar vb. konulara odaklanılmıştır (Çelikipazu, 2006; Hunutlu, 2007; İlaslan, 2007; Şamlıoğlu, 2011; Üstün, 2011). Bu bağlamda, turizmde il düzeyinde destinasyon yönetiminden/pazarlamasından sorumlu olan İKTM'lerin web sitelerini Türkçe yazı dili kullanımı açısından inceleyen bu disiplinlerarası çalışmanın hem turizm literatürüne hem de Türkçe literatürüne katkı sunacağı söylenebilir. Bu bağlamda, turizmde il düzeyinde destinasyon yönetiminden/pazarlamasından sorumlu olan İKTM'lerin web sitelerinin Türkçe yazı dili kullanımı açısından inceleyen bu çalışmanın, hem turizm literatürüne hem de Türkçe literatürüne katkı sunacağı dile getirilebilir.

Çalışma uygulama katkısı açısından değerlendirildiğinde, öncelikle ortaya konan sonuçlar ve bunlara bağlı olarak geliştirilen önerilerin İKTM’ler başta olmak üzere turizm sistemi içindeki tüm paydaşlara (turizm işletmeleri, eğitim kurumları vb.) katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda İKTM’ler; geliştirilen önerileri dikkate alarak en önemli iletişim araçları olan web sitelerini, Türkçe yazı dili açısından daha iyi hale getirebilir. Bu sayede Türkçenin korunması kapsamında kurumun isminde yer alan “kültür” alanına ve doğru-etkili tanıtım yaparak yine isminde yer alan “turizm” alanına katkı sunabilir. Ayrıca çalışma için geliştirilen Türkçe Yazı Dili Ölçeği, turizm başta olmak üzere tüm sektörlerde iletişim araçlarının kontrolünde kullanılabilir. Böylece tüm alanlarda hem Türkçenin korunmasına hem de daha sağlıklı pazarlama iletişimi kurulmasına destek sağlanabilir.

3.4. Araştırmanın Kapsamı

Çalışma, inceleme alanı açısından Türkiye’deki Kültür Turizm Bakanlığına bağlı 81 İKTM’ye ait web sitelerini ve bu sitelerde incelemenin yapıldığı 01.01.2021-30.04.2021 tarihleri arasındaki içeriği kapsamaktadır. Yöntemsel açıdan ise çalışma, incelemelerde kullanılan Türkçe Yazı Dili Ölçeğinde bulunan maddelerle sınırlıdır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Temel sınırlılıklardan biri araştırmanın sadece inceleme yapılan tarihlerdeki (01.01.2021-30.04.2021) içerikle sınırlı olup sonrasında yapılan değişiklikleri dikkate alamamasıdır. Bir diğer sınırlılık ise web siteleri arasındaki içerik fazlalığının-azlığının dikkate alınmamasıdır. Zira içeriği fazla olan web sitesinde az olana göre yazı dili hatasına daha fazla rastlanmaktadır. Bu durum, içeriği fazla olan ilin Türkçe konusunda daha duyarsız olduğu yanılgısına neden olabilmektedir. Son olarak, web sitesi incelemelerinin tek kodlayıcı tarafından yürütülmesi bir sınırlılık olarak görülebilir. Tek kodlayıcı uygulamasına başvurulmasının temel nedeni, incelenen içeriğin çok geniş olması ve yapılan incelemenin derin Türkçe dilbilgisi gerektirmesidir. Bu kapsamda, 1-0 kodlamaları bir Türkçe öğretmeni olan araştırmacı tarafından yapılmıştır.

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; algıların, olayların ve durumların dış müdahale olmadan doğal sürecinde gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı bilimsel çalışmadır. Araştırma kapsamında web sitelerindeki içeriklerin analizi yapılmıştır. Dolayısıyla çalışmada veriler, doküman inceleme yoluyla elde edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 274-276).

Bu araştırmada elde edilen veriler içerik analiziyle daha yakından incelenerek açıklamayı kolaylaştıracak başlıklarda gruplandırılmıştır. Analizlerin yapılması için kodlama esasına dayalı nicel tekniklere başvurulmuştur. Dolayısıyla nitel araştırmalarda sıklıkla karşılaşılan nitel verinin sayısal tekniklerle analiz edilmesi yoluna gidilmiştir (Korkmaz, 2003: 10).

Veri toplamak için başvuru nitel veri kaynağı İKTM'lerin web siteleridir. Verilerin düzenli ve kapsamlı bir şekilde toplanması için Türkçe Yazı Dili Ölçeği oluşturulmuştur. Ölçeğin oluşturulma sürecinde literatürden (MEB, 2006; Babacan, 2010; Kavcar, 2004) ve Türkçe ders kitaplarından faydalanarak Türkçe yazı dilinde dikkat edilmesi gereken kurallar belirlenmiş ve kapsamına uygun madde havuzu (48 madde) oluşturulmuştur. Uzman görüşüne başvurularak araştırma konusuna uygun kategoriler belirlenmiş ve kategori başlıklarına uygun ifadeler madde havuzundan seçilmiştir. Bu kapsamda sekiz Türkçe öğretmenine uzman görüş formu(bakınız Ek 1)e- posta aracılığıyla gönderilmiştir. Seçilen uzman grubundan, bu formdaki maddelerle ilgili gerekli/gereksiz ve açıklama sütunlarını kullanarak görüş bildirmeleri istenmiştir. Uzman grubuyla yapılan görüşmeler 15.12.2020-30.12.2021 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Görüşmeler neticesinde sekiz Türkçe Öğretmeni de belirlenen maddeleri yeterli ve gerekli bulmuştur. Lawshe'un (1975), bu tarz içerik geçerliliği çalışmalarında uygulanmak üzere geliştirdiği formülüne göre; gerekli ve gerekli/yetersiz diyen uzman sayısından toplam uzman sayısının yarısı çıkarılır ve elde edilen sonuç yine toplam uzman sayısının yarısına bölünür. Sonuçta elde edilen değer uzman sayısına göre yorumlanır. Bu çalışmada olduğu gibi, sekiz kişilik bir uzman ekibine başvuru durumlarda bu değer 0,78'den büyük olması gerekmektedir. Çalışmada tüm maddeler, sekiz uzman tarafından da gerekli bulunduğu için bu değer her madde "1" olarak saptanmış ve dolayısıyla ölçeğin içerik geçerliliği sağlanmıştır (Şencan, 2005: 174). Çalışmada kullanılan ölçek

Ek 2’de sunulmuştur. Ölçeğin nihai halini almasının ardından, alfabetik sırayla 81 ilin İKTM web sitesinin incelenmesine başlanmıştır.

Web sitelerindeki tüm sayfaların (Atatürk, Kurumsal, Kültür, Turizm, İlçeler, Genel Bilgiler, Türkiye Kültür Portalı ve Gezilecek Yerler) yazılı içerikleri Türkçe Yazı Dili Ölçeği aracılığıyla incelenmiştir. İncelemelerde var-yok tekniği temel alınmış; maddeye uygun bir hata varsa “1” yoksa “0” şeklinde manuel olarak kodlama yapılmıştır. Ayrıca yapılan hatalara kanıtlar sunmak amacıyla, web sitelerinde yer alan örnek yazı dili hataları kayıt altına alınmıştır. İncelemeler 01.01.2021-30.04.2021 tarihleri arasında, Türkçe öğretmenliği yapan, dolayısıyla bu alanda yeterliliği olan tek kodlayıcı tarafından yapılmıştır.

Kayıt ve kodlama süreci tamamlandıktan sonra verilere nicel analizler uygulanmıştır. Yapılan incelemelerde nitel verilerin nicel kodlamalarla sayısallaştırılması analiz sürecindeki verilerin anlamlı hale gelmesini sağlamıştır. Nitel verinin sayısallaştırılması sıklıkla başvurulmuş bir teknik olmasının yanında, verilerin çoğalmasıyla oluşan karmaşıklık önleyerek anlamlı bir şekilde açıklanmalarını ve yorumlanmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu teknik, verilerin geçerliliğini-güvenirliliği arttırmakta ve veriler arasında karşılaştırma yapma olanağı sağlamaktadır (Korkmaz, 2003: 6-7; Yıldırım ve Şimşek, 2013: 274). Nicel analizler kapsamında sıklıklar ve yüzdelerden yararlanılmıştır. Yüzdelik ifadeler verilerin durumunu açıklayarak karşılaştırma yapmayı kolaylaştırmaktadır (Korkmaz, 2003: 10).

3.7. Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde İKTM’lerin web sitelerinde yer alan Türkçe yazı dili hataları kategoriler halinde anlatılmıştır. Bu kapsamda, yazım yanlışlıkları, anlatım bozuklukları ve noktalama hatalarına ilişkin bulgular alt başlıklarla sunulmuştur.

3.7.1. Yazım Yanlışlarıyla İlgili Bulgular

Yazım yanlışlarına ilişkin bulgular dört alt başlıkta ele alınmıştır: Yazım yanlışlarına ilişkin genel bulgular, yazım yanlışlarının sayfalara göre dağılımı, yazım yanlışlarının bölgelere göre dağılımı, yazım yanlışlarına ilişkin örnekler.

3.7.1.1. Yazım Yanlışlarına İlişkin Genel Bulgular

Veri toplama sürecinde; tüm illerin İKTM web sitesi, illerin alfabetik sıralamasına göre 13 maddeden oluşan yazım yanlışları ölçütlerine göre incelenmiştir. Yazım yanlışları maddeleri arasında karşılaştırma yapılması amacıyla bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1’deki yazım yanlışlarına ilişkin genel bulgular incelendiğinde, büyük harflerin kullanımında ve kısaltmaların yazımında 81 ilin tamamının hata yaptığı görülmektedir. Bu durum özellikle büyük harflerin ve kısaltmaların yazılışına dikkat edilmediğini göstermektedir. Birleşik sözcüklerin, kısaltmaların, -de ve -ki ekinin, sayıların yazımında 70-79 ilin hata yapması, bu maddelerle ilgili hataların iller tarafından sıklıkla yapıldığını ifade etmektedir. Tablo 1’deki bulgulardan, en az hatanın (1-2 il) ek fiilin ve pekiştirilen kelimelerin yazımında yapıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 1. Yazım Yanlışlığına İlişkin Genel Bulgular

Yazım Yanlışları Maddeleri	Var		Yok	
	N	%	N	%
1. Büyük Harflerin Kullanımındaki Yanlışlıklar	81	100	0	0
2. Kısaltmaların Yazımındaki Yanlışlıklar	81	100	0	0
3. Birleşik Sözcüklerin Yazımındaki Yanlışlıklar	79	97,5	2	2,5
4. -de Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	76	93,8	5	6,2
5. -ki Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	71	87,7	10	12,3
6. Sayıların Yazımında Yapılan Yanlışlıklar	70	86,4	11	13,6
7. Tarihlerin Yazımında Yanlışlıklar	56	69,1	25	30,9
8. İkilemelerin Yazımı	56	69,1	25	30,9
9. Düzeltme İşaretinin Kullanımındaki Yanlışlıklar	54	66,7	27	33,3
10. Soru Eki -mi Ekinin Yazımında Yanlışlıklar	54	66,7	27	33,3
11. İle’nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	66,7	27	33,3
12. Ek Fiilin Yazımındaki Yanlışlıklar	2	2,5	79	97,5
13. Pekiştirilen Kelimelerin Yazımı	1	1,2	80	98,8

3.7.1.2. Yazım Yanlışlarının Sayfalara Göre Dağılımı

Tablo 2’deki yazım yanlışlığının sayfalara göre dağılımına ilişkin bulgular incelendiğinde, Atatürk sayfasında ek fiilin yazımı dışındaki tüm maddelerde yazım yanlışlığı yapıldığı görülmektedir. Atatürk sayfasındaki hatalar genel olarak incelendiğinde, 54-59 ilin her yazım maddesiyle ilgili hata yaptığı belirlenmiştir. Hataların aynı sayıda (54) veya birbirine yakın sayılarda (56, 57, 59) ilde gözlenmesi, ilgili illerde aynı Ata-

türk sayfa içeriğinin kullanılmasından kaynaklamaktadır. Aksaray, Antalya, Batman, Bayburt, Denizli, Düzce, Edirne, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kayseri, Kırıkkale, Kocaeli, Manisa, Muş, Nevşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye, Sivas, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Yozgat ve Zonguldak illerinin dışındaki tüm illerde aynı Atatürk sayfası kullanılmıştır.

“Kurumsal” sayfasındaki analizler, yazım hatalarının bu sayfada azaldığını göstermektedir. Düzeltme işaretinin, soru ekinin, -ki ekinin, -de ekinin, tarihlerin, ikilemelerin, ek fiilin ve “ile” nin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı tespit edilmiştir. En fazla yanlışlık, büyük harflerin kullanımıyla ilgili yapılmıştır. Yazım yanlışlıklarının kurumsal sayfalarında azalmasının nedeni, bu sayfalardaki yazıların kısa olmasıyla açıklanabilmektedir.

“Kültür” sayfasındaki analiz sonuçları, düzeltme işareti ve “ile”nin yazımı dışında diğer maddelere karşılık gelen yazım hatalarının yapıldığını göstermektedir. En çok hatanın büyük harflerin kullanımında yapıldığı tespit edilmiştir. Maddelerdeki hata sayılarının düşük olması, bu sayfadaki yazım yanlışlıklarına illerin büyük bir bölümünde rastlanmadığı göstermektedir. Bu sayfada en çok hatanın büyük harflerin ve kısaltma işaretinin kullanımında olduğu görülmektedir.

“Turizm” sayfasındaki analizler; düzeltme işaretinin, ek fiilin ve “ile” nin yazımı dışındaki yazım yanlışlıklarının yapıldığını göstermektedir. Maddelerde hata yapan il sayısının az olması, bu sayfada yazım kurallarına çoğunlukla dikkat edildiği sonucuna ulaştırmaktadır. Hata yapan il sayısı, büyük harflerin kullanımında artmıştır.

“İlçeler” sayfasındaki analiz sonuçları; düzeltme işaretinin, tarihlerin, ek fiilin ve “ile”nin yazımında hiçbir yanlışlığının olmadığını göstermektedir. İkilemelerin yazımında da sadece bir ilin hata yaptığı görülmektedir. Büyük harflerin ve kısaltmaların yazımında hata yapan il sayısının arttığı söylenebilir.

“Genel Bilgiler” sayfasındaki analiz sonuçları; düzeltme işaretinin, soru ekinin, tarihlerin, ek fiilin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığını göstermektedir. İkilemelerin “ile” nin, “ki” nin yazımında hata oranı %10’un altında kalmıştır.

“Türkiye Kültür Portalı” sayfasındaki analiz sonuçları, düzeltme işaretinin, ek fiilin ve “ile” nin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığını göstermektedir. Tarihlerin ve ikilemelerin yazımında yanlışlık oranının %1-3 olması, bu maddelerde de yanlışlığın düşük olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Birleşik sözcüklerin ve büyük harflerin kulla-

nımında hata oranının %56-63 olması, bu maddelerde hatanın sıklıkla yapıldığını göstermektedir.

“Gezilecek Yerler” sayfasındaki analiz sonuçları; düzeltme işaretinin, ek fiilin ve “ile”nin yazımında hiçbir ilin hata yapmadığını göstermektedir. Soru ekinin, tarihlerin ve ikilemelerin yazımında da 1-2 il dışında yazım yanlışlığı yapılmamıştır. Diğer maddelerdeki hata oranlarının yüksek olması, bu sayfada yazıların çok olması ya da uzun olmasıyla açıklanabilmektedir.

Tablo 2. Yazım Yanlışlarının Sayfalara Göre Dağılımı

Yazım Yanlışlıklarına İlişkin Maddeler	Atatürk				Kurumsal				Kültür				Turizm				İlçeler				Genel Bilgiler				Kültür Portalı				Gezilecek Yerler			
	Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	N	%	n	%	n	%	N	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Düzeltilme İşaretinin Kullanımındaki Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Soru Eki –mi Ekinin Yazımında Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	2	3	79	98	1	1	80	99	3	4	78	96	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99
–ki Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	15	19	66	82	12	15	69	85	14	17	67	83	8	10	73	90	14	17	67	83	16	20	65	80
–de Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	56	69	25	31	1	1	80	99	38	47	43	53	28	35	53	65	18	22	63	78	28	35	53	65	28	35	53	65	33	41	48	59
Kısaltmaların Yazımındaki Yanlışlıklar	56	69	25	31	5	6	76	94	54	67	27	33	61	75	20	25	55	68	26	32	48	59	33	41	40	49	41	51	59	73	22	27
Birleşik Sözcüklerin Yazımındaki Yanlışlıklar	57	70	24	30	3	4	78	96	64	79	17	21	43	53	38	47	42	52	39	48	49	61	32	40	45	56	36	44	55	68	26	32
Sayıların Yazımında Yapılan Yanlışlıklar	54	67	27	33	1	1	80	99	25	31	56	69	27	33	54	67	17	21	64	79	10	12	71	88	25	31	56	69	27	33	54	67
Tarihlerin Yazımında Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	2	3	79	98	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	1	1,2	80	99
Büyük Harflerin Kullanımındaki Yanlışlıklar	59	73	22	27	13	16	68	84	71	88	10	12	70	86	11	14	61	75	20	25	67	83	14	17	51	63	30	37	75	93	6	7

Tablo 2 (Devamı)

Yazım Yanlışlıklarına İlişkin Maddeler	Atatürk				Kurumsal				Kültür				Turizm				İlçeler				Genel Bilgiler				Kültür Portalı				Gezilecek Yerler			
	Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Yok		Var		Yok		Var	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İkilemelerin Yazımındaki Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	4	5	77	95	1	1	80	99	1	1	80	99	1	1	80	99	1	1	80	99	2	2,5	79	97,5
Pekiştirilen kelimelerin Yazımı	0	0	81	100	1	1,2	80	98,8	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Ek Fiilin Yazımındaki Yanlışlıklar	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100

Genel olarak web sitesi sayfaları incelendiğinde, Atatürk sayfasında yazım yanlışlığı yapan il sayısının (54-59 il) diğer sayfalara oranla fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, 55 ilin aynı Atatürk sayfası bağlantısını kullanmasından kaynaklanmaktadır. Yazım yanlışlığına ilişkin bulgular en az (1-13 il) hatanın kurumsal sayfasında yapıldığı görülmektedir. Yanlışlığın az olmasının nedeni, kurumsal sayfalarındaki yazıların daha az olmasıyla açıklanabilmektedir. Diğer sayfalarda hata yapan iller, aynı yazım yanlışlığı maddelerinde benzer oranlarda yanlışlık yapmıştır.

3.7.1.3. Yazım Yanlışlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Veri toplama sürecinde, incelenen web sitesinin hangi ile ait olduğu kodlanmıştır. İl düzeyinde karşılaştırma yapmak karmaşık olacağı ve yorumlanabilir bulgu sunmayacağı düşünülerek illerin buldukları bölgeler kapsamında karşılaştırma yapılmıştır. Bu kapsamda çapraz tablolarla elde edilen bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3'teki bulgulara göre; Akdeniz Bölgesi'ndeki illerin tümünde kısaltmaların, birleşik sözcüklerin, büyük harflerin yazımında yanlışlık yapılmıştır. Akdeniz bölgesindeki 8 ilen 7'sinin -ki ve -de ekinin yazımında yanlış yapması, bu maddelerin de yanlışlık yüzdesinin %87,5 olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda pekiştirilen kelimelerin ve ek fiilin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı anlaşılmaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 14 ilin tamamında -de ekinin, kısaltmaların, birleşik sözcüklerin ve büyük harflerin yazımında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Aynı sonuçlar; ek fiilin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığını, pekiştirilen kelimelerin yazımında ise yalnız bir ilin yanlışlık yaptığını ifade etmektedir. Diğer maddelerdeki yazım yanlışlıklarındaki %78,6- 85,7'lik oran, bu bölgedeki illerin çoğunlukla yazım yanlışlığı yaptığını göstermektedir.

Ege Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; kısaltmaların, -ki ekinin, birleşik kelimelerin ve büyük harflerin yazımında sekiz ilin tamamının yazım yanlışlığı yaptığını göstermektedir. Bölgedeki yedi il ise -de ekinin, sayıların ve tarihlerin yazımında hata yapmıştır. Aynı sonuçlar; pekiştirilen kelimelerin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığını, ek fiilin yazımında ise sadece bir ilin yanlışlık yaptığını ortaya koymaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; kısaltmaların, sayıların ve büyük harflerin yazımında dokuz ilin tamamında yanlışlık yapıldığını göstermektedir.

Bölgedeki dokuz ilin sekizi –de ekinin ve birleşik sözcüklerin yazımında yanlışlık yapılmıştır. Pekiştirilen sözcüklerin ve ek fiilin yazımında ise hata gözlenmemiştir.

İç Anadolu Bölgesi’ndeki analiz sonuçları; 13 ilin tamamında kısaltmaların ve büyük harflerin yazımında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Birleşik sözcüklerin ve –de ekinin yazımında ise 13 ilden 12’sinde yanlışlık yapıldığı görülmektedir. Pekiştirilen sözcüklerin ve ek fiilin yazımında İç Anadolu Bölgesi’nde de hata görülmemiştir.

Tablo 3. Yazım Yanlışlıklarının Bölgelere Göre Dağılımı

Yazım Yanlışlıkları			BÖLGE							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Düzeltilme İşaretinin Kullanımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Soru Eki –mi Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
–ki Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	7	12	8	7	10	16	11	71
		%	87,5	85,7	100	77,8	76,9	88,9	100	87,7
	YOK	N	1	2	0	2	3	2	0	10
		%	12,5	14,3	0,0	22,2	23,1	11,1	0,0	12,3
–de Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	7	14	7	8	12	18	10	76
		%	87,5	100	87,5	88,9	92,3	100	90,9	93,8
	YOK	N	1	0	1	1	1	0	1	5
		%	12,5	0,0	12,5	11,1	7,7	0,0	9,1	6,2
Kısaltmaların Yazımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	8	14	8	9	13	18	11	81
		%	100	100	100	100	100	100	100	100
Birleşik Sözcüklerin Yazımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	8	14	8	8	12	18	11	79
		%	100	100	100	88,9	92,3	100	100	97,5
	YOK	N	0	0	0	1	1	0	0	2
		%	0,0	0,0	0,0	11,1	7,7	0,0	0,0	2,5

Tablo 3 (Devamı)

Yazım Yanlışlıkları			BÖLGE							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Büyük Harflerin Kullanımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	8	14	8	9	13	18	11	81
		%	100	100	100	100	100	100	100	100
İkilemelerin Yazımı	VAR	N	5	11	6	7	5	14	8	56
		%	62,5	78,6	75	77,8	38,5	77,8	72,7	69,1
	YOK	N	3	3	2	2	8	4	3	25
		%	37,5	21,4	25	22,2	61,5	22,2	27,3	30,9
Pekiştirilen Kelimelerin Yazımı	VAR	N	0	1	0	0	0	0	0	1
		%	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2
	YOK	N	8	13	8	9	13	18	11	80
		%	100	92,9	100	100	100	100	100	98,8
Ek Fiilin Yazımındaki Yanlışlıklar	VAR	N	0	0	1	0	0	1	0	2
		%	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	5,6	0,0	2,5
	YOK	N	8	14	7	9	13	17	11	79
		%	100	100	87,5	100	100	94,4	100	97,5
İle'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Sayıların Yazımında Yapılan Yanlışlıklar	VAR	N	6	11	7	9	0	6	11	70
		%	75	78,6	87,5	100	76,9	88,9	100	86,4
	YOK	N	2	3	1	0	3	2	0	11
		%	25	21,4	12,5	0,0	23,1	11,1	0,0	13,6
Tarihlerin Yazımında Yanlışlıklar	VAR	N	5	11	7	6	6	13	8	56
		%	62,5	78,6	87,5	66,7	46,2	72,2	72,7	69,1
	YOK	N	3	3	1	3	7	5	3	25
		%	37,5	21,4	12	33,3	53,8	27,8	27,3	30,9

Karadeniz Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 18 ilin tamamında -de ekinin, kısaltmaların, birleşik kelimelerin ve büyük harflerin yazımında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Pekiştirilen kelimelerin yazımında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı, ek fiilin yazımında ise sadece bir ilin yanlışlık yaptığını görülmektedir. -ki ekinin ve sayıların yazımındaki yanlışlık oranı %88,9'dur.

Marmara Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 11 ilin tamamında kısaltmaların -ki ekinin, birleşik kelimelerin, sayıların ve büyük harflerin yazımında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. -de ve -ki ekinin yazımında da 11 ilden 10'u yanlışlık yapmıştır. Pekiştirilen sözcüklerin ve ek fiilin yazımında ise yazım yanlışlığı yapılmamıştır.

Genel olarak yazım yanlışlıklarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde; Ege, Marmara, Doğu Anadolu Bölgesi'nde hata yapan il sayısının diğer bölgelere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Yazım yanlışlığının en az olduğu bölge, İç Anadolu Bölgesi'dir

3.7.1.3. Yazım Yanlışlarına İlişkin Örnekler

Araştırmanın veri toplama sürecinde, web siteleri incelenirken yazım yanlışlarına ilişkin örnek hatalar, hem hatalara kanıtlar sunmak hem de hataların nasıl gerçekleştiğini göstermek adına not edilmiştir. Aşağıda Tablo 1'de (sayfa 65)sıklıkla yapılan hatalar temel alınarak ilgili hata örnekleri incelenmiştir.

İKTM'lerin web siteleri incelendiğinde, tüm iller tarafından yapılan yazım yanlışlığının, "büyük harflerin kullanımı" ve "kısaltmaların yazımı" maddelerinde yapıldığı görülmektedir. Ayrıca bileşik sözcüklerin yazımıyla ilgili 79 ilin hata yapması da dikkate değer görülmüştür. Aşağıda bu yanlışlara ilişkin örnekler ve açıklamalar yer almaktadır.

Büyük harflerin kullanımına ilişkin yapılan yanlışlıklar kapsamında; "Atatürk, babasının sağlığında, kısa bir süre devam ettiği *Şemsi Efendi mahalle mektebinden* sonra *Selanik Mülkiye Rüştüyesi*'ne kaydolmuş (<https://www.ktb.gov.tr/TR-96346/selanik-ataturk-evi.html>, 2021)." cümlesi önemli bir örnektir. Bu cümlede kurum adlarını oluşturan her sözcük büyük harfle yazılmamış ve kurum adına gelen ek, kesme işaretiyle ayrılmıştır. TDK,2016 yılında kurum adlarına gelen eklerin kesme işaretiyle ayrılması kuralını kaldırmıştır (<https://www.tdk.gov.tr/icerik/sikca-sorulan-sorular/kurum-ve-kurulusadlarindan-sonra-gelen-ekler-kesme-isareti-ile-ayrilir-mi>, 2021). Cümle, "Atatürk, babasının sağlığında, kısa bir süre devam ettiği Şemsi Efendi Mahalle Mektebinden sonra Selanik Mülkiye Rüşdiyesine kaydolmuş." şeklinde yazılmalıdır.

"Hamuru evlerde yoğrulup mahalle fırınlarında pişirilen *Afyon Ekmeği* daha sonra şehir merkezinin işlek cadde ve sokaklarında satılır (<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/afyonkarahisar/nealinir/afyon-ekmegi>, 2021)."

cümlesinde yer adlarından kurulan birleşik sözcüklerde sadece özel ismin büyük harfle yazılabileceği kuralına uyulmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Hamuru evlerde yoğrulup mahalle fırınlarında pişirilen Afyon ekmeği daha sonra şehir merkezinin işlek cadde ve sokaklarında satılır.” şeklinde yazılmalıdır.

Kısaltmaların yazımına ilişkin yanlışlıklar kapsamında; “*T.B.M.M* Hükümetini resmen tanımıştır (<https://adana.ktb.gov.tr/TR-60704/html>, 2021).” cümlesinde kısaltmayı oluşturan harflerin arasında nokta işareti kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “TBMM Hükümetini resmen tanımıştır.” şeklinde yazılmalıdır. “Kare plan iç mekân 2116 m²’dir (<https://edirne.ktb.gov.tr/TR-110703/eski-cami.html>, 2021).” Cümlesinde de kısaltma yanlışlığı yapılmıştır. Cümle, “Kare plan iç mekân 2116 m²’dir.” şeklinde yazılmalıdır.

Birleşik kelimelerin yazımına ilişkin yanlışlıklar kapsamında; “*Herşeyden* önce kendisinde, durumunda, davranışında, bakışında ve konuşmasında bir duygusallık vardı (<https://www.ktb.gov.tr/TR-96479/ataturk-icin-diyorlar-ki.html>, 2021).” cümlesinde hata söz konusudur. Ayrı yazılması gereken “Her şey” sözcüğü bitişik yazıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Her şeyden önce kendisinde, durumunda, davranışında, bakışında ve konuşmasında bir duygusallık vardı.” şeklinde yazılmalıdır. “Nuh Peygamber, ilahi emir gereğince, *yer yüzün de* bulunan bütün canlılardan, erkek-dişi birer çift gemisine aldı (<https://agri.ktb.gov.tr/TR-122233/nuhun-gemisi-efsanesi.html>, 2021).” cümlesinde ise italik yazılan kelime bitişik yazılmadığı ve -de eki ayrı yazıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Nuh Peygamber, ilahi emir gereğince, yeryüzünde bulunan bütün canlılardan, erkek-dişi birer çift gemisine aldı.” şeklinde yazılmalıdır.

3.7.2. Anlatım Bozukluğuyla İlgili Bulgular

Anlatım bozukluklarına ilişkin bulgular, dört alt başlıkta ele alınmıştır: Anlatım bozukluklarına ilişkin genel bulgular, anlatım bozukluklarının sayfalara göre dağılımı, anlatım bozukluklarının bölgelere göre dağılımı, anlatım bozukluklarına ilişkin örnekler.

3.7.2.1. Anlatım Bozukluklarına İlgili Genel Bulgular

Çalışmada anlatım bozuklukları 22 madde kapsamında incelenmiş, bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Anlatım Bozukluklarına İlişkin Genel Bulgular

Anlatım Bozukluklarıyla İlgili Maddeler	Var		Yok	
	N	%	N	%
1. Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	74	91,4	7	8,6
2. Ek Yanlışlığı/Eksikliği/Fazlalığı	72	88,9	9	11,1
3. Bağlaçlarla İlgili Hatalar	69	85,2	12	14,8
4. Tamlama Yanlışlıkları	62	76,5	19	23,5
5. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması	57	70,4	24	29,6
6. Çatı Uyumsuzluğu	57	70,4	24	29,6
7. Tekrarlanan İfadeler	56	69,1	25	30,9
8. Nesne Eksikliği	56	69,1	25	30,9
9. Zarf Tümleci Eksikliği	56	69,1	25	30,9
10. Gereksiz Sözcük Kullanımı	55	67,9	26	32,1
11. Anlamayı Güçleştiren Uzun Cümleler	55	67,9	26	32,1
12. Dolaylı Tümleç Eksikliği	55	67,9	26	32,1
13. Yüklem Eksikliği	55	67,9	26	32,1
14. Özne- Yüklem Uyumsuzluğu	55	67,9	26	32,1
15. Anlam Belirsizliği	54	66,7	27	33,3
16. Deyim Yanlışlıkları	54	66,7	27	33,3
17. Kip ve Kişi Uyumsuzluğu	54	66,7	27	33,3
18. Fiilimsi Yanlışlıkları	54	66,7	27	33,3
19. Ek Eylem Eksikliği	54	66,7	27	33,3
20. Özne Eksikliği	15	18,5	66	81,5
21. Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması	2	2,5	79	97,5
22. Mantık Hataları	0	0	81	100

Tablo 4'teki anlatım bozukluklarına ilişkin genel bulgular incelendiğinde; sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, ek yanlışlığı/eksikliği/fazlalığı, bağlaçlarla ilgili hatalar ve tamlama hatalarının iller tarafından sıklıkla yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu anlatım bozukluğu maddelerine en az 62 ilin dikkat etmediği görülmektedir. Geriye kalan maddelerin büyük çoğunluğunda hata yapan il sayısı 54-57 olarak görünmektedir. Özne eksikliği (15 il) ve çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması (2 il) maddelerinde hata yapan il sayısının düştüğü belirlenmiştir. Mantık hataları maddesinde ise hiçbir il tarafından hata yapılmamıştır.

3.6.2.1. Anlatım Bozukluklarının Sayfalara Göre Dağılımı

Tablo 5, anlatım bozukluklarının web sitelerindeki sayfalara göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde, en fazla yanlışlığın Atatürk sayfasında yapıldığı görülmektedir. Çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması, mantık hatası ve özne eksikliği maddelerinde hiçbir il tarafından hata yapılmamıştır. Bu sayfada en fazla yanlışlık, %72’lik hata oranıyla ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği maddesinde görülmektedir. Diğer maddelerdeki %67-69 değerleri, bu sayfada anlatım bozukluğuyla ilgili illerin benzer hatalar yaptığını göstermektedir.

“Kurumsal” sayfasındaki analizler, anlatım bozukluğuyla ilgili yapılan hataların; gereksiz sözcük kullanımı (1 il), sözcüğün yanlış anlamda kullanımı (1 il), özne eksikliği (1 il), bağlaçlarla ilgili hatalar (1 il) maddeleriyle ilgili olduğunu göstermektedir.

“Kültür” sayfasındaki analiz sonuçları, en çok hatanın bağlaçlarla (36 il) ve sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıyla (31 il) ilgili olduğunu göstermektedir. Deyim yanlışlıkları, mantık hataları, anlamayı güçleştiren uzun cümleler, yüklem eksikliği, özne-yüklem uyumsuzluğu ve ek eylem eksikliği maddelerinde hiçbir ilin hata yapmadığı görülmektedir.

“Turizm” sayfasındaki analizler; anlatım bozukluğunda hata oranının düşük olduğunu göstermektedir. En fazla hatanın 27 il tarafından yapılan sözcüğün yanlış anlamda kullanılması maddesinde olduğu görülmektedir. Anlam belirsizliği, çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması, deyim yanlışlıkları, mantık hataları, nesne ve zarf tümleci eksikliği, özne-yüklem/ kip-kişi uyumsuzluğu, fiilimsi yanlışlığı ve ek eylem eksikliği maddelerinde hiçbir ilin hata yapmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Anlatım Bozukluklarının Sayfalara Göre Dağılımı

Anlatım Bozukluklarına İlişkin Maddeler	Atatürk				Kurumsal				Kültür				Turizm				İlçeler				Genel Bilgiler				Kültür Portalı				Gezilecek Yerler			
	Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gereksiz Sözcük Kullanımı	55	68	26	32	1	1	80	99	6	7	75	93	3	4	78	96	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	3	3,7	78	96
Sözcüğün yanlış yerde kullanılması	54	67	27	33	0	0	81	100	4	5	77	95	2	3	79	98	0	0	81	100	2	3	79	98	5	6	76	94	3	3,7	78	96
Anlam Belirsizliği	54	67	27	33	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	57	70	24	30	1	1	80	99	31	38	50	62	27	33	54	67	16	20	65	80	15	19	66	82	25	31	56	69	25	31	56	69
Çelişen sözcüklerin kullanılması	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100
Deyim Yanlışlıkları	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Mantık Hataları	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Tekrarlanan İfadeler	54	67	27	33	0	0	81	100	2	3	79	98	1	1	80	99	4	5	77	95	2	3	79	98	5	6	76	94	1	1,2	80	99
Güçleştiren Uzun Cümleler	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	2	2,5	79	98
Ek Yanlışlığı/Fazlalığı	58	72	23	28	0	0	81	100	22	27	59	73	19	24	62	77	25	31	56	69	15	19	66	82	28	35	53	65	25	31	56	69
Çatı Uyumsuzluğu	54	67	27	33	0	0	81	100	3	4	78	96	1	1	80	99	0	0	81	100	2	3	79	98	2	3	79	98	1	1,2	80	99
Özne Eksikliği	0	0	81	100	1	1	80	99	9	11	72	89	2	3	79	98	0	0	81	100	0	0	81	100	13	16	68	84	4	4,9	77	95
Nesne Eksikliği	56	69	25	31	0	0	81	100	2	3	79	98	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	1	1,2	80	99
Dolaylı Tümleç Eksikliği	54	67	27	33	0	0	81	100	5	6	76	94	1	1	80	99	0	0	81	100	1	1	80	99	2	3	79	98	1	1,2	80	99
Zarf Tümleci Eksikliği	54	67	27	33	0	0	81	100	2	3	79	98	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	0	0	81	100	0	0	81	100
Bağlaçlarla İlgili Hatalar	55	68	26	32	1	1	80	99	36	44	45	56	15	19	66	82	12	15	69	85	4	5	77	95	22	27	59	73	20	25	61	75
Yüklem Eksikliği	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	1	1	80	99	1	1	80	99	0	0	81	100
Özne- Yüklem Uyumsuzluğu	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	3	4	78	96	0	0	81	100	0	0	81	100
Kip ve Kişi Uyumsuzluğu	54	67	27	33	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	0	0	81	100
Tamlama Yanlışlıkları	54	67	27	33	1	1	80	99	16	20	65	80	8	10	73	90	6	7	75	93	4	5	77	95	12	15	69	85	7	8,6	74	91
Fiilimsi Yanlışlıkları	54	67	27	33	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100
Ek Eylem Eksikliği	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100

“İlçeler” sayfasındaki analiz sonuçları, en fazla yanlışlığın %31’lik hata oranıyla ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği maddesinde olduğunu göstermektedir. Bu sayfada; sözcüğün yanlış anlamda kullanımı (16 il), bağlaçlarla ilgili hatalar (12 il), tamlama yanlışlıkları (6 il) ve tekrarlanan ifadeler (4 il) maddeleriyle ilgili yanlışlık yapılmıştır. Diğer maddelerde hiçbir ilin hata yapmadığı tespit edilmiştir

“Genel Bilgiler” sayfasındaki analiz sonuçları; en fazla yanlışlığın ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği (15 il) ve sözcüğün yanlış anlamda kullanımı (15 il) maddelerinde olduğunu göstermektedir. Anlatım bozukluğu; sözcüğün yanlış yerde kullanımı (2 il), tekrarlanan ifadeler (2 il), çatı uyumsuzluğu (2 il), dolaylı tümleç ve yüklem eksikliği (1 il), bağlaç ve tamlama yanlışlığı (4 il), özne-yüklem uyumsuzluğu (3 il) maddelerinde görülmektedir. Diğer maddelerde hiçbir ilin hata yapmadığı tespit edilmiştir.

“Türkiye Kültür Portalı” sayfasındaki analiz sonuçları, en fazla yanlışlığın %35’lik hata oranıyla ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği maddesinde ve %31’lik hata oranıyla sözcüğün yanlış anlamda kullanımı maddelerinde olduğunu göstermektedir. Gereksiz sözcük kullanımı, sözcüğün yanlış yerde kullanımı, çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması, tekrarlanan ifadeler, çatı uyumsuzluğu, özne-nesne-yüklem eksikliği, kip-kişi uyumsuzluğu, tamlama ve fiilimsi yanlışlıkları maddelerinde hata oranı % 1-27 arasında seyretmektedir. Anlam belirsizliği, deyim yanlışlıkları, mantık hataları, anlamayı güçleştiren uzun cümleler, zarf tümleci eksikliği, özne-yüklem uyumsuzluğu ve ek eylem eksikliği maddelerinde hiçbir ilin hata yapmadığı görülmektedir.

“Gezilecek Yerler” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıyla (25 il), ek yanlışlığı/ fazlalığı/eksikliğiyle (25 il) ve bağlaçlarla (20 il) ilgili olduğunu göstermektedir. Gereksiz sözcük kullanımı, sözcüğün yanlış yerde kullanımı, tekrarlanan ifadeler, çatı uyumsuzluğu, anlamayı güçleştiren uzun cümleler, özne/nesne eksikliği ve tamlama yanlışlıkları maddelerinde hata oranı % 1-9 arasında seyretmektedir. Anlam belirsizliği, deyim yanlışlıkları, mantık hataları, çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması, zarf tümleci/yüklem eksikliği, özne-yüklem/ kip-kişi uyumsuzluğu, fiilimsi yanlışlığı ve ek eylem eksikliği maddelerinde hiçbir ilin hata yapmadığı görülmektedir.

Genel olarak web sitesi sayfaları incelendiğinde; Atatürk sayfasında, anlatım bozukluğuna ilişkin maddelerin çoğunda hata yapan il sayısının (54-58 il) diğer sayfalara

oranla fazla olduğu gör÷lmektedir. Bu durum, 55 ilin aynı Atatürk sayfası bağlantısını kullanmasından kaynaklanmaktadır. Anlatım bozukluğunun sayfalara göre dağılımına ilişkin bulgular, en az hatanın kurumsal sayfasında (1 il) yapıldığını göstermektedir. Yanlışlığın az olmasının nedeni, kurumsal sayfalarındaki yazıların kısa olmasıyla açıklanabilmektedir. Diğer sayfalarda hata yapan il sayıları, çoğunlukla aynı anlatım bozukluğu maddelerinde (sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, ek yanlışlığı/ fazlalığı/eksikliği ve bağlaçlarla ilgili hatalar) artmıştır.

3.6.2.2. Anlatım Bozukluklarının Bölgelere Göre Dağılımı

Anlatım bozukluklarının bölgelere göre dağılımı çapraz tablolarla incelenmiş ve bulgular Tablo 6'da sunulmuştur. Tabloya göre; Akdeniz Bölgesi'ndeki sekiz ilin tamamında sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, ek yanlışlığı/eksikliği/fazlalığı ve bağlaçlarla ilgili hatalar maddelerinde yanlışlık yapılmıştır. Mantık hataları maddesinde hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı, çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması maddesinde ise sadece bir ilin yanlışlık yaptığı gör÷lmektedir. Diğer maddelerdeki hata oranı %62,5-75 arasındadır.

Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 14 ilin tamamında sözcüğün yanlış anlamda kullanılması maddesinde yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Aynı sonuçlar; çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması ve mantık hatalarında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığını ifade etmektedir. Özne eksikliği maddesinde % 21,4'lük değer üç ilin hata yaptığını göstermektedir. Diğer maddelerdeki %78,6- 85,7'lik hata oranı, bu bölgedeki illerin çoğunlukla anlatım bozukluğu yaptığı sonucuna ulaştırmaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; ek yanlışlığı/eksikliği/fazlalığı maddesinde, sekiz ilin tamamının hata yaptığını göstermektedir. Bölgedeki yedi il ise sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, bağlaçlarla ilgili hatalar, nesne eksikliği ve tamlama yanlışlığı maddelerinde yanlışlık yapmıştır. Mantık hataları maddesinde hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı, çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması ve özne eksikliği maddesinde ise sadece bir ilin yanlışlık yaptığı gör÷lmektedir.

Tablo 6. Anlatım Bozukluklarının Bölgelere Göre Dağılımı

Anlatım Bozuklukları			Bölge							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Gereksiz Sözcük Kullanımı	VAR	N	5	11	6	6	5	14	8	55
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	77,8	72,7	67,9
	YOK	N	3	3	2	3	8	4	3	26
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	61,5	22,2	27,3	32,1
Anlam Belirsizliği	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	VAR	N	8	14	7	9	9	18	9	74
		%	100	100	87,5	100	69,2	100	81,8	91,4
	YOK	N	0	0	1	0	4	0	2	7
		%	0,0	0,0	12,5	0,0	30,8	0,0	18,2	8,6
Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması	VAR	N	1	0	1	0	0	0	0	2
		%	12,5	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
	YOK	N	7	14	7	9	13	18	11	79
		%	87,5	100	87,5	100	100	100	100	97,5
Deyim Yanlışlıkları	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Mantık Hataları	YOK	N	8	14	8	9	13	18	11	81
		%	100	100	100	100	100	100	100	100
Tekrarlanan İfadeler	VAR	N	5	11	6	6	5	14	9	56
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	77,8	81,8	69,1
	YOK	N	3	3	2	3	8	4	2	25
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	22,2	18,2	30,9
Anlamayı Güçleştiren Uzun Cümleler	VAR	N	5	11	6	6	6	13	8	55
		%	62,5	78,6	75	66,7	46,2	72,2	72,7	67,9
	YOK	N	3	3	2	3	7	5	3	26
		%	37,5	21,4	25	33,3	53,8	27,8	27,3	32,1

Tablo 6.(Devamı)

Anlatım Bozuklukları Maddeleri			Bölge							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Ek Yanlışlı- ğı/Eksikliği/Fazl alığı	VAR	N	8	12	8	7	12	16	9	72
		%	100	85,7	100	77,8	92,3	88,9	81,8	88,9
	YOK	N	0	2	0	2	1	2	2	9
		%	0,0	14,3	0,0	22,2	7,7	11,1	18,2	11,1
Çatı Uyumsuz- luğu	VAR	N	5	11	6	6	8	13	8	57
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	61,5	72,2	72,7	70,4
	YOK	N	3	3	2	3	5	5	3	24
		%	37,5	21,4	25	33,3	38,5	27,8	27,3	29,6
Özne Eksikliği	VAR	N	4	3	1	0	2	3	2	15
		%	50	21,4	12,5	0,0	15,4	16,7	18,2	18,5
	YOK	N	4	11	7	9	11	15	9	66
		%	50	78,6	87,5	100	84,6	83,3	81,8	81,5
Nesne Eksikliği	VAR	N	5	11	7	6	5	13	9	56
		%	62,5	78,6	87,5	66,7	38,5	72,2	81,8	69,1
	YOK	N	3	3	1	3	8	5	2	25
		%	37,5	21,4	12,5	33,3	61,5	27,8	18,2	30,9
Dolaylı Tümleç Eksikliği	VAR	N	6	11	6	6	5	13	8	55
		%	75	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	67,9
	YOK	N	2	3	2	3	8	5	3	26
		%	25	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	32,1
Zarf Tümleci Eksikliği	VAR	N	5	12	6	6	5	14	8	56
		%	62,5	85,7	75,0	66,7	38,5	77,8	72,7	69,1
	YOK	N	3	2	2	3	8	4	3	25
		%	37,5	14,3	25	33,3	61,5	22,2	27,3	30,9
Bağlaçlarla İlgili Hatalar	VAR	N	8	11	7	7	10	16	10	69
		%	100	78,6	87,5	77,8	76,9	88,9	90,9	85,2
	YOK	N	0	3	1	2	3	2	1	12
		%	0,0	21,4	12,5	22,2	23,1	11,1	9,1	14,8
Yüklem Eksik- liği	VAR	N	5	11	6	7	5	13	8	55
		%	62,5	78,6	75	77,8	38,5	72,2	72,7	67,9
	YOK	N	3	3	2	2	8	5	3	26
		%	37,5	21,4	25	22,2	61,5	27,8	27,3	32,1

Tablo 6 (Devamı)

Anlatım Bozuklukları Maddeleri			Bölge							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Özne- Yüklem Uyumsuzluğu	VAR	N	5	11	6	6	6	13	8	55
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	46,2	72,2	72,7	67,9
	YOK	N	3	3	2	3	7	5	3	26
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	53,8	27,8	27,3	32,1
Kip ve Kişi Uyumsuzluğu	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Tamlama Yanlışlıkları	VAR	N	6	11	7	7	7	14	10	62
		%	75	78,6	87,5	77,8	53,8	77,8	90,9	76,5
	YOK	N	2	3	1	2	6	4	1	19
		%	25	21,4	12,5	22,2	46,2	22,2	9,1	23,5
Fiilimsi Yanlışlıkları	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Ek Eylem Eksikliği	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları,sözcüğün yanlış anlamda kullanılması maddesinde dokuz ilin tamamının yanlışlık yaptığını göstermektedir. Çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması, mantık hataları ve özne eksikliği maddesinde yazım yanlışlığı yapılmamıştır. Diğer maddelerdeki %66,7- 77,8'lik hata oranı, bu bölgedeki illerin çoğunlukla anlatım bozukluğu yaptığı sonucuna ulaştırmaktadır.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; ek yanlışlığı/eksikliği/fazlalığı maddesinde 13 ilden 12'sinin yanlışlık yaptığını göstermektedir. Bölgedeki 10 il bağlaçlarla

ilgili hatalar maddesinde yanlışlık yapmıştır. Çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması ve mantık hataları maddelerinde hata gözlenmemiştir.

Karadeniz Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 18 ilin tamamında sözcüğün yanlış anlamda kullanılması maddesinde yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Ek yanlışlığı/eksikliği/fazlalığı ve bağlaçlarla ilgili hatalar maddelerinde ise 16 il hata yapmıştır. Çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması ve mantık hataları maddelerinde hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı görülmektedir.

Marmara Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 11 ilden 10'unun bağlaçlarla ilgili hatalar ve tamlama yanlışlıkları maddesinde hata yaptığını göstermektedir. Çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması ve mantık hataları maddelerinde hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı, özne eksikliği maddesinde ise iki ilin yanlışlık yaptığı görülmektedir. Diğer maddelerdeki %72,7- 81,8'lik hata oranı, bu bölgedeki illerin çoğunlukla anlatım bozukluğu yaptığı sonucuna ulaştırmaktadır.

Genel olarak anlatım bozukluklarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, Ege ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde hata yapan il sayısının diğer bölgelere göre daha fazla olduğu görülmektedir. En az hata yapan bölgenin ise İç Anadolu Bölgesi olduğu anlaşılmaktadır.

3.7.2.3. Anlatım Bozukluklarına İlişkin Örnekler

Anlatım bozukluklarına ilişkin genel bulgular, sözcüğün yanlış anlamda kullanılması (74 il), ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği (72 il) ve bağlaçlarla ilgili hatalar (69 il) maddelerinde en fazla yanlışlığın yapıldığı görülmektedir. Aşağıda bu yanlışlara ilişkin örnekler ve açıklamalar yer almaktadır.

Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması kapsamında; “2001 yılı sonunda restorasyon çalışması başlamış ve 2003 yılında bitirilerek 02.07.2003 *günü* fiilen yeni Kurul Müdürlüğü binası olarak hizmet vermeye başlamıştır (<https://adana.ktb.gov.tr/TR-235993/adana-kultur-varliklarini-koruma-bolge-kurulu-mudurlugu.html>, 2021).” cümlesi önemli bir örnektir. Cümlede “günü” sözcüğü yanlış kullanılmıştır. Cümle, “2001 yılı sonunda restorasyon çalışması başlamış ve 2003 yılında bitirilerek 02.07.2003 tarihinde fiilen yeni “Kurul Müdürlüğü” binası olarak hizmet vermeye başlamıştır.” şeklinde yazılmalıdır. “Mesudiye Medresesi, içinde *öğrenim* yapılan Anadolu'daki ilk üniversitedir (<https://www.diyarbakir/mesudye-medresesi.html>, 2021).” cümlesinde ise italik yazılan

“öğrenim” sözcüğü yanlış anlamda kullanılmaktadır. Cümle “Mesudiye Medresesi, içinde öğretim yapılan Anadolu’daki ilk üniversitedir.” şeklinde yazılmalıdır

Ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği çerçevesinde; “Gazete Atatürk’den söz ederken onun büyüklüğünü anlatabilmek için, her devrin meşhur adamalarından örnekler veriyordu (<https://www.ktb.gov.tr/TR-96495/ingiltere.html>, 2021).” cümlesinde özel isme gelen ek, ünsüz benzeşmesi kuralına aykırı kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Gazete Atatürk’ten söz ederken onun büyüklüğünü anlatabilmek için, her devrin meşhur adamalarından örnekler veriyordu.” şeklinde yazılmalıdır. “2009 nüfus sayımı sonuçlarına göre, ilçe sayısı Merkez ilçe ile birlikte 13’dür(<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71026/nufus.html>, 2021).” cümlesinde ise sayıya gelen ekte yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “2009 nüfus sayımı sonuçlarına göre, ilçe sayısı Merkez ilçe ile birlikte 13’tür.” şeklinde yazılmalıdır.

Bağlaç yazımındaki yanlışlıklar kapsamında; “Bayrak direğinin uç noktasına ya bir elma yada horoz başı takılır (<https://kirsehir.ktb.gov.tr/TR-64759/oyun.html>, 2021).” cümlesi ele alınmıştır. Cümlede italik olarak belirtilen bağlacın yazımında yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Bayrak direğinin uç noktasına ya bir elma ya da horoz başı takılır.” şeklinde yazılmalıdır. “Atatürk yalnız Türkiye’nin bütün hayatını değiştiren bir dehâ değil, *fakat* beynelmilel münasebetlerde iyilik ve yalnız iyilik yapan bir adamdır (<https://www.ktb.gov.tr/TR-96495/ingiltere.html>).” cümlesinde de bağlaç yanlış kullanılmıştır. Bağlaç olarak kullanılan “fakat” olumlu olan cümleyi olumsuz, olumsuz olan cümleyi de olumluya çevirmek için kullanılmaktadır. Bu cümlede iki olumlu ifadeyi birleştiren “aynı zamanda” bağlacı kullanılmalıdır. Cümle, “Atatürk yalnız Türkiye’nin bütün hayatını değiştiren bir dehâ değil aynı zamanda beynelmilel münasebetlerde iyilik ve yalnız iyilik yapan bir adamdır.” şeklinde yazılmalıdır.

3.7.3. Noktalama Hatalarıyla İlgili Bulgular

Noktalama hatalarına ilişkin bulgular dört alt başlıkta ele alınmıştır: Noktalama hatalarına ilişkin genel bulgular, noktalama hatalarının sayfalara göre dağılımı, noktalama hatalarının bölgelere göre dağılımı, noktalama hatalarına ilişkin örnekler.

3.7.3.1. Noktalama Hatalarına İlişkin Genel Bulgular

Noktalama hataları çalışmada 13maddeyle ele alınmıştır. Bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Noktalama Hatalarına İlişkin Genel Bulgular

Noktalama Hataları	Var		Yok	
	N	%	N	%
1. Virgül İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	80	98,8	1	1,2
2. Noktalı Virgül İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	76	93,8	5	6,2
3. İki Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	60	74,1	21	25,9
4. Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	59	72,8	22	27,2
5. Tırnak İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	56	69,1	25	30,9
6. Kısa Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	55	67,9	26	32,1
7. Üç Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	54	66,7	27	33,3
8. Soru İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	54	66,7	27	33,3
9. Ünlem İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	54	66,7	27	33,3
10. Yay Ayrac İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	54	66,7	27	33,3
11. Eğik Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	1	1,2	80	98,8
12. Kesme İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	0	0	81	100
13. Uzun Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	0	0	81	100

Tablo 7’deki noktalama hatalarına ilişkin genel bulgular incelendiğinde, virgül işaretinde (80 il) ve noktalı virgül işaretinde (76 il) en fazla yanlışlığın yapıldığı görülmektedir. Geriye kalan maddelerin büyük çoğunluğunda hata yapan il sayısı 54-60 olarak belirlenmiştir. Eğik çizgi ve uzun çizgi işaretinin kullanımında hiçbir il tarafından hata yapılmamıştır.

3.6.3.2. Noktalama Hatalarının Sayfalara Göre Dağılımı

Noktalama hatalarının en çok sayfalarda ortaya çıktığının belirlemek amacıyla çapraz tablolardan yararlanılmış ve bulgular Tablo 8’de sunulmuştur. Tablo incelendiğinde, Atatürk sayfasında uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin dışındaki tüm maddelerde illerin noktalama hatası yaptığı görülmektedir. Noktalama hatalarına ilişkin her maddede (uzun ve eğik çizgi hariç) yanlışlık yapan il sayısının 54-58 olması bu sayfada en çok yanlışlığın yapıldığını göstermektedir.

“Kurumsal” sayfasındaki analizler, noktalama hatalarının en az bu sayfada yapıldığını göstermektedir. Bu durumun nedeni, kurumsal sayfasında yazı içeriklerinin az olmasıdır. En fazla hata; nokta (6 il), noktalı virgül (5 il) ve kesme (6 il) işaretinin kullanımında yapılmıştır. Soru, ünlem, kısa çizgi, uzun çizgi, eğik çizgi ve tırnak işaretinin kullanımında hiçbir il hata yapmamıştır.

“Kültür” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın, kesme (70 il) ve virgül (66 il) işaretinin kullanımında yapıldığını göstermektedir. Ayrıca otuz dokuz il tarafından noktalı virgül işaretinin kullanımında yanlışlık yapılmıştır. Ünlem ve uzun çizgi işaretinin kullanımında hiçbir il hata yapmamıştır.

“Turizm” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın, kesme (68 il) ve virgül (56 il) işaretinde yapıldığını göstermektedir. Noktalı virgül işaretinin kullanımında yirmi sekiz, iki nokta işaretinin kullanımında ise on il tarafından hata yapılmıştır. Üç nokta, soru, ünlem, uzun çizgi, eğik çizgi ve yay ayraç işaretinin kullanımında hiçbir il hata yapmamıştır.

“İlçeler” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın, kesme (51 il) ve virgül (41 il) işaretinde yapıldığını göstermektedir. Noktalı virgül işaretinin kullanımı maddesinde ise otuz il tarafından hata yapılmıştır. Kısa çizgi ve tırnak işaretinin kullanımında %10-11 oranında yanlışlık yapılmıştır. Üç nokta, soru, ünlem, uzun çizgi, eğik çizgi ve yay ayraç işaretinin kullanımında hiçbir il tarafından hata yapılmamıştır.

“Genel Bilgiler” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın, kesme (70 il) ve virgül (48 il) işaretinde yapıldığını göstermektedir. Noktalı virgül kullanımı maddesindeki yanlışlık oranı %32’dir. Soru, ünlem, uzun çizgi, eğik çizgi ve yay ayraç işaretinin kullanımında hiçbir il hata yapmamıştır.

Tablo 8. Noktalama Hatalarının Sayfalara Göre Dağılımı

Noktalama Hataları	Atatürk				Kurumsal				Kültür				Turizm				İlçeler				Genel Bilgiler				Kültür Portalı				Gezilecek Yerler			
	Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok		Var		Yok	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	6	7	75	93	8	10	73	90	4	5	77	95	8	10	73	90	6	7	75	93	4	5	77	95	5	6	76	94
Virgül İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	57	70	24	30	2	3	79	98	66	82	15	19	56	69	25	31	41	51	40	49	48	59	33	41	42	52	39	48	59	73	22	27
Noktalı Virgül Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	58	72	23	28	5	6	76	94	39	48	42	52	28	35	53	65	30	37	51	63	26	32	55	68	21	26	60	74	36	44	45	56
Kesme İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	57	70	24	30	6	7	75	93	70	86	11	14	68	84	13	16	51	63	30	37	70	86	11	14	50	62	31	38	73	90	8	9,9
İki Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	56	69	25	31	1	1	80	99	9	11	72	89	10	12	71	88	2	3	79	98	2	3	79	98	9	11	72	89	10	12	71	88
Üç Nokta İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	1	1	80	99	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	2	3	79	98	5	6	76	94	0	0	81	100
Soru İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Ünlem İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99
Kısa Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	4	5	77	95	2	3	79	98	10	12	71	88	0	0	81	100	6	7	75	93	2	3	79	98
Uzun Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Eğik Çizgi İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100
Tırnak İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	0	0	81	100	8	10	73	90	1	1	80	99	9	11	72	89	1	1	80	99	1	1	80	99	3	4	78	96
Yay Ayrac İşaretinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlıklar	54	67	27	33	1	1	80	99	4	5	77	95	0	0	81	100	0	0	81	100	0	0	81	100	1	1	80	99	0	0	81	100

“Türkiye Kültür Portalı” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın, kesme (50 il) ve virgül (42 il) işaretinde yapıldığını göstermektedir. Noktalı virgül işaretinin kullanımında yirmi bir, iki nokta işaretinin kullanımında ise dokuz il tarafından hata yapılmıştır. Soru, ünlem, uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin kullanımında hiçbir il hata yapmamıştır.

“Gezilecek Yerler” sayfasındaki analiz sonuçları; en çok hatanın, kesme (73 il) ve virgül (59 il) işaretinde yapıldığını göstermektedir. Noktalı virgül işaretinin kullanımında otuz altı, iki nokta işaretinin kullanımında ise on il tarafından hata yapılmıştır. Üç nokta, soru, uzun çizgi, eğik çizgi ve yay ayraç işaretinin kullanımında hiçbir il hata yapmamıştır. Diğer maddelerdeki hata oranı %1-6’dır.

Genel olarak web sitesi sayfaları incelendiğinde, Atatürk sayfasında maddeler bazında noktalama hatası yapan il sayısının (54-58 il) diğer sayfalara oranla fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, 55 ilin aynı Atatürk sayfası bağlantısını kullanmasından kaynaklanmaktadır. Noktalama hatalarının sayfalara göre dağılımına ilişkin bulgular, en az hatanın kurumsal sayfasında (5-6 il) yapıldığını göstermektedir. Yanlışlığın az olmasının nedeni, kurumsal sayfalarındaki yazıların kısa olmasıyla açıklanabilmektedir. Diğer sayfalarda hata yapan iller, çoğunlukla aynı noktalama hatası maddelerinde (virgül ve kesme işareti kullanımı) yanlışlık yapmıştır.

3.6.3.1. Noktalama Hatalarının Bölgelere Göre Dağılımı

Noktalama hatalarına en sık başvuran bölgelerin hangileri olduğunu tespit etmek amacıyla çapraz tablolardan yararlanılmış ve bulgular Tablo 9’da sunulmuştur. Tabloya göre; Akdeniz Bölgesi’ndeki sekiz ilin tamamında virgül, noktalı virgül ve kesme işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapılmıştır. Uzun çizgi işaretinin kullanılmasında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığını, eğik çizginin kullanılmasında ise sadece 1 ilin yanlışlık yaptığı görülmektedir. Diğer maddelerdeki hata oranı %62-75 arasındadır.

Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki analiz sonuçları; 14 ilin tamamında virgül ve kesme işareti kullanımında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin kullanılmasında hiçbir ilin yanlışlık yapmadığı görülmektedir. Diğer noktalama işaretlerindeki %78,6- 92’luk hata oranı, bu bölgedeki illerin çoğunlukla noktalama hatası yaptığı sonucuna ulaştırmaktadır.

Ege Bölgesi'ndeki analiz sonuçları, sekiz ilin tamamında virgül, noktalı virgül ve kesme işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin kullanılmasında hiçbir il yanlışlık yapmamıştır. Diğer noktalama işaretlerindeki %75'lik hata oranı, illerin bu maddelerde benzer hatalar yaptığını göstermektedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları, dokuz ilin tamamında virgül, noktalı virgül ve kesme işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Diğer maddelerdeki (uzun çizgi ve eğik çizgi dışında) hata oranı %66,7'dir.

İç Anadolu Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 13 ilin tamamında kesme işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Bölgedeki 13 ilin 12'sinde virgül işaretinin, 10'unda ise noktalı virgül işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapılmıştır. Uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin kullanılmasında hiçbir il yanlışlık yapmamıştır.

Tablo 9. Noktalama Hatalarının Bölgelere Göre Dağılımı

Noktalama Hatalarının Bölgelere Göre Dağılımı			Bölge							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	5	12	6	6	7	15	8	59
		%	62,5	85,7	75	66,7	53,8	83,3	72,7	72,8
	YOK	N	3	2	2	3	6	3	3	22
		%	37,5	14,3	25,0	33,3	46,2	16,7	27,3	27,2
Virgül İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	8	14	8	9	12	18	11	80
		%	100	100	100	100	92,3	100	100	98,8
	YOK	N	0	0	0	0	1	0	0	1
		%	0	00	0	0	7,7	0	0	1,2
Noktalı Virgül İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	8	13	8	9	10	17	11	76
		%	100	92,9	100	100	76,9	94,4	100	93,8
	YOK	N	0	1	0	0	3	1	0	5
		%	0	7,1	0	0	23,1	5,6	0,0	6,2
Kesme İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	8	14	8	9	13	18	11	81
		%	100	100	100	100	100	100	100	100
İki Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	6	11	6	6	8	14	9	60
		%	75	78,6	75	66,7	61,5	77,8	81,8	74,1
	YOK	N	2	3	2	3	5	4	2	21
		%	25	21,4	25	33,3	38,5	22,2	18,2	25,9

Tablo 9. (Devamı)

Noktalama Hatalarının Bölgelere Göre Dağılımı			Bölge							Total
			Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
Üç Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Soru İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75,0	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25,0	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Ünlem İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3
Kısa Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	6	11	6	6	5	13	8	55
		%	75	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	67,9
	YOK	N	2	3	2	3	8	5	3	26
		%	25	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	32,1
Uzun Çizgi İşaretinin Eksik/ Fazla Kullanımı	YOK	N	8	14	8	9	13	18	11	81
		%	100	100	100	100	100	100	100	100
Eğik Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	1	0	0	0	0	0	0	1
		%	12,5	0	0	0	0	0	0	1,2
	YOK	N	7	14	8	9	13	18	11	80
		%	87,5	100	100	100	100	100	100	98,8
Tırnak İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	6	12	6	6	5	13	8	56
		%	75	85,7	75	66,7	38,5%	72,2	72,7	69,1
	YOK	N	2	2	2	3	8	5	3	25
		%	25	14,3	25	33,3	61,5	27,8	27,3	30,9
Yay Ayraç İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı	VAR	N	5	11	6	6	5	13	8	54
		%	62,5	78,6	75	66,7	38,5	72,2	72,7	66,7
	YOK	N	3	3	2	3	8	5	3	27
		%	37,5	21,4	25	33,3	61,5	27,8	27,3	33,3

Karadeniz Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 18 ilin tamamında virgül ve kesme işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Bölgedeki 18 ilin 17'sinde noktalı virgül işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapılmıştır. Uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin kullanılmasında hiçbir il yanlışlık yapmamıştır. Diğer noktalama işaretlerindeki %72,2- 83,3'lük hata oranı, bu bölgedeki illerin çoğunlukla noktalama hatası yaptığı sonucuna ulaştırmaktadır.

Marmara Bölgesi'ndeki analiz sonuçları; 11 ilin tamamında virgül, noktalı virgül ve kesme işaretinin kullanılmasında yanlışlık yapıldığını göstermektedir. Uzun çizgi ve eğik çizgi işaretinin kullanımında, bu bölgede de hataya rastlanılmamıştır. Diğer maddelerdeki hata oranının %72,7- 81,8 olduğu görülmektedir.

Genel olarak noktalama hatalarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, Ege ve Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde hata yapan il sayısının diğer bölgelere göre daha fazla olduğu görülmektedir. En az hata yapan bölge ise İç Anadolu Bölgesi'dir.

3.6.3.2. Noktalama Hatalarına İlişkin Örnekler

Noktalama hatalarına ilişkin genel bulgular; en fazla yanlışlığın virgül işaretinin (80 il) ve kesme işaretinin (76 il) kullanılmasıyla ilgili yapıldığı görülmektedir. Aşağıda bu yanlışlara ilişkin örnekler ve açıklamalar yer almaktadır.

Virgül işaretinin eksik/fazla kullanılmasına ilişkin “Kulenin dış yüzeyinde yer alan kabartmada; cepheye gitmekte olan Mehmetçiğin evinden ayrılışı ifade edilmektedir(https://www.ktb.gov.tr/TR-96392/_anitkabir.html, 2021).” cümlesinde virgül kullanılması gerek yerde noktalı virgül kullanıldığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Kulenin dış yüzeyinde yer alan kabartmada, cepheye gitmekte olan Mehmetçiğin evinden ayrılışı ifade edilmektedir.” şeklinde yazılmalıdır. “Özgürlüğün de, eşitliğin de, adaletin de dayandığı ulusal egemenliktir <https://www.ktb.gov.tr/TR-96392/anitkabir.html>, 2021).” cümlesinde ise “Bağlaçlardan sonra virgül işareti kullanılmaz.” kuralına dikkat edilmemiş ve -de bağlacından sonra virgül işaretinin kullanılmasıyla noktalama yanlışlığı yapılmıştır. Cümle, “Özgürlüğün de eşitliğin de adaletin de dayandığı ulusal egemenliktir.” şeklinde yazılmalıdır.

Kesme işaretinin eksik/fazla kullanılması kapsamında “Gülereş Baba Mahallesinde, mezarlığın bulunduğu sırtta yer almaktadır (<https://hakkari.ktb.gov.tr/TR-159139/kulturel-degerler.html>, 2021).” cümlesi ele alınmıştır. Cümlede mahalle kelimesine gelen ek, kesme işaretiyle ayrılmadığı için yanlışlık yapılmıştır. Cümle, “Güle-

reş Baba Mahallesi’nde, mezarlığın bulunduğu sırtta yer almaktadır.” şeklinde yazılmıştır.“1349 da Karakoyun’lulara bağlanmayı kabul etmeleri ile durulur (<https://sirnak.ktb.gov.tr/TR-56420/ilceler.html>, 2021).” cümlesinde ise hem kesme işareti eksikliği hem de fazlalığı bulunmaktadır. Cümle, “1349’da Karakoyunlulara bağlanmayı kabul etmeleri ile durulur” şeklinde yazılmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir toplumda dilin doğru kullanımı, milli kimliğin korunması açısından en önemli konulardan biridir. Dilin doğru kullanımı ayrıca işletmelerin ve/veya destinasyonların pazarlanması açısından da oldukça önemlidir. Pazarlama iletişiminde kullanılan yazılı araçlardaki dil hataları, ilgili kurumlara/kuruluşlara hedef kitlenin gözünde olumsuz bir imaj çizmektedir. Hedef kitlede, özellikle de dilin doğru kullanımına duyarlı kesimlerde bilgisizlik, özensizlik, yetersizlik, hatta dile saygısızlık vb. algılar oluşabilmektedir (Koehn, 2003; Müller vd. 2019; Schindler ve Bickart, 2012). Bu durum tüm kurumlar ve kuruluşlar (turizm işletmeleri dahil) için geçerli olmakla birlikte, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri açısından özel bir önem arz etmektedir. Zira bu kurumlar kültürün bir ögesi olan dilin korunmasından ve şehirlerin imajının güçlendirilip etkili bir şekilde pazarlanmasından ve yönetilmesinden sorumludurlar. Böyle kurumların dilin doğru kullanımı konusunda özel bir çaba harcamaları gerekmektedir. Ancak araştırma öncesinde İKTM'lerin web sitelerinde yapılan ön incelemeler, Türkçe kullanımı noktasında bazı sorunlar olduğuna işaret etmiştir. Oysa web siteleri günümüzde insanların temel bilgi edinme mecrası haline gelmiş, buna bağlı olarak tüm işletmelerin ve kamu kurumlarının da temel iletişim aracı durumuna gelmiştir. Bu kapsamda, böylesine sıklıkla kullanılan bir mecrada, İKTM'ler gibi kültürün korunması ve ilgili şehirlerin pazarlanması ve yönetiminden sorumlu kurumların, yazı dili kullanımına ne ölçüde dikkat ettiği önemli bir soru haline gelmiştir. Bu noktadan hareketle çalışmada, Türkiye'deki tüm İKTM'lerin web sitelerinin Türkçe yazı dili açısından ne ölçüde yeterli olduğunun belirlmesine çalışılmıştır.

Web sitelerinin incelemesi, yazım yanlışlıkları, anlatım bozuklukları ve noktalama hataları şeklinde üç ana başlık altında ele alınmıştır. Bu kapsamda, ilgili başlıklar altında yer alan yazı dili hatalarının web sitelerinde yer alıp almadığı 1-0 (var-yok) tekniğiyle tespit edilmiş, elde edilen veriler tanımlayıcı analizlerle incelenmiştir. Bulgular, İKTM'lerin web sitelerinde en sık başvuru alan yazım yanlışlarının; büyük harflerin kullanımı, kısaltmaların ve birleşik sözcüklerin yazımı maddelerinde; en sık başvuru alan

anlatım bozukluğu türlerinin sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, ek yanlışlığı/ fazlalığı/ eksikliği ve bağlaçlarla ilgili hatalar maddelerinde yapıldığını göstermektedir. En sık karşılaşılan noktalama hataları ise virgül ve kesme işareti kullanımı maddelerinde olmuştur. Ana başlıklar açısından bakıldığında; anlatım bozukluklarının daha fazla gözlemlendiği, ardından sırasıyla noktalama hataları ve yazım yanlışlıklarının geldiği ifade edilebilir. Bu bulgular önceki çalışmalarla karşılaştırıldığında benzerlikler görülmektedir. Örneğin, ders kitaplarındaki yazım hataları üzerine yapılan araştırmalar (Esengül, 2006; Demirci, 2009) ve öğrencilerin yazılı kâğıtlarını dil hataları açısından inceleyen araştırmalar (Alkan, 2007; Dölek, 2016) anlatım bozukluğu hataların yazım ve noktalama hatalarına göre daha çok yapıldığını ortaya koymuştur. Bu kapsamda, Türkiye’de yazım yanlışlığı, anlatım bozukluğu ve noktalama hataları konularındaki yazı dili hatalarının; İKTM’lerin web sitelerine de yansıdığı görülmektedir. Bu durum, Türkçe konusunda gerek derslerde gerekse diğer alanlarda benzer hataları yapan insanların web sitesi içeriği oluştururken de bu hataları yaptıkları şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada ilgili yazı dili hatalarının web sitelerindeki sayfalara göre dağılımı da incelenmiştir. Yazım, noktalama ve anlatım bozukluğu başlıklarında, en fazla hatanın Atatürk sayfasında yapıldığı görülmüştür. En az hata ise kurumsal sayfasında gözlenmiştir. Bu durum, 55 ilin aynı Atatürk sayfası bağlantısını kullanmasından kaynaklanmaktadır. En az hatanın kurumsal sayfasında yapıldığı görülmektedir. Yanlışlığın az olmasının nedeni, kurumsal sayfalarındaki yazıların daha az olmasıyla açıklanabilmektedir.

Bölgeler bazındaki incelemelere bakıldığında, üç başlıkta da (yazım hataları, anlatım bozuklukları, noktalama hataları) Ege ve Marmara Bölgesi’nin en fazla hata yapılan bölgeler olduğu, en az hata yapan bölgenin ise genellikle İç Anadolu Bölgesi olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Doğu Anadolu Bölgesi’nin web sitelerinde de sıklıkla dil hatalarına rastlanılmıştır. Doğu Anadolu Bölgesi’ne ilişkin bulguları PISA ve TÜİK verileri çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. PISA 2009, 2012, 2015 verileri ve 2008-2015 yılları arasında TÜİK eğitim verilerinin bölgelere göre değerlendirilmesinde; Doğu Anadolu Bölgesi’nin eğitim verilerinin Türkiye ortalamasının altında yer aldığı raporlanmıştır. Aynı değerlendirme, okuma başarısında genel olarak en yüksek olan bölgenin İç Anadolu Bölgesi olduğunu göstermektedir (Kıbrıslıoğlu ve Gelbal, 2018: 1204). Bu durum bölgelerin eğitimdeki genel başarı durumunun kamu kurumlarına da

yansıdığını göstermektedir. Türkiye’de memurların kendi şehirlerinde çalışmak için nakil taleplerinde bulundukları ve sıklıkla nakledildikleri düşünüldüğünde, ilgili bölgelerde genellikle o bölgenin insanının çalıştığı dolayısıyla Türkçe birikimleriyle web sitesi içeriklerini hazırladıkları varsayılmaktadır. Ege ve Marmara Bölgeleri’ndeki yazım hatası oranının fazla olması ise bu bölgelerdeki illerin Türkiye’nin turizm hareketliliğinin en yoğun yaşandığı iller olmasına bağlı olarak web sitesi içeriklerinin de oldukça zengin olmasıyla ilgili olduğu ifade edilebilir. Sınırlılıklar başlığında da ifade edildiği gibi, bazı şehirlerin web siteleri çok sınırlı düzeyde içeriğe sahipken bazılarının yazılı içeriği oldukça geniştir. Bu durum, içeriği az olanın daha az yapmasıyla, içeriği fazla olanın daha çok hata yapmasıyla sonuçlanabilmektedir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlardan hareketle İKTM’lere ve bundan sonra bu konuda araştırma yapacak kişilere bazı önerilerde bulunulabilir. İKTM’lere yönelik önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Türkçe dilinin kültürel bir değer olarak görülmesi ve korunması için öncelikle devlet kurumlarının dil farkındalığını kazanması ve kendi görev alanlarında Türkçe dilini doğru bir şekilde kullanarak örnek olmaları gerekmektedir.
- İKTM’ler, bu çalışmada kullanılan “Türkçe Yazı Dili Ölçeğini” kullanarak uzman kişilerin yardımı ile belirli aralıklarla web sitesi incelemelerini yapmalı ve gerekli düzeltmeleri gerçekleştirmelidir. Bu kapsamda, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Türkçe dili yeterliliğine sahip çalışanlar bu iş için görevlendirilebilir veya Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak, sürekliliği olan bir çalışma yürütülebilir. Bu öneri Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın diğer alt birimleri başta olmak üzere, tüm kamu kurumları için ve özel sektör işletmeleri (turizm işletmeleri dahil) için de geçerlidir. Bakanlığın turizm işletmeleri ve destinasyon yönetim örgütlerinin Türk dilini doğru kullanma noktasında özendirici çalışmalar yürütmesi etkili olacaktır.
- İlgili inceleme ve düzeltmelerin ardından Türkçeye verilen önemi göstermek amacıyla özellikle kamu kurumlarının web sitelerinde ana sayfasının bir yerine “Bu web sitesi Türkçe yazı dili denetiminden geçirilmiştir.” şeklinde bir ifade eklenebilir. Bunun için logo vb. bir görselden de yararlanılabilir.
- İKTM’lerde özellikle tanıtımdan sorumlu çalışanların Türkçe yeterliliklerine dikkat edilmelidir. Bu kapsamda, öncelikle ilgili çalışanların Türk dilinin ko-

runması konusundaki duyarlılıkları arttırılmalı, ardından Türkçe yeterliliklerinin arttırılması için eğitim çalışmaları yürütülmelidir. Ayrıca bu tür çalışmalar, Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ortaklığı ile "Türk Dili Seferberliği" gibi proje kapsamında, kamu kurumları başta olmak üzere tüm ülke geneline yayılmalıdır.

- İKTM'lerin web sitelerinde, Türk dili hatalarının düzeltilmesine ilişkin yürütülecek çalışmalara, en fazla hataya rastlanılan Atatürk sayfalarından başlanması yerinde olacaktır. Zira en fazla Türkçe dili hatasına, Türkçeye büyük önem veren ve bu kapsamda Türk Dil Kurumu gibi bir değeri ülkeye kazandıran bir lider hakkında bilgiler verilen bu sayfalarda yer verilmesi bir tezat olarak karşımızda durmaktadır. Dahası şehirlerin çoğunda aynı içeriğin kullanılması hataların ülke geneline yayılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda, hem Türkçeye gösterilen hem de Atatürk'e gösterilen saygının bir gereği olarak önceliğin bu sayfalara verilmesi önerilmektedir.
- Yukarıda sıralanan genel önerilerin yanı sıra, bulgulara öne çıkan bazı konulara ilişkin kısa vadede gerçekleştirilebilecek detaylı öneriler sunulabilir. Bu önerileri şu şekilde ifade etmek mümkündür.
 - ✓ İKTM'lerin web sitelerinde yöresel ağızda kullanılan kavramların karşılıkları parantez içinde verilmelidir. Ayrıca Türkçe dilinin zenginliğini ortaya çıkarmak için kültür sayfalarında her ile ait Türkçe yerel sözlük oluşturulabilir.
 - ✓ İKTM'lerin web siteleri incelendiğinde TDK'nin 2016 yılında değiştirdiği "Kurum ve kuruluş adlarına getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmaz." kuralına dikkat edilmediği, bu bağlamda da web sayfalarının güncellenmediği tespit edilmiştir. Gerekli güncellenmelerin İKTM'ler tarafından yapılması önerilmektedir.
 - ✓ Bulgular sözcüklerin sıklıkla yanlış yazıldığını göstermektedir. Bu bağlamda yazı dili denetim seçeneğinin kullanılmadığı düşünülmektedir. İKTM'lerin yazı dili denetimi seçeneğini kullanması ve uygun düzeltmeleri yapması önerilmektedir.
 - ✓ Bulgular, kısaltmalarla ilgili yanlışlıkların çok fazla olduğu göstermektedir. Bu durumun temel nedeni, "Ölçü birimlerinin uluslararası kısaltma-

ları kullanılır. Bu kullanımlarda nokta işareti kullanılmaz ve ekler sözcüğün okunuşuna göre getirilir.” kuralına dikkat edilmemesidir. İKTM’lerin bu kuralara dikkat ederek gerekli güncellemeleri yapması önerilmektedir.

Bundan sonra bu alanda araştırma yapacak kişilere, bu çalışmada geliştirilen “Türkçe Yazı Dili Ölçeği”ni kullanarak turizm sisteminin diğer paydaşları üzerinde benzer çalışmalar yürütmeleri önerilebilir. Örneğin yine Türk dilini doğru kullanması gereken kurumlardan olan turizm eğitimi kurumlarının web siteleri veya kurumsallaşmış konaklama işletmelerinin web siteleri bu teknikle incelenebilir. Ayrıca turizm meslek örgütleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı, THY vb. bazı büyük kurumların web siteleri veya diğer yazılı yayın organlarına yönelik çalışmalar yürütülebilir. Bunun yanı sıra, yazı dili hatalarının müşterilerin satın alma niyetlerine ve ilgili kurumun itibarına nasıl yansıdığına ilişkin araştırmaların yürütülmesi, bu hataların müşteri/ziyaretçi nezdindeki öneminin ortaya koyulması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. H. (2002). Türkçenin güncel sorunları. 20 Mart 2021 tarihinde <http://turkoloji.cu.edu.tr/DIL%20SORUNLARI/02.php> adresinden erişildi.
- Akalın, Ş.H. (2003). Türkçenin teknik terim zenginliği. 19 Şubat 2021 tarihinde <http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/akalin.pdf> adresinden erişildi.
- Akar, A. (2005). Türk dili tarihi. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Akbaba, R. S. ve Yalçın, S. K. (2016). 6. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinde görülen hataların sınıflandırılması. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 5(3), 1320-1338.
- Akbayır, S. (2007). Dil ve diksiyon yazılı ve sözlü anlatım bozuklukları. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aksan, D. (1994). Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim I. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksoy, Ö.A. (2008). Dil yanlışları. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Aksungur, A.G. (2008). Turizmde markalaşma ve tanııtma faaliyetlerinin önemi: ıspanya ve Türkiye'nin karşılaştırmalı analizi. Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Aktaş, E. ve Şentürk, L. (2014). Sosyal medyada Türkçenin kullanımı üzerine nitel bir araştırma. VI. Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayı, Niğde.
- Aktaş, Ş. (2010). Dilin doğru ve güzel kullanımı üzerine. 12 Şubat 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/156980> adresinden erişildi.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2005). Yazılı ve sözlü anlatım. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2010). Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alkan, Z.N. (2007). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım hataları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Aslan, Z., Güneren, E. ve Çoban, G. (2014). Destinasyon markalaşma sürecinde yöresel mutfağın rolü: Nevşehir örneği. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 2(4), 3-13.

- Atasoy, Ö.A. (2018). Somut olmayan kültürel mirasın korunmasında icracı kurum T.C. kültür ve turizm bakanlığının çalışmaları üzerine bir değerlendirme, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Atıf, Ö. (2018). Konaklama işletmelerinin web sayfa tasarımlarının pazarlama uygulamaları açısından incelenmesi: Eskişehir örneği. *Journal of Turkish Tourism Research*, 2(1), 15-26.
- Aytaş, G. ve Çeçen, M. A. (2010). Ana dili öğretiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 77-89.
- Babacan, M. (2010).Yazılı ve sözlü anlatım (4. bs.). İstanbul: Akademik Kitaplar Yayınları.
- Bahadır, H. (2005). Roman hikâye ve günlük gazetelerdeki anlatım bozuklukları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bahar, M. (2006). Teorik gramer bilgisi ile yazılı anlatım bozukluğu arasındaki ilişki.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Banguoğlu, T. (2004). Türkçenin grameri. Ankara: TDK Yayınları.
- Başaran, M. ve Erdem, İ . (2009). Öğretmen adaylarının güzel konuşma becerisi ile ilgili görüşleri üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 743-754.
- Berberoğlu, G. ve Tuncer Ç. Ö. (2009). Türkçe okuduğunu anlama becerileri. *Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Dergisi*, 5, 10-18.
- Bilgen, S. (2007). Dil kirliliği. 10 Şubat 2021 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/1246416-Dil-kirliligi-s-bilgen-tbmm-turk-dili-komisyonu-16-nisan-2007.html>. adresinden erişildi.
- Bilgin, M (2002). Anlamdan anlatıma Türkçemiz. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bozkurt, F. (2002), Türklerin dili. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınevi.
- Büyükerşen, G. (2000). Türkiye’deki bankaların web sitelerinde kurumsal kimlik. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Cengiz, G. ve Akkuş, Ç. (2015). Erzurum ili turizm işletmeleri web kullanımı ve web sitelerinin değerlendirilmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29 (3), 441-457.
- Cinnioğlu, H. ve Polat, D. (2016). Türkiye'deki il kültür ve turizm müdürlüklerinin Facebook sayfalarının içerik analiziyle incelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13 (2), 36-49.

- Çakır, H. ve Topçu, H. (2005). Bir iletişim dili olarak internet. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 71-96.
- Çakır, M. ve Yalçın, E. A. (2012). Kültür ve turizm tanıtımında bir araç olarak internet kullanımı. 15 Kasım 2020 tarihinde <http://teftis.kulturturizm.gov.tr-/Eklenti/4715,kultur-ve-turizm-bakanliginda-bir-arac-olarak-internet-.pdf> adresinden erişildi.
- Çelikipazu, E.E. (2006). Erzurum merkez ilçe ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, 173, 39-49.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2014). Türkçe dili el kitabı. 19 Aralık 2020 tarihinde https://www.academia.edu/13985595/T%C3%BCrk_Dili_El_Kitab%C4%B1 adresinden erişildi
- Demirci, M. (2001). Türkçe eğitiminde yabancı dilin işlevi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Demirci, N. (2009). 2006 yılı Türkçe öğretim programına göre hazırlanan 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil yanlışları ve anlatım bozuklukları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi (5. bs.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirezen, M. (2003). Yabancı dil ve ana dil öğreniminde kritik dönemler. Dil Dergisi, 118, 5-15.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). Metin dilbilim ve Türkçe öğretimi uygulamalı bir yaklaşım, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doğu, İ. (2008). Halkla ilişkilerde yeni iletişim teknolojilerinin kullanılması: Kadıköy ve Beyoğlu ilçe belediyelerinin kurumsal web sitesi analizi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Dökmen, Ü. (1994). Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma. İstanbul: MEB. Yayınları.

- Dölek, O. (2016). Akran etkileşimine dayalı yazma etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Duğan Ö. ve Aydın B.Ö. (2018). Sosyal medyanın turizmde tanıtım amaçlı kullanımı: T.C. kültür ve turizm bakanlığı örneği. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(1), 1-13.
- Eker, S. (2006). Çağdaş Türk dili (2. bs.). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Elbir B. ve Yıldız, H. (2012). İlköğretim yazma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarının değerlendirilmesi. 20 Aralık 2020 tarihinde https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/9383/makaleler/30/arastrmx_9383_30_pp_1-11_0.pdf adresinden erişildi.
- Ercilasun, A. B. (2004). Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, M. (1993). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Basın Yayım Tanıtım.
- Ergin, M. (1998). Liseler için Türk dili kompozisyon. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Dağıtım.
- Ergin, M. (2000). Üniversiteler için Türk dili. İstanbul: Bayrak Basım Dağıtım.
- Ergin, M. (2005). Türkiye'nin bugünkü meseleleri (9. bs.). Ankara: TKAE Yayınları.
- Ergin, M. (2013). Orhun abideleri. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Ergin, S. (2009). İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini kullanma becerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Esengül, M. (2006). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil ve anlatım yanlışları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Fogg, B. J. (2001). What makes web sites credible? a report on a large quantitative study in: Proceedings of The SIGCHI Conference On Human Factors in Computing Systems, 61–68.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. 15 Kasım 2020 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/68252> adresinden erişildi.
- Göker, O. (2001). Uygulamalı Türkçe bilgileri. Ankara: MEB Yayınları.
- Gülensoy, T. (2000). Türkçe el kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gülsevin, G. ve Boz, E. (2006). Türk dili ve kompozisyon I-II. Konya: Tablet Yayınları.

- Gündüz, B. (2015). Üniversite 1. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve eleştirel okuma becerileri üzerine bir durum çalışması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Güneş, F. (2007). Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırma Dergisi, 3(3), 119-128.
- Güneş, S. (2002). Türk dil bilgisi. İzmir: Altındağ Matbaası.
- Güneş, Z. (2007). Noktalama işaretleri. 25 Kasım 2020 tarihinde <http://www.aof.edu.tr/kitap/10ltp/2272/unite11.pdf> adresinden erişildi.
- Güneş, Z. (2007). Yazım kuralları. 17 Kasım 2020 tarihinde <http://www.aof.edu.tr/kitap/10ltp/2272/unite10.pdf> adresinden erişildi.
- Güngör, E. (2009). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Hilbrink, E. M. (2017). 'The hotel were graet': the effects of valence and language errors on the attitude towards the hotel, review credibility, booking intention and eWOM intention of consumers. Master's thesis, University of Twente.
- <https://adana.ktb.gov.tr/TR-235993/adana-kultur-varliklarini-koruma-bolge-kurulumu-mudurlugu.html>, 20.11.2020.
- <https://adana.ktb.gov.tr/TR-60704/html>, 20.12.2020.
- <https://agri.ktb.gov.tr/TR-122233/nuhun-gemisi-efsanesi.html>, 26.12.2020.
- <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclar>, 20.12.2020
- [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)Kullanim-Arastirmasi](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)Kullanim-Arastirmasi), 20.12.2020
- https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Population_and_population_change_statistics#Population_change_at_national_level, 25.02.2021.
- <https://edirne.ktb.gov.tr/TR-110703/eski-cami.html>, 25.01.2021.
- <https://hakkari.ktb.gov.tr/TR-159139/kulturel-degerler.html>, 27.01.2021.
- <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71026/nufus.html>, 01.04.2021.
- <https://kirsehir.ktb.gov.tr/TR-64759/oyun.html>, 06.04.2021.

<https://sirnak.ktb.gov.tr/TR-56420/ilceler.html>, 10.05.2021.

<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.htm>, 15.05.2021.

<https://wearesocial.com/digital>, 15.11.2020.

<https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf>, 17 Ocak 2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96132/teskilat-semasi.htm>, 07.04.2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96134/tasra-teskilati.html>, 08.04.2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96346/selanik-ataturk-evi.html>, 08.04.2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96392/anitkabir.html>, 09.04.2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96392/anitkabir.html>, 09.04.2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96479/ataturk-icin-diyorlar-ki.html>, 10.04.2021.

<https://www.ktb.gov.tr/TR-96495/ingiltere.html>, 11.04.2021.

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/afyonkarahisar/nealinir/afyon-ekmegi>, 27.12.2020.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, 15.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/category/icerik/yazim-kurallari>, 05.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/sikca-sorulan-sorular/kurum-ve-kurulusadlarindan-sonra-gelen-ekler-kesme-isareti-ile-ayrilir-mi>, 28.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/buyuk-harflerin-kullanildigi-yerler>, 06.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/duzeltme-isareti>, 05.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/ek-fiilin-yazilisi>, 04.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/ikilemelerin-yazilisi>, 25.11.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar>, 08.12.2020.

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/pekistirmeli-sozlerin-yazilisi>, 06.04.2021

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari-kisaltmalar>, 07.04.2021.

<https://www.diyarbakir/mesudye-medresesi.html>, 20.01.2021.

Hunutlu, Ü. (2007). Lise birinci sınıflarda öğrencilerin yaptıkları anlatım bozuklukları ve bunların giderilmesinde kullanılan metotlar. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- İçöz, O., İ. Tavmergen. ve P. Özdemir. (1998). Hizmet pazarlamasında internet kullanımı. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(3), 27-40.
- İlaslan, B. (2007). Ortaöğretim ikinci sınıf öğrencilerinde görülen yazılı anlatım bozukluklarının giderilmesi için çeşitli öneriler- kalecik/ pursaklar örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- İnam, Ö. (2002). Kurumsal kimlik web sitelerinin etkileşimin boyutları açısından çözümlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- İşcan, A. (2018). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. Ankara: Pegem Akademi.
- İşcan, A. ve Kolukısa, H. (2005). İlköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretiminin durumu, sorunları ve çözüm önerileri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(1), 299-308.
- Jansen, F., ve Roo, E. (2012). Fouten tellen. deinvloed van de dichtheid van dtfouten op de lezerswaardering. Neerlandistiek.nl, 12(2), 1-30.
- Kaplan, M. (2005). Kültür ve dil. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karahan, Y. (2018). Türklerin dünyası. 19 Aralık tarihinde <https://www.yenidenergenekon.com/wpcontent/uploads/2018/01/T%C3%9CRKLER%C4%B0ND%C3%9CNYASI-K%C4%B0TABI-YILMAZ-KARAHAN-1.pdf> adresinden erişildi.
- Karahisar, T. (2013). Dijital nesil, dijital iletişim ve dijitalleşen (!) Türkçe, AJIT- e: online. Academic Journal of Information Technology, 4(12).
- Karakuş İ. (2002). Türkçe Türk dili ve edebiyatı öğretimi. Ankara: Can Yayınevi.
- Kavcar, C., Oğuzkan F. ve Sever S. (2004). Türkçe öğretimi (7. baskı).Ankara: Engin Yayınevi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Aksoy, Ö. (2007). Yazılı ve sözlü anlatım(6. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kayaalp, İ. (1998). İletişim ve dil. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kaygusuz, T. (2006). İlköğretim ikinci kademedeki Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine bir araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kazancı, M. (2004). Kamuda ve özel kesimde halkla ilişkiler. Ankara: Turhan Kitabevi.

- Kıbrıslıoğlu U. N, Gelbal, S . (2018). Pisa ve tük verileri çerçevesinde Türkiye’de eğitimde eşitsizlik. Kastamonu Eğitim Dergisi, 26 (4) , 1195-1206.
- Kloet, L., Renkema, J. ve Van Wijk, C. (2003). Waarom foutloos schrijven? Het effect van taalfouten op tekstwaardering, imago en overtuigingskracht. Studies in Taalbeheersing, 1, 270-279.
- Koç, R. (2007). Tanzimat ve meşrutiyet dönemi aydınlarının Türk dilinin eğitime ve yapısına bakışları. 15 Aralık 2020 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/33021> adresinden erişildi.
- Koehn, D. (2003). The nature of and conditions for online trust. Journal of Business Ethics, 43(1), 3-19.
- Komisyon (2000). İmlâ kılavuzu. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, A. (2003). Araştırma yöntem ve teknikleri. 18 Mart 2021 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/211068166-Unite-arastirma-yontem-ve-teknikleri-ii-icin-dekiler-hedefler-nitel-arastirmada-veri-analizi-raporlastirma-ve-nitelverilerin-sayisal-analizi.html> adresinden erişildi.
- Korkmaz, Z. (2003). Türkiye Türkçesi üzerindeki gramer çalışmaları ve bu çalışmaların günümüzdeki durumu. 13 Aralık 2020 tarihinde <http://www.akmb.gov.tr/turkce-books/v.t.kongresi/dil%20cilt%20ı/zeynep%20korkmaz.html> adresinden erişildi.
- Korkmaz, Z., Ercilasun, A.B., Gülensoy, T., Parlatır, İ., Zülfikar ve H., Birinci, N. (2007). Türk dili ve kompozisyon bilgileri. Ankara: Ekin Kitabevi.
- Korkut, O. (2012). Çankaya ilçesi milli eğitim müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarına ait web sitelerinin grafik tasarım açısından incelenmesi ve örnek web sitesi tasarımı hazırlanması. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Ankara.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe dersi (6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı. 25 Aralık 2020 tarihinde <https://alonot.com/wp-content/uploads-2018/12/2006T-%C3%BCrk%C3%A7%C3%96%C4%9FretimProgram%C4%B1.pdf> adresinden erişildi.
- MEB (2009). Türkçe dersi öğretim programı. 12 Ocak 2021 tarihinde <http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2009.pdf> adresinden erişildi.
- MEB (2018). Türkçe dersi öğretim programı 15 Ocak 2021 tarihinde http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce_2018.pdf adresinden erişildi.

- MEB (2019). Türkçe dersi öğretim programı. 12 Ocak 2021 tarihinde <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2019571639225302T%C3%BCrk%C3%A7e%2%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> adresinden erişildi.
- Mermer, A. (2009). Dil ve edebiyat Türkler ve Türkçenin tarihi gelişimi. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Müller, B., Martin-Lacroux, C., Lacroux, A. (2019). What a pity, there are so many errors! what mistakes really matter to consumers?. Proceedings of the European Marketing Academy, 48th, (9344).
- Öner, S. (2006). Örneklerle kompozisyon düzenli yazma ve konuşma sanatı. İstanbul: Kuşak Matbaası.
- Özbay, M. (2003). Türkçe özel öğretim yöntemleri II. Ankara: Öncü Kitap..
- Özbay, M. (1995). Ankara merkez ortaokullarındaki üçüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Özdemir, E. (1983). Sözlü-yazılı anlatım sanatı(kompozisyon). İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Özdemir, G. (2007). Destinasyon pazarlamasında internetin rolü. Journal of Yaşar University, 2 (8), 889-898.
- Öztürk, Y. (2013). Destinasyon yönetimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özüpek, M. N. (2010). Belediyelerin halkla ilişkiler çalışmalarında internet kullanımı: büyükşehir belediyeleri web siteleri üzerine uygulamalı bir çalışma. Selçuk İletişim Dergisi, 6 (3), 196-205.
- Özyetkin, A. M. (2006). Tarihten bugüne Türk dili eski Türk dili araştırmaları. Adana: Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi.
- Pekaz, K. (2007). İlköğretim sekizinci sınıf yazılı anlatımlarındaki ses olayları, imla hataları ve anlatım bozukluklarının düzeltilmesinde anlatım bozukluklarının düzeltilmesinde ipucu ve geribildirim teknikleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Rızaoğlu, B. (2004). Turizm pazarlaması. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Sağır, M. (2002). İlköğretim okullarında Türkçe dilbilgisi öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Sarı, Y. ve Kozak, M. (2005). Turizm pazarlamasında internetin rolü: destinasyon web siteleri için bir model önerisi. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 2(9), 248-271.
- Saussure, F.D.(1976). Genel dil bilim dersleri. (B. Vardar, Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Schindler, R. M. ve Bickart, B. (2012). Perceived helpfulness of online consumer reviews: the role of message content and style. *Journal of Consumer Behaviour*, 11(3), 234-243.
- Sis, N. (2006). Türkçenin çağdaş sorunları: medya dili sorunu. İstanbul: Divan Yayınevi.
- Stiff, C. (2012). Watch what you write: How errors in feedback influence consumer attitudes and behavior. *Journal of Internet Commerce*, 11(1), 41-67.
- Şahin, İ. (2007). Yeni ilköğretim 1. kademe Türkçe programının değerlendirilmesi. *İlköğretim Online Dergi*, 6(2), 284-304.
- Şamlıoğlu, K. (2011). On ikinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozuklukları üzerine bir çalışma: Ardeşen ilçesi örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şengül, M. (2011). İlköğretim II. Kademe Türkçe Öğretiminde Yazma Becerilerine Yönelik Öğretim ve Ölçme -Değerlendirme Yaklaşımlarının Uygulamadaki Etkiliğinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Şimşek Evren E. (2016). Otel işletmelerinin potansiyel çalışanlara yönelik izlenim yönetimi taktikleri: web sitelerinin analizi.Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Şimşek, R. (1997). Türk dili 3. İstanbul: Şimşek Yayınları.
- Şuataman, Ö. (2013). Ana dili kullanımına verilen önem. *Basın-Yayında Türk Dili. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(2), 407-416.
- Taş, M., Akkaşoğlu, S. ve Akyol, C. (2018). Turizm işletmelerinde bilgi teknolojileri kullanımı kapsamında seyahat acentesi web sitelerinin incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (66), 207-221.

- Taştepe, R. (2019). Sosyal medyanın bir destinasyon tanıtım aracı olarak kullanılması: il kültür ve turizm müdürlükleri üzerinde bir araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Tekin, T. (1995). Orhon Türkçesi grameri. Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:9.
- Temur, T ve Vuruş, N. (2009). İnternet (genel ağ) ortamında Türkçenin kullanımına ilişkin bir çözümleme. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(22), 232-244.
- Tosun, C. (2005). Dil zenginliği, yozlaşma ve Türkçe. Journal of Language and Linguistic Studies, 1 (2), 136-153.
- Türk Dil Kurumu (2005). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2017) İlköğretim okulları için yazım kılavuzu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Eğitim Derneği (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri 27 Kasım 2020 tarihinde https://www.ted.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/-Turkiyede_Okul_Oncesi.pdf adresinden erişildi.
- Uygur, S. M., Sürücü, Ç. ve Sergen, Y. (2018). Yiyecek içecek işletmelerinin dijital pazarlama açısından incelenmesi: Ankara ili örneği. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 2(Ek1), 157-176.
- Ünalan, Şükrü (2005), Dil ve kültür (3. bs).Ankara: Nobel Yayınevi.
- Üstüner, A. (2015). Türkçenin tarihî gelişmesi. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- [www. kulturportali. gov.tr/turkiye/artvin/satlel-kalesi](http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/artvin/satlel-kalesi), 20.12.2020.
- [www. kulturportali.gov.tr/ turkiye/ diyarbakir/behram-pasa-cam](http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/diyarbakir/behram-pasa-cam), 20.01.2021
- www.mevzuat.gov.tr, 16.11.2020.
- Yalçın, C. (2005). Güzel konuşma ve yazma kılavuzu. Ankara: Platin Yayıncılık.
- Yaman, H. ve Erdoğan, Y. (2007). İnternet kullanımının Türkçeye etkileri: Nitel bir araştırma. Journal of Language and Linguistic Studies, 3(2), 237-249.
- Yavuzer, H. (2001). Ana-baba okulu (9.bs). Ankara: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B., Köse, E. ve Korkut, Ş. (2009). Hacettepe üniversitesi ve Bilkent okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Türk Kütüphaneciliği, 23(1), 22-51.

- Yurdakul, B. N. ve Öksüz, B. (2007). Hastanelerde bir tanıtım aracı olarak “web” siteleri: İzmir ili eğitim hastaneleri ve özel hastanelerin kurumsal “web” sitelerinin kıyaslamalı analizi. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 5(1),118-134.
- Zafiroopoulos, C. ve Vrana, V. (2006). A framework for the evaluation of hotel websites: The case of Greece. Information Technology and Tourism, 8(3-4), 239-254.

EKLER

Ek 1. Uzman Görüş Formu

İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin Web Sitelerinin Türkçe Yazı Dili Kullanımı Açısından Değerlendirilmesi başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında "Türkçe Yazı Dili Ölçeği" geliştirmeye çalışmaktayım. Bu kapsamda ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesi için uzman görüşünüze ihtiyaç duymaktayım. Lütfen aşağıdaki yazı dili hatalarına ilişkin maddelerin "Türkçe Yazı Dili Ölçeği" için gerekli olup olmadığını değerlendiriniz. Varsa, önerilerinizi açıklama kısmına yazınız.				
Hata Boyutları	Hatalar	Gerekli	Gereksiz	Açıklama
Yazım Hataları	Düzeltilme İşaretinin Kullanımındaki Yanlışlıklar			
	Soru Eki –mi Ekinin Yazımında Yanlışlıklar			
	–ki Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar			
	–de Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar			
	Kısaltmaların Yazımındaki Yanlışlıklar			
	Birleşik Sözcüklerin Yazımındaki Yanlışlıklar			
	Sayıların Yazımında Yapılan Yanlışlıklar			
	Tarihlerin Yazımında Yanlışlıklar			
	Büyük Harflerin Kullanımındaki Yanlışlıklar			
	İkilemelerin Yazımı			
	Pekiştirilen Kelimelerin Yazımı			
	Ek Fiilin Yazımındaki Yanlışlıklar			
	İle'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar			
	Noktalama Hataları	Nokta İşaretinin Yanlış Kullanımı		
Virgül İşaretinin Yanlış Kullanımı				
Noktalı Virgül İşaretinin Yanlış Kullanımı				
Kesme İşaretinin Yanlış Kullanımı				
İki Nokta İşaretinin Yanlış Kullanımı				
Üç Nokta İşaretinin Yanlış Kullanımı				

EK 1. (Devamı)

Hata Boyut-ları	Hatalar	Gerekli	Gereksiz	Açıklama
	Soru İşaretinin Yanlış Kullanımı			
	Ünlem İşaretinin Yanlış Kullanımı			
	Kısa Çizgi İşaretinin Yanlış Kul-lanımı			
	Uzun Çizgi İşaretinin Yanlış Kul-lanımı			
	Eğik Çizgi İşaretinin Yanlış Kul-lanımı			
	Tırnak İşaretinin Yanlış Kullanımı			
	Yay Ayrac İşaretinin Yanlış Kul-lanımı			
Anlatım Bo-zuklukları	Gereksiz Sözcük Kullanımı			
	Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanıl-ması			
	Anlam Belirsizliği			
	Sözcüğün yanlış anlamda kulla-nılması			
	Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kul-lanılması			
	Deyim Yanlışlıkları			
	Mantık Hataları			
	Tekrarlanan İfadeler			
	Anlamayı Güçleştiren Uzun Cüm-leler			
	Ek Yanlışlığı/Eksikliği/Fazlalığı			
	Çatı Uyumsuzluğu			
	Özne Eksikliği			
	Nesne Eksikliği			
	Dolaylı Tümleç Eksikliği			
	Zarf Tümleci Eksikliği			
	Bağlaçlarla İlgili Hatalar			
	Yüklem Eksikliği			
	Özne- Yüklem Uyumsuzluğu			
	Kip ve Kişi Uyumsuzluğu			
	Tamlama Yanlışlıkları			
	Fiilimsi Yanlışlıkları			
	Ek Eylem Eksikliği			

Ek 2. Türkçe Yazı Dili Ölçeği

ŞEHİR:									
BÖLGE:									
SAYFALAR		Atatürk Köşesi	Kurumsal	Kültür	Turizm	İlçeler	Genel Bilgiler	Türkiye Kültür Portalı	Gezilecek Yerler
HATALAR		1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0
Anlatım Bozuklukları	Gereksiz Sözcük Kullanımı								
	Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması								
	Anlam Belirsizliği								
	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması								
	Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması								
	Deyim Yanlışlıkları								
	Mantık Hataları								
	Tekrarlanan İfadeler								
	Anlamayı Güçleştiren Uzun Cümleler								
	Ek Yanlışlığı/Eksikliği/Fazlalığı								
	Çatı Uyumsuzluğu								
	Özne Eksikliği								
	Nesne Eksikliği								
	Dolaylı Tümleç Eksikliği								
	Zarf Tümleci Eksikliği								
	Bağlaçlarla İlgili Hatalar								
	Yüklem Eksikliği								
	Özne- Yüklem Uyumsuzluğu								
	Kip ve Kişi Uyumsuzluğu								
	Tamlama Yanlışlıkları								
	Fiilimsi Yanlışlıkları								
	Ek Eylem Eksikliği								

EK 2. (Devamı)

SAYFALAR		Atatürk Köşesi	Kurumsal	Kültür	Turizm	İlçeler	Genel Bil- giler	Türkiye Kültür Por- talı	Gezilecek Yerler
Yazılı Anlatım Hataları	Düzeltilme İşaretinin Kullanımındaki Yanlışlıklar								
	Soru Eki –mi Ekinin Yazımında Yanlışlıklar								
	–ki Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar								
	–de Ekinin Yazımındaki Yanlışlıklar								
	Kısaltmaların Yazımındaki Yanlışlıklar								
	Birleşik Sözcüklerin Yazımındaki Yanlışlıklar								
	Sayıların Yazımında Yapılan Yanlışlıklar								
	Tarihlerin Yazımında Yanlışlıklar								
	Büyük Harflerin Kullanımındaki Yanlışlıklar								
	İkilemelerin Yazımı								
	Pekiştirilen Kelimelerin Yazımı								
	Ek Fiilin Yazımındaki Yanlışlıklar								
	İle'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar								
	Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
Noktalama Hata- ları	Virgül İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Noktalı Virgül İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Kesme İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	İki Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Üç Nokta İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Soru İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Ünlem İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Kısa Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Uzun Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Eğik Çizgi İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Tırnak İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								
	Yay Ayrac İşaretinin Eksik/Fazla Kullanımı								

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Derya OĞUR

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi
Türkçe Öğretmenliği, 2001-2005

Yüksek Lisans Öğrenimi : Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı/Tezli Yüksek Lisans Programı, 2017-2021

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler : 2014-2015 TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarı Yürütücü
2016-2017 TÜBİTAK 4006 Proje Danışmanı

İş Deneyimi

Stajlar : Türkçe Öğretmenliği Stajı

Projeler : TÜBİTAK Projeleri

Çalıştığı Kurumlar : Rize İstiklal İlköğretim Okulu/ Öğretmen, 2006-2013

Torul Yatılı Bölge Ortaokulu/Öğretmen, 2013-2021

İletişim

Telefon :

E-posta Adresi :